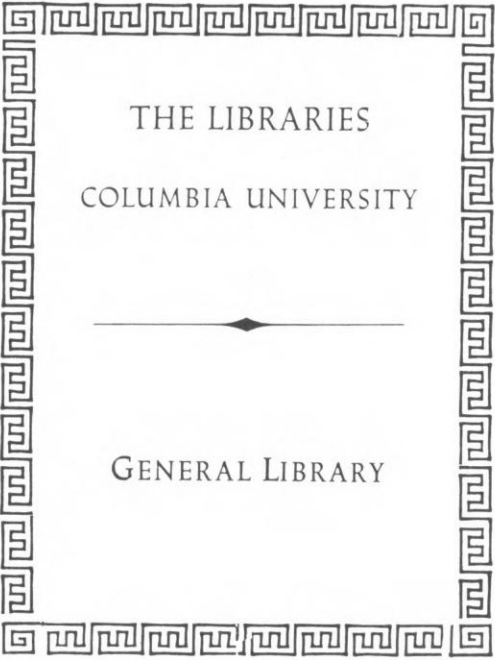

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE

1002427451

THE LIBRARIES
COLUMBIA UNIVERSITY

GENERAL LIBRARY

1. RÁKOCZY GYÖRGY.

REJTELMES LEVELEK

ELSŐ

RÁKÓCZY GYÖRGY

KORÁBÓL.

MEGFEJTETTE és KÖZLI

ÖTVÖS ÁGOSTON,

ORVOSTUDOR ÉS A KIR. TERMÉSZETTANI

TÁRSULAT R. TAGJA.

403/386/952

KOLOZSVÁRTT,

A KIRÁLYI FÖTANODA BETŰVEL

1 8 4 8.

DB

738.5

.08

ELŐSZÓ.

Miután Erdély jeles fejedelme Bethlen Gábor a történetek szinpadáról letűnt, helyét egy hasonlólag kitűnő jellemű férfiú, az ildomos, közdolgokban jártas, nagy-ravágyó és fukar I. Rákóczy György Sárospatak hatalmas ura foglalá el, — ki mihelyt szünetleni háborgattatások és pártviszályok közepette is Erdély fejedelmi székét magának és fiának 2-ik Rákóczy Györgynek biztosítá, s miután az akkori leghatalmasb udvarokkal — svéd-del és francziával — szövetséget kötött, a török portát pedig tetemes pénz ajándokkal maga részére hódítá, 1644-ik év elején Magyarhonra tört, s ott nevezetes táborozást tartott.

Az itt közlött rejtelmes levelek főleg az ezen időszakban történt igen érdekes táborozás részleteit tárgyzzák, s az akkori országlási, életbölcsességi tanok és a két magyar hazabelintézményeinek ismertetésére valóban megbecsülhetlen adatokul szolgálnak, mert olly tárgyak is fordulnak bennök elő, melyeket a történetek vagy hibásan jegyeztek föl, vagy épen mellőztek, s az emberi szivnek néha olly mozdulatait tárják föl előttünk, miket csak legmeghittebb embereinknek szoktunk rejtelmes írásmóddal irt levelekben fölleplezni.

Én az itt közlött levelekhez semmit sem nem adtam, sem el nem hagytam, kivéve: azon egyes helyeket, mellyeket két százados időmostohaság egészben olvashatlanná tön; az illető személyeknek is a lehetőségig saját írásmódját tartottam meg, mert czélom volt, egyszersmind a nyelv akkori sajátságait is megismertetni, I-ső Rákóczy György levelei körül azonban e czélt nem érhetém el teljesen, mert közönségesen tudatik, hogy e nevezetű férfiú folyóírása olly sajátzerű, néha annyira utánozhatlan, hogy közönséges elolvasására is már hosszas gyakorlat és ernyedetlen béketűrés kívántatik, mint ez az 1-ső táblai kőmetszetből — facsimile-ből — kiviláglik.

Ezen rejtelmes levelek eredetijeit Gyulafejervárott a néhai gróf Battyáni Ignác erdélyi püspök által alapított könyvtárban őriztetnek. Minden levél végén föl van jegyezve a kötet, levél és pólcz száma hol az illető eredetit láthatni.

A *megdült* — cursiv — betűkkel nyomtatott sorok az egész munkában a rejtelmes írásmóddal irt dolgokat jelentik.

Végül kötelességemnek ismerem köszönetemet kijelenteni gróf Kemény József úr iránt, ki engem nehéz és fáradságos munkámban szives buzdításai által szünet nélkül támogatott; ugy szinte kanonok Kesserü Mózes, és könyvtárőr Andrási István urak iránt, kik ezen levelek és az ezen levelekhez szükséges könyvek, irományok sat. kikeresésében és közlésében megelőző szivességgel nyújták nekem segéd kezeiket.

Irtam Kolozsvártt Juniushó 16-án 1848.

Dr. Ötvös Ágoston.

I.

Illustrissime Princeps Dne, amice observand:
Szolgálók kgnk, és Istentől minden jókat kívánok.

Az kegd leveleit nekem fideliter megküldék
Cassarul mind Generalis uram, mind Bornemisza Ja-
nos uram. Az utolsó levelre, mely 8 novembr. költ,
tegnap hoztak. Mennel többet gondolkodom az kegd
mostani állapotyarul annal inkább confirmaltatom ab-
ban az opinioban hogy kegd 25. 36. 15. 8. 37. 8.
4. 4. 5. 9. 29. 5. 6. 41. 5. 4. 5. 9. 9. 34. 11. 4.
14. 10. 9. 25. 29. 3. 31. 15. 9. 11. 2. 5. 15. 9. 11.
2. 5. 15. 5. 15. 9. 11. 31. 2. 8. 6. 34. 4. 11. 6. 34.
5. 9. 29. 11. 39. 25. 15. 20. 37. 22. 4. 2. 25. 15.
10. 9. 29. 25. 5. 9. 9. 11. 31. 2. 10. 39. 25. 15.
14. 3. 33. 5. 9. 2. 11. 33. 33. 5. 31. 9. 5. 2. 11.
15. 5. 15. 9. 11. 31. 32. 36. 7. 33. 2. 8. 6. 34. 33.
22. 4. 4. 10. 3. 6. 1. 5. 31. 15. 32. 37. 30. 33. 25.
10. 2. 25. 39. 32. 4. 25. 15. 29. 11. 6. 35. 31. 32.
4. 8. 36. 31. 10. 4. 25. 36. 33. 15. 10. 15. 14. 33.
20. 4. 10. 4. 22. 9. 15. 33. 5. 6. 11. 33. 15. 32.
41. 8. 37. 3. 33. 36. 11. 31. 14. 5. 39. 11. 33. 41.
11. 25. 36. 1. 5. 9. 11. 9. 5. 29. 7. 33. 1. 5. 3.
11. 4. 41. 5. 1. 20. 37. 22. 6. 2. 8. 6. 34. 2. 10.
33. 8. 4. 4. 10. 7. 6. 15. 32. 37. 15. 25. 36. 15.
20. 37. 22. 4. 5. 9. 9. 11. 31. 4. 11. 36. 5. 33. 11.

8. 37. 33. 36. 32. 6. 8. 4. 10. 15. 7. 33. 11. 9.
 35. 11. 33. 36. 15. 3. 4. (az törökkel megbékélyék
 valamint lehet, lehetetlen, hogy kegyelmed a török ha-
 talma ellen hadat viselhessen; lehetetlen az is, hogy so-
 káig fentartsa a hadakat, megunatkoznak a statusok a
 költséges tábori szenvedésbe, az félelem is fejekbe fo-
 rog, hogy ha sokáig tart az török ellenkezése országok-
 kat is elvesztik.) — És sok egyéb akadémikus gondolko-
 dások miatt egyszer csak 5. 9. 20. 33. 36. 22. 9.
 31. 10. 4. 5. 33. 4. 11. 6. 34. 5. 9. 29. 11. 39.
 11. 15. 5. 9. 2. 10. 6. 6. 34. 32. 4. 25. 36. 9. 11.
 31. 6. 34. 11. 9. 15. 42. 9. 9. 10. 15. 15. 7. 32.
 4. 11. 6. 34. 5. 9. 29. 11. 39. 2. 8. 6. 34. 11. 9.
 2. 10. 6. 34. 10. 15. 8. 15. (eloszolnak és kegyelme-
 det elhaggyák, az lengyeltől láttja kegyelmed, hogy el-
 hagyatott.) — Kerem kegdet tekintse meg az minemű
 választ viv Kdk Bogadi uram, 25. 37. 37. 32. 10. 4.
 5. 37. 39. 11. 33. 37. 11. 2. 10. M. 25. 15. 20. 37.
 22. 4. 4. 11. 9. 42. 32. 9. 8. 1. 37. 3. 6. 34. 1. 5.
 9. 41. 8. 31. 15. 10. 33. 32. 14. 11. 9. 33. 11. 6.
 7. 15. 5. 31. 3. 10. 4. 32. 37. 7. 25. 5. kegd. 11.
 33. 15. 8. 41. 41. 5. 9. 31. 11. 41. 7. 33. 36. 15.
 10. 33. 33. 10. 29. 25. 6. 32. 15. (arra a kérdésre
 ha M=ő felsége? A törökkel való frigy felbontásával
 segíteni akarja-e kegd. és többel ne biztassa magát)
 hanem csak azzal a' mi 7. 6. 3. 37. 42. 11. 14. 10.
 6. 34. 8. 31. (igirve vagyon.) — Ugy vagyon, 37.
 11. 31. 39. 5. 9. 15. 14. 8. 9. 15. 10. M. 31. 11.
 29. 5. 15. 11. 4. 11. 15. 29. 10. 6. 34. 8. 37.
 8. 37. 33. 36. 32. 6. 41. 10. 39. 40. 29. 7. 31.

39. 25. 15. 5. 9. 3. 14. 39. 8. 2. 5. 36. 4. 11. 13.
 5. 33. 15. 29. 7. 31. 39. 25. 36. 40. 37. 15. 2. 8.
 6. 34. 10. 33. 32. 16. 20. 2. 10. 39. 25. 15. 29.
 40. 6. 14. 15. 8. 6. 5. 15. 15. 11. 4. 10. 33. 35.
 11. 39. 14. 33. 8. 4. nem tudom 25. 36. 8. 4. 29.
 7. 4. 8. 37. 3. 8. 6. 11. 15. 5. 31. 11. 4. 5. 9. 11.
 33. 2. 10. 5. 9. 3. 8. 31. 31. 11. 31. 5. 4. 7. 33.
 31. 11. 29. 15. 14. 39. 20. 29. 2. 10. 9. 11. 31.
 31. 11. 2. 10. 33. 36. 32. *(rendelte volt M=ő fel-
 sége a németeket magyarországba, de mind a téli idő-
 hez képest, mind azért, hogy a való hadat megütöget-
 ték a suedusok nem tudom azok mikor jöhetnének el,
 és ha eljönnének is nem tudom ha lenne haszna.)* Hi-
 szem elég példának vagyon arrul, hogy 40. 37. 39. 5. 9.
 34. 15. 10. 31. 11. 29. 5. 15. 33. 11. 6. 7. 15. 33.
 11. 6. 29. 5. 6. 31. 11. 29. 8. 9. 15. 10. 9. 29. 32.
 36. 2. 10. 15. 15. 34. 10. 32. 15. 20. 37. 22. 4..
 11. 9. 9. 5. 31. *(Erdélyt a német segítség meg nem
 oltalmazhattya a török ellen.)* — Azért uram, nem la-
 tok egyeb. 14. 15. 10. 15. 32. kezd 29. 5. 6. 29.
 32. 37. 32. 39. 10. 33. 10. 41. 25. 2. 10. 31. 5.
 29. 2. 8. 6. 34. 10. 41. 11. 4. 5. 33. 11. 6. 5. 15.
 11. 9. 35. 11. 6. 5. 36. 36. 11. *(utat a keglmd meg
 maradásába, hanem hogy a békeséget előégezze.)* Sokat
 irhatnak arrul, de a kezd gondolkodására hagyok min-
 deneket. A tisztesség és böcsület a mire leginkább
 kell vigyazni, 10. 41. 11. 4. 5. 33. 11. 6. 33. 36.
 11. 36. 5. 33. 41. 11. 31. 10. 15. 8. 41. 41. 3. 29.
 7. 31. 39. 33. 5. 29. 15. 11. 33. 36. 5. 31. 4. 5.
 15. 33. 36. 25. 36. 11. 36. 5. 37. 1. 8. 37. 3. 31.

*

15. 10. 9. 15. 8. 41. 41. 11. 15. (*a békeség szerzésben a többi mind se teszi két száz ezer forintnál többet.*) Azert pedig 40. 37. 39. 11. 9. 34. 15. 31. 5. 29. 4. 5. 9. 13. 5. 37. 7. 80. 9. 3. 15. 10. 9. 31. 7. (*Erdélyt nem kell periclitálni.*) — Az ur Istent kerem igazgassa a kegd. elmejet minden jora. Talam az idő adatt 30. 14. 33. 15. 10. 31. 33. 36. 7. 31. 25. 13. 8. 9. 34. 41. 20. 9. 7. 33. 14. 10. 9. 10. 29. 7. 3. 8. 2. 7. 37. 5. 3. 8. kgdk. 2. 10. 7. 6. 10. 36. 10. X. 4. 13. 37. 8. 6. 37. 11. 33. 33. 14. 33. 10. 4. 8. 31. 31. 34. 42. 9. 11. 33. 36. 5. 31. 10. 41. 11. 4. 11. 33. 5. 6. 10. 41. 40. 15. 9. 11. 31. 7. 33. 36. 14. 10. 31. 4. 7. 14. 10. 31. 33. 10. 6. 3. 29. 8. 39. 20. 15. 9. 10. 31. 22. 4. (*Constanzinopolyból is valami jó hire jó kgdk, ha igaz az X=Legatusnak? progressusa könnyű legyen a békeség. A Bethlen Iszván kívánsági modotlanok.*) — Meg nem érkezett valaszom ő felsegetül arra az 2. 10. 15. 8. 39. 7. 4. 10. 37. 15. 3. 30. 42. 9. 14. 33. 37. 32. 29. 5. 9. 9. 34. 11. 15. 10. 42. 11. 36. 5. 37. 4. 7. 14. 10. 31. 15. (*hatodik articulusra, melyet a vezér kívánt*) kegd. tül. Ha mi valaszom jó kgdk megírom. Interim ezeket, a miket most írok, csak magam discursusi. Isten tartsa es algya meg kegdet.

Nagy Szombatba 20 novemb. 1636.

Kgdk szeretettel szolgal.

Cardinalis Pazmán*)

*) Ezen ritka becsü levél gróf Kemény József sajátja.

II.

Életem foltalgh valo igaz hiv szolgálatom aján-
 lasanak utanna az ur Isten eörvendetes io egesseggel
 hoszu elettel es minden dölgaiban io szerenczés es
 giözedelmi meltosagos diadalmas orszaglassal boldo-
 gicza ngodat

Kegielmes uram mindannyi faradozo tavaszi go-
 nosz, utom után is Kozman uramhoz eo ngahoz 10 men-
 sis aprilis Brodba iutottam, masnap nagi penteken be-
 ezületes audientjam leöt es nga elseo szavaban is az
 ngod io egessege feleol szeretettel tudakozvan pro-
 positionat azutan io szivel megh halgatta es immediate
 az ngod *ratioit* igen igen iavallotta hogy ngod keö-
 vetinek *tatárhámbhoz* valo küldeseteöl *ideig* megh tar-
 toztat azt mondván most az *porta tatárhámbhoz béke-
 ségért* iartat azomba ha valahogy megtalalnanak egi-
 ezni ngod az *porta* eleöt *annál* *nagiob* idegenségben
esnék. Ezek után a ngod *postulátumib* *proponalcán* az
elseöre *igen* *resolcált*.

Noha az *Respublica hadakozás* feleol eddigh megh
 semmit nem deliberalt, mind az által a Ciralj azon
 dologh feleöl ad 3. mens. may *Generalis Gjülest* pro-
 mulgalt ket hetre *vársoóra* ot leszen ha mileszen,
reméli is arrol valo deliberatiot: masadszor az *offi-
 ciálisoknak megparancsolta* hog ki ki *hadát* mind sza-

poricza. Harmadszor az mostani uy Ciaszdr 12 ezer németet ígért ha hadakozik, annak felette az muzkák is ultro csak magoktól ha kivantatik segítséget ígérnek, meli alkalmatossagh feleol azt mondgia Kozman uram ha elmulatatnak Isten is meg büntetne eöket ertte.

Capitan Georgi urammal az telben Kozman uramhoz es az Ciraljhoz ieot Hasson neveu morwat Kozman uram visza boczatvan, es velle egiütt egi Gersik neveu feö nemes embert *bizonyos és hiteles resolutioért Tatarhámhoz expedialta*, Tatarhám is a szarent Kozman uramhoz es a Ciraljhoz mas Mukarin neveu Tatart Somenik agaiat mint egi negiven loval expedialta, es mostant is a Ciraljhoz vagion mig az megirt Gersik neveu kevet Tatarhamtol meg nem jeon es a Tatarnewet is a kiralytol megh nem ter addig engemet it tartoztat, kik megh esven voltakeppen tudosit minden dolgok feleol az megh mondott keöveteket minden naponkent varia eo nga es ha kivantatik *tatarhám*mal vegben viszi hagi elseöbenn is eo külgion keövetet ngodhoz. Kegielmes uram megh semmit nem veszek eszemben, kelle *tatarhámhoz mennem nem e*: Tudom bizonnial Kozman uram eo nga varsovara az Giülesre elmegien, ha Podolyarol valami gonosz hir nem erkezik; Vegezetre eo nga azt akaria hagi nagod az *teöreökökkal valo contrahálással ne siessen* az mel aztan teczesem kegielmes uram mivel azoknak indulattyok bizonytalan, noha propenziot latok, ilyen ha az porta ngodat solicitallia mely hiheö, es ha mit *concludal ngod két fél ablakos! es interpretabilis* az legien, mert Kegielmes uram ha ezek

coniungaltathatnak az az conventio szolgal mind az igaz keresztenséghnek kivaltkeppen az szomszed megh romlot nemzeteknek iavokra meljbe in bono casu nagjod is lehessen szabados *aditussa avagy vice versa-regressussa*: Kegielmes uram magam *beteges* voltomat *simulaltam* az napon hogi az Kozman uram eo nga *doctorácal* inkab *szolhatnék* es holmit *feölle erthetnék*, tudvan azt hogi az *udvari doctorok* alkalmas dolgokhoz is *értenek*, *hozzám hivattam* és teöb beszélgetéseink keozbe bizonyiasan monda hogi az elmúlt telen it Podolyan Bar tayann es ot feleül nagi helien feöldindulas volt, mostann is Husveth ejtzakajan midön az eo szokasok szerinth it Brodba az feszületek feltamadtanak monda akartam volna a Templom hijara felmenni szinte akkor agiukkal es egieb leveö szerszámokkal Kozman uram leövetven, azon oraba nagi menjdörges indult, es az cerimonia es leöves alatt iszonyatos menjdörges volt, azzert mind ugian akkor abba az Templomba melibe a Cerimonia volt Kozman uram eo nga is minden udvara nepevel haynal eleöttielen leven, ott is iszonyu földindulas volt, ugi annira, azt tuttak hogi megh a templom is reaiok szakad, massut penigh az hol mi varosba közel a templomhoz voltunk ot semmi feöldindulas nem volt az lövest es az menjdörgest minniayon halottuk, az templomba valo feöldindulast *doctor uram* ielen letivel bizonyittia, melly feöldindulasokhoz kepest az *planetáknak influentiaok* szerinth *astronomic* *erectiot* institualt es onnet azt mondgia *impossibile*, hogi az iden az *lengieleknek* veszedelmes *hadakozasok* ne legien elanyira

hogi *Podolyának* nagjób része *elromol*: minekokaert eö-reömost az *veszedelemből* ki *menne*. Az többit miket mondot az ngod meltosagos szemeljie eleibe hagiom.

Ha io modgiat ismerem az *Vaicoda Ruski pacificaltatasat* az doctor által inditom megh, az *persdk keöveltje* itt Kozman urammal vagion *Tatárhd-m*hoz akar menni, Kozman uram eo nga kerde teöllem volna e ngodnak tudasara az Cirali hazassaga nem e, en mondam semmit nem tudnek benne, bizonnial monta eö nga hogi: az megh holt Czazar liannat veötte volna. En Kegielmes uram valahmeddigh Kozman uram itt tartoztat io szivel mulatok ha szinte Varsovara elviszen is eöreömost megiek de *nem mellé csak az keövetek jeöcetelekre* varakosztat kik megh ieöven ottan expedial.

Ezek után az ur Isten eltesse es io szerenczes diadalmas orszaglassal boldogicza ngodt.

Datum in Civitate Brod die 18 mensis aprilis anno Domini 1637.

Ngodnak meltatlan alazatos igaz hiv szolgaja
Balinttffi Balas.

Czimzet: Illustrissimo ac Celsissimo Principi et Domino Domino Georgio Rakoci Dei gratia Principi Tranniae partium Regni Hungariae Domino et Siculorum Comiti cet: Domino Domino mihi naturaliter clementissimo. a)

a) A károlyfehérvári Battyáni könyvtárában levő eredetiből.
Nro 5. IV. 4. 3. sz.

III. a)

Gratissimum nobis accidit quod Ill: va provide et candore suo, quem illibatum semper agnovimus, certior nos reddiderit se ad solemnitatem nuptiarum R. S. Mtis b) Legatum suum ablegasse per quem de assecurationis litteris cum R: S: mte ageret experireturque quatenam securitas Ill: vae: speranda foret si turca adversus Ill: V: aliquid hostile, ob synceritatem R: S: mi et Reipublicae nostrae proestitam aggredi vellet. Equidem R. S. mtas nihil antiquius ducit quam vicinos quorum videt benevolumque erga se animum contestatum habet iuvandi rebusque eorum consulendi ijs etenim stantibus res quoque suas florere posse facile intelliget. Verum cum Ill: va: formam et statum Reipublicae nostrae optime novit cumque negotium hocce non ut a Consensu ordinum Regni dependeat utrum c) ex comitia aliquid ea in parte efflagitare posset, pro sua prudentia Ill: va: d) iudicabit, nos vero pro nostro candore ac ea quae inter nos intercedit confidentia, non existimavimus id praetereundum; quod nimirum Ill: va: toties ea a nobis postulet quibus ipsamet re et effectu non correspondet. Fatemur quidem Ill: vam principis

- a) L. ezen levelből mutatványt III-ik tábla. c) Nagyobb érdek tekintetéből az elkövetett hibákat is közlöm d) Regiae suae maiestatis. d) Illustritas Vestra.

Christiani ac boni vicini officio hactenus functum esse sed tamen coniunctionis armorum ea est natura ut mutua et reciproca non vero mentalis sit; praesertim cum realiter Ill: vā: perspicere possit nos respectu Ill: vae plures causas turcas offensarum praebuisse quam Ill: ea: nam quod R. S: mti et Reipublicae nostrae favet minime id ipsis venit in admirationem, neque ineque ferre possunt animo cum optimo novint Ill: em: esse principem Christianum eamque ob causam magis Christianis quam muzurmanis favere. Herumd) ut sine comparatione eloquamur (etsi palatini Moldaviae magis sunt ipsis obligati, attamen minime indignabantur palatinum Jeremiam Hohilanum et recentiori tempore Radulum Michno (quamquam manifestum id ipsis fuisset) eos nobis quam sibi addictionis studiosioresque fuisse, non summebant contra eos infesta arma, neque privabant illos dominatu, quin imo ad extremum vitae punctum passi sunt, ut eosdem moderarentur fasces, quibus etiam filios eorum admoverunt. Enim vero Gabriel Betlen antecessor Ill: vae cum infestis exercitibus domini R: S. ms. Scinder Passa agrederetur quibus transylvanicae quoque copiae iunctae erant per Petrum Kovaczovium vice cancellarium suum sancte nobis sponddit si pugna nobiscum esset ineunda, se contra Turcas primitus arma conversurum nobisque adhaesurum. Perstitit in tam pio laudabilique principis Christiani erga nos studio, idemque ad extremum vitae halitum continuavit. Ad haec neque sunt adeo Turcae rudes ut eos penitus lateat quatenam coniunctiones quae pacta foed) Sic.

dera inter inclytum Regnum Hungariae, Transylvaniam ac inclytum Regnum Poloniae intercesserint. Editere a) conditionesque b) in pactis conventis a Transylvanis Turcis datae quod si ad arma inter nos, ac Turcas mentum d) esset, illi contra nos infesta summere arma non debeant. Itaque non aequam causam offensarum ad Ill: om. ad praesens sibi praetenderent cum in aperto nullus sit Ill: vae: nobiscum contra eos processus. Nos vero synceritatem Ill: vae: erga R: S. Mm: ac rempublicam testatam gratissimo prosequentes animo nihil hocce annorum intervallo praemisimus e) quod volenti, requirentique Ill: vae: non praestitissemus. Semoto omni inimicitiarum Turcicarum respectu toties quoties necessitas postulasset (quamquam legati Ill: ve: legatis R. S. ms nec omissa sibi eo in passu mandata exequerentur remorati sunt:) testati sumus iniuriam Ill: vae: ipsiusque ditionum, nobis esse communem. An vero cum anno proxime elapso tempestas paganorum Ill: v: immineret non libenter eidem concessimus in eo numero quo Ill: va: ad obsequium suum opus haberet educendi equestrem ac pedestrem militem, cum ante biennium (bona venia Ill: ve: dictum sit (a nobis obtineri apud Ill: om: non potuerit ut ducenti pedites e ditionibus Ill: vae: educerentur. Num etiam armorum pulveris pyrhy, globorum aliarumque rerum ad apparatus bellicum spectantia (quamquam iisdem nobis ipsismet belli gerentibus opus esset) comparandarum denegavimus unquam Ill: ve: facultatem. Jam quas et quantas fecimus paganis aver-

a) sic! b) sic! d) sic! e) sic!

siones collocandi hisce annis contra R. S. Mm: in idoneis et oportunis locis, quae cum vix non prae oculis paganorum essent, etiam si severissimis mandatis Imperatoris, e sedibus suis excirentur, ob metum amittendarum uxorū, liberorum, et fortunarum suarum morem ipsis non gesserunt, ditionesque Ill: ve: non attigerunt huius rei internuncij Ill: vae: qui praesentes aderant oculati sunt testes. Palatinum autem Moldaviae anno proximo elapso quam variis detinuius aversionibus ne toties conscriptis coactisque exercitibus Ill: Principem Valachiae aggrederetur quod deleto aut subacto cum ex altera parte ditiones Ill: vae: una cum Ninan passa Akran Ogli passa aggressi fuissent; certe Ill: v: pro tunc occupatae et rem cum passa Budensi habenti non mediocrem praestitissent distractionem. Denique quidnam Turcas in agendo ad praesens rem tardavit nisi spes Tartaris Nahainsiaus a) ostestata b) patrocini R: S: ms: quod ob cognitam fidem eorum nunquam in animo nostro realiter exstitit. Consideret itaque Ill: va: an respectu Ill: ve: manifestas nos praebuerimus Turcis inimicitarum occasiones, consideret an non otius maturiuscuperent si id in potestate eorum foret, nos quam Ill: om: aggredi; consequentissime comprobatur ex admotis exercitibus ad Moncastrum a quo non in Hungariam neque Transylvaniam sed recta ad nos protenditur iter. Id si Ill: v: bene accurateque in animo suo pensaverit facile apud se statuet mereri nos, ut aequaliter iunctis animis, iunctis viribus id ad incumbamus quo furorem ac rabiem paganorum sicubi prius erup-

a) Nahainsianis. b) sic!

rit feliciter excipere possimus, quod si Ill: ca: id cum proceribus suis concluderit legatosque suos ad tractandum hocce negotium ad futura regni hujus comitia destinaverit, non est dubium quin desideria Ill: o: tum et nostra qui bono Christianitatis nihil antiquius ducimus optatum secutura sint successum. Quod vero nos ipsos attinet colligimus ex multis circumstantijs hoc anno turcas nihil hostile contra Rempublicam nostram tentaturos. Primum etenim est quod de tartaris budtiacinsibus an eos R: S: Ms in patrocinium suum cooptatura esset, suspensi hucusque haerebunt, a quibus etiam recens sunt missi ad nos obsides bini murzae Azamet et Santymier, quorum alter est Orakmurzae sororinus, alter Ralmaskae filius. Certo tamen constat quod cum sero a R: S: me: optatam referrent declarationem taedio morae et scasionibus Chani expugnatos cedere in tauricam. Alterum quod tauricani tartari ad depopulandam Moschovia, jussu Caesaris expugnationem Azak indigne ferentis, abeunt, quorum viribus dum turcae destituuntur non possunt tantum habere animi ut se se loco moveant, bellumque inferant, cujus etiam gerendi tempus opportunum jam instantibus autumnalibus procellis elabitur. Tertium quod commeatus ac pabura ob siccitatem aestivalem tanta est penuria, ut ne datis ubique campis exercitum sustinere nullatenus possint. Sed tamen ab emissarijs nostris certo accepimus, exercitum principis Valachiae junctum turcis cognita eorum fraude ac dolo clandestine se se relictis curribus nocte proripuisse, turcasque exacerbatos principem Valachiae agredi velle. Serum tamen rerum gerendarum tempus industria ejus

principis, auxilioque Ill: v. facile conatus eorum frustrari possunt, nos etiam quantum in nobis erit eosdem avertemus, quod tanto facilius exequi potuissemus, si commoda frueremur valetudine, ob cujus imbecillitatem sero Ill: vae: respondemus, qua in re quin nobis ignoscat minime dubitamus. Quae nobis de adventu legati persarum Constantinopoli existentis, de exercitibus turcarum, et Mechmet passa nunciavit, cognita etiam jam habuimus, dabimusque operam ne foedus quod agitant inter eos ineatur, Secretarius Hollandicus non visitato Betlenyio, recta Harsaviam a) profectus erat a quo inde nuper accepimus litteras familiares. Bethlenij, ad fulgidam et Mechmet passam commeantes observari mandabimus. Datum d. 12 Octobris 1637. postscriptum: nunciatum est nobis Illustrem principem Valachiae jam ab imminente turcarum procella esse liberum, de quo summopere laetamur, habituri plurimum temporis de mutua societate ac securitate tractandi. b)

a) sic! b) Lásd u. ott: Nro 5. IV. 2. 168. sz.

IV.

Serenissime ac celsissime Princeps!

Accepi herj a D. Paulo Geötzi ultimas — quas Serma Cels. V-ra 29 mensis may dare ad me dignata est litteras, adjunctasque ijs chartas totas numeris involutas, quarum aprographum exactum e vestigio, uti C. V. a) 51. 111. 56. 91, 7. 30. 113. 12. 9. 11. 66. 115. 52. 58. 76. 21. 46. ¹⁾ 200. ²⁾. Qui se dubio procul haud parum obligatum sentiet ob continuatum tam promptum affectum, amicitiamque qua C. V. erga se fertur 106. 41. 67. 22. 111. 96. 93. 27. 36. 9. 97. 33. 23 ³⁾. que, qui a suis stant partibus. Ac quemadmodum praecipua amicitiae hujus pars consistit in 17. 54. 58. 64. 92. 60. 80. 4. 115. 13. 44. 45. 69. 100. ⁴⁾. consiliorum ac deliberationum; ita nullum majus aut evidentius ejusdem exhiberi potest testimonium, quam id quod aperire 58. 78. 71. 47. 60. 28. 69. 108. 94. 99. q. 200. 29. 45. 55. 16. 53. 33. 64. 27. 33. 46. 98. 43. 25. 110. 40. 44. 2. 100. 89. 14. 55. ⁵⁾. petere clementer C: V-ae libuit, spondere

a) Celsitudo vestra. ¹⁾. mandat ad aalam=(aulam) misp=(misi.)

²⁾. Christiani Regis? ³⁾. Confaederatos. ⁴⁾. Communicatio-
ne. ⁵⁾. Mihi nunc utque Christiano Regi? domxno=(do-
mino) meo perscriberem.

ausim 64. 115. 80. 14. 25. 13. 7. 26. 27. 52. 84. 97. 113. 64. ⁶). eodem candore synceroque cordis affectu semper responsuram, neq. meo quidem sensu passuram 21. 11. 87. 77. 27. 56. 91. 47. 95. 44. 28. 13. 80. 94. 25. 40. 98. 52. ⁷). quam praeattacta prudentia juxta ac aequitate sua C: V. nunc desiderat. Interim summus ille utriusq. animorum voluntatisque consensus vel ex eo perspicui facile potest, quod intelligo jam 31. 26. 14. 69. 12. 111. 55. 98. 16. 7. 28. 42. 113. 60. 41. 23. 99. 36. 9. 64. 78. 84. 25. 94. 52. 27. 21. 87. 96. 72. 15. 44. 115. 29. 45. 89. 111. 84. 28. 100. 25. 30. 40. 7. 87. 84. 27. 17. 41. 56. 37. 100. 82. 9. 26. ⁸). cum 900. ⁹). 91. 96. 76. 47. 21. 93. 98. 64. 111. 110. 30. 11. 36. 92. 25. ¹⁰) que 44. 46. 23. 14. ¹¹). etiam hodie 77. 96. 98. 80. 13. ¹²). cum 200. ¹³). non minori dubio procul ac ea ardeat cupiditate ac desiderio 22. 47. 67. 96. 51. 92. 76. 91. 27. 67. 12. 44. 98. 107. 44. 13. 28. 58. q. 43. 14. 44. ¹⁴). sibi adeo gratiae publicoque adeo proficuae. — Verissimum siquidem (ut 900. ¹⁵). gratiose litteris suis meminit) 111. 92. 21. 26. 36. 76. 7. 106. 41. 87. ¹⁶). variis artibus ac machinationibus eam impedituros, ac vel aureos montes 900. ¹⁷). pollicituros,

⁸). maiestatem suam. ⁷). Suspendi diutius rem. ⁸). qtendam = (quemdam) ex aula nostra missum esse qui ad oras vestras se congerat = (conferat). ⁹). celsitudine vestra ¹⁰). de iisdem acturus quae ipse ¹¹). peit = (petit.) ¹²). Christianus Rex? ¹³). finem videndi exitumque rei ¹⁴). celsitudo vestra. ¹⁵). austriacos ¹⁶). celsitudini vestrae. ¹⁷).

ut 27. 92. 72. 113. 83. 9. 27. 12. 98. 82. 14. ¹⁷⁾. cum 200. ¹⁸⁾. — 115. 19. 25. 13. 43. 7. 73. 113. 60. 26. ¹⁹⁾. gnaros quantum 15. 60. 80. 45. ²⁰⁾. tantorum principum, tantorumque Regnorum obfutura sit ac nocitura effrenatae illorum ac indomitae ambitioni. — Verum enim vero, sicuti ingenium illorum ac techna nota jam probe sunt 106. 100. 70. 25. 44. 26. 11. 12. 76. 67. 47. 92. 14. 23. 30. 43. 7. 98. ²¹⁾. Ser- misque Dnis suis 79. 43. 111. 100. 95. 14. 17. 98. 21. 87. 45. 82. 47. 105. 15. 25. ²²⁾. melius quam ullis aliis mortalium perspecta fuere ac cognita; ita facile mihi etiam persvadeo C. V-ram pro singulari, qua pollet, sapientia, prudentiaque cuncta, quae a talibus vicinis 48, 82. 41. 79. 54. 69. 44. ²³⁾. solent, exacte ut decet, trutinaturam esse, consideraturamque aemulationemque ac invidiam qua Ea 139. ²⁴⁾. laborat, causam esse unicam cur, ut video scriptum inde sit, illos, quos hostes ibidem vocare solent, gloriari ac jactare C. V-ram 34. 54. 14. 29. 15. 25. 84. 100. 4. 94. 51. 76. 53. 47. 82. 98. ²⁵⁾. velle ad agredi- endos in 6300. et alibi 7. 11. 21. 26. 36. 76. 111. 106. 41. 23. ²⁶⁾. cum tamen simile vero non sit, eos qui tantum rem hanc expetunt quantum ipsorum interest vanitate quadam vulgare eam, impudentiaque quam inde sibi pollicentur, fructum impedire velle aut minuere.

¹⁷⁾ evq a faedere = eum a foedere ¹⁸⁾ Cum Christiano Rege?

¹⁹⁾ Abstrahant. ²⁰⁾ Unio. ²¹⁾ Celsitudini vestrae. ²²⁾ prae- decessoribus. ²³⁾ proponi. ²⁴⁾ Locus ignotus!? ²⁵⁾ foedus secum inire. ²⁶⁾ in Hungaria? et alibi Austriacos.

Interea ut cultui satisfaciam, quem jure vovi C. V-rae promissisque meis dicere visum ultimis quas 9600. ²⁷⁾ accepi litteras iteratum ac confirmatum fuisse Dm 2. 44. 84. 13. 27. 36. 85. 100. 70. 29. ²⁸⁾ bene ibidem feliciterque apulisse (quod et prioribus meis significasse memini) aditumque insuper, Eum jam privatim cum quibusdam e Dom. 55. 80. 60. 44. 87. 97. 43. 78. 87. 67. 62. 21. 30. 40. 47. 25. ²⁹⁾ locutum nil tamen 110. 33. 69. 4. 59. 94. 21. 15. 64. ³⁰⁾ adhuc esse, eo quod nulla 76. 23. ³¹⁾ secum haberet documenta, quibus mentem intentionemque 108. 33. 40. 54. 69. 111. 98. 21. 27. 97. 41. 17. 9. 14. ³²⁾ circa ea, quae commissa ipsi fuere posset explicare. — Scribit haec ad me 9600. ³³⁾ amicus quidam qui tamen nonnisi secundum simplices conjecturas hac de re loquitur, adjiciens, sua quidem opinione 22. 43. 115. 30. 40. 100. 55. 64. 14. 94. 58. ³⁴⁾ — 267. ³⁵⁾ (a quo a tribus septimanis nil vidi litterarum) cum Dm 19. 47. 84. 99. 27. 43. 34. 14. 63. 95. ³⁶⁾ in 4700 ³⁷⁾ fuisse reversurum, si hunc 79. 63. 27. 67. 115. 77. 54. 26. 96. 21. 26. 7. 97. 27. 98. 13. 55. 113. 60. 29. 7. 13. 80. 84. ³⁸⁾ instructum C. V-ra ad 115. 94. 63. 9. 52. 67. 41. 25. 26. 40. 111. 58. ³⁹⁾ misisset. Nil id id tamen, mea certe sententia, impedit, quo minus, Ea a Dno 2. 47. 87. 97. 27. 82. 22. 98.

²⁷⁾ Lutetia? ²⁸⁾ Bisterfeld. ²⁹⁾ Ministris Nostris. ³⁰⁾ Conclusum. ³¹⁾ Is. ³²⁾ Coronae setocae. ³³⁾ Lutetia? ³⁴⁾ Fratrem meum. ³⁵⁾ Dauaugour juniorem? ³⁶⁾ Bisterfeld. ³⁷⁾ Poloniam? ³⁸⁾ plena potestate et mandatis. ³⁹⁾ Aulam nostram.

63. 29. 115. 50. 15. 95. 69. 54. 23. ⁴⁰⁾ jam versante, (mox uti superius innui nova per quemdam sperare debeat 98. 219. ⁴¹⁾ E qua uti bonis authoribus habeo 84. 99. 54. 4. 33. 63. 55. 81. 115. 51. ⁴²⁾). Similiter scriptum hac de re petitumque, ut a sua quoque parte 52. 47. 13. 97. 9. 99. 82. 98. 88. 78. 60. 115. 25. 15. 14. 110. 44. 7. 100. ⁴³⁾ quo C. V-ra simul eodemque si fieri possit tempore tam e 219. quam e 220. ⁴⁴⁾ certi quid solidique accipiat. Quantum ad nova: Senatus Dantiscanus praeterita septimana Deputatos ex tribus Civitatis ordinibus compositos tandem ad Regem Poloniae misit, plus verborum forsani Ei allaturos quam auri, circa ea quae sua Matas ab hac sibi promittit urbe. Obtulit eum in finem jam ante hac magistratus noster certam pecuniae summam, quod idem dicti Deputati nunc quoque facient, imo fortassis augebunt, si hac ratione ex labyrintho, in quo cum Rege suo haeret Dantiscum extricare sese posse iudicent; salva tamen semper libertate et privilegiis patriae. — Interim Elector Brandenburgicus pergit quotidie in exigendo Pillaniensi Telonio aliudque insuper (uti Regiomonto scribunt) instituere cogitat, quod merces omnes hinc eo vehendae solvant. Id ut melius efficiat, navem bellicam in lacum Habum ad ostium brachii Vistulae, quod in eum se exonerat collocabit; novo plane ac inaudito hactenus exemplo.

Comes Kurtz Imperii vice Cancellarius Electorem

⁴⁰⁾ Bisterfeld apud nos. ⁴¹⁾ e Varsovia? ⁴²⁾ Stoccolmhäm ⁴³⁾ mittat regina Svecicae ⁴⁴⁾ tam e Varsavia quam e Stocholma?

Brandenburgicum Regiomonti vidit, ibidemque per biduum substitit, Viennam inde se conferens exaratis prius ad aulam pelonicam litteris sat prolixis, quo tamen iturum eum suspicabantur complures. Caeterum adeo diversi incertique apud nos de iis quae tam in Dania, quam Regiomonti tractasse dicitur, sparguntur rumores, ut malim eos plane tacere quam C. V-ae molestus esse recitatione, nescio quarum conjecturarum, quas sibi quilibet pro lubitu super eam rem fingit. Qui hodie Stetino venit cursor, attulit aliquot supplementorum ac auxiliariorum a Svecia hoc anno in Germaniam destinatorum millia, diversis in locis Pomeraniae apulisse jam feliciter. Ante aliquot etiam dies Rezidens Galliae qui in Svetia commoratur, ad me scripsit, nominata supplementa sex debere constare hominum millibus. Id quod non parum virium alacritatisque addet copiis Banieri. Bergsterfius quoque campi Marschallus Brandenburgicus in urbe Bernan a Svecis, qui portas ejus ariete fregerant, deprehensus fuit, caesisque ac submersis suorum aliquam multis, tandem cum 60 circiter variis officialibus, et 300 ferme equitibus captus, Stetinunque deductus. Heri navis quaedam e Dania apographum mihi attulit. Diplomatis publice Ocsundi die 9 junii affixi, declarat eo apperte Rex Daniae, duplex se in posterum exacturum Telonium ab omnibus iis mercatoribus, cujuscunque etiam sint nationis, qui durante novo, quod nuper Elector Brandenburgicus in Pilaniensi portu introduxit, vectigali, Regiomontum mercaturae gratia ituri sint. Idem Rex scriptum hisce diebus vulgari jussit, causas continens ac funda-

menta domini quod sibi arrogat usurpatque in mare Balticum.

Litterae e Gallia Hollandiaque nil aliud memorant praeter apparatus varios armorumque strepitus qui Flandriam mittantur, contra quam tamen nil adhuc molitum, quod alicujus sit momenti. Ubi certi quid tum de ipsis rebus, tum de aliis etiam rescivero C. V-ae lubens uti debeo communicabo, cui interea valetudinem prosperam felicesque etiam supra vota successus auguratur, submitteque manus osculatur a) Gedani 26. Junij 1639.

Termae Cels. V-ae.

humillimus ac ad officia
quaevis promptissimus servus

273. b)

V.

Serenissimae ac Celsissime Princeps!

Eodem plane die, quo responsum tradideram D. Paulo Geöczy ad ultimas quas Cels: V-a dare ad me per ipsum placuit litteras; hic etiam circa vesperam appulit D. Gandy, qui cum mihi aperuisset varias habere se a 66. 96. 86. 111. 26. 76. 21. 37. 7. 57

a) L. U. ott: Nro 5. IV. 4. 192. sz. b) Dauaugour.

63. 47. 106. 41. 27. 97. 87. 11. 98. 17. 78. 108.
 62. ⁴⁵⁾ qui 202. ⁴⁶⁾ modo sunt ad 900. ⁴⁷⁾ litteras,
 quae dubio procul significant, mox apud 14. 92. 51.
⁴⁸⁾ fore jussu Dominorum suorum 108. 14. 36. 13.
 62. 84. 86. 33. 52. 78. 67. 100. 25. 77. 63. 98. 53.
 115. 75. 60. 84. 30. 43. 28. 4. 99. 45. 23. 79. 54.
 13. 27. 87. 97. 9. 13. 96. 22. 41. 96. 12. 94. 84.
 26. 36. 113. 106. 99. 9. 13. 11. 84. quae 31. 92.
 45. 25. novit, 108. 54. 69. 29. 47. 13. 44. 45. 60.
 78. 101. 15. 84. 71. 33. 56. 27. 23. 26. 78. 21
 110. 62. 69. 4. 70. 92. 29. 14. 60. 93. 80. ⁴⁹⁾ Ego
 post eos addere quidquam nec volui, nec debui quippe
 cum eaque hac de re dicturus forsitan sum, conside-
 rationem mereantur haud magnam, si cum Dn. 63.
 100. 88. 7. 97. 41. 82. 28. 64. ⁵⁰⁾ scriptis compa-
 rentur.

Cum praeterea D. Gaudy judicaret discessisse
 78. 111. 55. 9600. ⁵¹⁾ Dom. Bisterfeld (quod et hodie
 ex aliis locis mihi relatum) a quo etiam litteras ha-
 bet ad C. V-ram isque cum in 219 ⁵²⁾ esset, ex ipso
 ut loquuntur fonte, veritatem eorum quae referre nunc
 possem, hauserit, securus plane sum, sciens C. V-am
 varia quae Ipsam jure hactenus torquebat liberatam
 nunc esse anxietate. Quoniam vero D. Bisterfeld prop-
 ter subitum suum 9600. ⁵³⁾ discessum opus fortassis

⁴⁵⁾ legatis gallico et svecico. ⁴⁶⁾ Stetini? ⁴⁷⁾ Celsitudinem ve-
 stram⁴⁸⁾ eum ⁴⁹⁾ certos gomines = (homines) plena in-
 structos potestate foedus tractatumque quos novit condi-
 tionibus honestis concludendi. ⁵⁰⁾ legatorum ⁵¹⁾ iam
 Lutetia? ⁵²⁾ Varsavia? ⁵³⁾ Lutetia?

non habebit ducentis illis aureis, quos Dom. Balintfi mihi tradidit ac dictus Bisterfeld jussu C. V-ae ibidem quando vellet accipere poterat; eos nec melius nec tutius in Transylvaniam remittere me posse judicavi, quam per latorem harum D. Gaudy nullum dubitans, quin exactam eorum redditurus sit rationem.

Interea ea quae nuntius noster heri attulit, addere hic visum, dicereq. Regem Christianum Lutetia Abbatis villam se contulisse urbem Picardiae, ut eo sit prior Hedino veteri artesiorum Principum aulae quam Dom. de Milleraye vallo cinxit verberatq. Necesse omnino fuit parvum hunc munitum locum, aggredi, ut post commeatus anonaque facilius ad exercitus nostros vehi possint, ubi Flandriae interiora petent. Obsessi omnia propugnacula, seu opera extra urbem sita jam amisere, credibileq. est, eos brevi in nostra fore potestate. Initium hoc in oris illis majora dubio procul sequentur. Cardinalis infans copias quas habet validas undecunque colligit, contrahitq. obsessae urbi aut opitulaturus, aut bellum alio tracturus. Eum Chastillinaeus, Galliae Marchællus observat, conatusque infringet Deo propitio.

Picolominaeus in limite Luxemburgensis Provinciae haeret, caepta impediturus Dom. de Feuquieres, quem Theodonis villam dictae Provinciae urbem, obsessurum putant, aut Momedium.

Princeps Auraicus, licet articulari morbo impeditus hactenus Lithoya nondum se moverit, aliquid tamen se dignum mox molietur, non passurus universas Hispanorum vires, molemq. soli hoc anno in-

cumbere Galliae. Eum Mylander, copiarum Hassiacarum Praefectus, nuper in castris vidit, consiliaque contulit clandestina in publicum brevi eruptura bonum.

Banierus prospera semper utitur fortuna, propeq. Pragam Bohemorum esse dicitur, quamvis adversi nescio qui rumores sparsi de eo fuerint hisce diebus a quibusdam malevolis. Magno praestolatur is desiderio auxilia svecica, Egoq. multo majori jussa ac mandata C: V-ae testaturus ubique neminem esse qui ea fidelius majoriq. promptitudine executurus sit quam a)

Seren-mae Cels. V-rae

humillimum ac ad officia
quaevis promptissimum servum
Dauaugour.

Gedani 28-a Junii 1639.

VI.

Serenissime ac celsissime Princeps!

Quas Serma Cels.ⁱ V-ra per Dominum 81. 36. 113. 56. 106. 76. 21. 17. 11. 51. 47. 7. 82. 51. 78. ⁵⁴⁾ dare ad me placuit, bene mihi hac in urbe fuere redditae 96. 41. ⁵⁵⁾ ego eodem tempore fasci-

a) L. ū. ott: Nro 5. IV. 4. 194. sz.

⁵⁴⁾ Hranciscum = (Franciscum Jeremi ⁵⁵⁾ eo.

culum tradidi ad Dom. 101. 80. 87. 26. 96. 82. 22. 98. 66. 91. ⁵⁶⁾ quem ante aliquot dies 271. ⁵⁷⁾ mihi transmisit is quoniam responsum continet ad ea quae D. 86. 111. 92. 12. 78. ⁵⁸⁾ expectabat 202. ⁵⁹⁾ Cels. V. prolixius, uti spero 93. 98. 108. 82 — 14. 97. 28. 57. 4. 41. 58. 47. 13. 44. 62. 43. 94. 55. ⁶⁰⁾ 220 ⁶¹⁾ e quid praecipue circa ea quae ab aliquo tempore desiderat, fuerit deliberatum, legere ibidem poterit, atq. iccirco plura nunc ea de re verba non faciam, ad caetera potius quae C. V. a me petit, transsiturus dicturusq. Nil quod alicujus sit momenti in hisce conclusum fuisse committis, uno excepto Senatus consulto duriori aliquo modo contra Reformatae Religionis addictos Vilnae qui sunt cujus ego exemplum Dno 83. 43. 115. 60. 110. 80. 25. 4. 33. 78. 9. 43. 52. 44. dedi. ⁶²⁾ Consensum quoque fuit in solutionem stipendiorum militis, qui pro conservatione hujus status excubat in limitibus. Optasset equidem Rex poloniae cura supremo duce Konieepolsky ut majorem tam ad alendum, quam ad augendum conservandumque dictum militem conferre voluissent comitia haec summam; verum Clerus (qui oppido potens hoc in Regno est) surdis plerumq. accipere asolet auribus ea quae de Thesauris suis aperiendis proponuntur, nisi forti necessitatis lege eo adigatur. — Ceterum parum abfuit quin Comitiam haec eodem, uti praecedentia modo, ac eo ipso, quo finiri debebant

⁵⁶⁾ Bisterfeld ⁵⁷⁾ Locus ignotus? ⁵⁸⁾ Gaudi. ⁵⁹⁾ Stetino? ⁶⁰⁾ Decretum Comitiorum ⁶¹⁾ Regni Poloniae? ⁶²⁾ Francisco Jarmi.

momento irrita dissolverentur. Ac qui mille gravaminibus Provinciarum Poloniae petitisq̃ satis in ijs factum non fuit, vero est simile, alia mox iri convocatum a quibus si rursus jussu meorum superiorum debeo interesse, C. V. non minus quam Rex christianissimus Dominus meus fidelem ac obsequentissimum ibi habebit servum.

Nil occurrit num praeterea cognitione dignum, quod dictis possit addi, cum Dom. 80. 115. 40. 55. 44. ⁶³) aequae ac ego Comitiorum spectaverit exitum, ac varios dubio procul, observavit animorum motus acatholicorum, ob memoratum senatus consultum contra Reformatos vilenenses. — Adeo hanc litem sacram suam quoque faciunt Lutherani, Armenij, arriani, ut metuendum sit, ne forsitan cum tempore dissensiones hae in civile erumpant bellum crudelissimum.

Illus^{mi} Palatini Vilenensis cor res hae acerrime praecipue pupugit, nec eam tam cito concoquet; Idque eo magis quia Religionem ejus juraque tangit, ac facile perspicit adversarios suos vindicare voluisse hac ratione contradictiones illas quas prudentis et generosi pectoris Princeps ac civis optimus, Patriae suae ante hac proposuit, magno Polonorum Austriacis adhaerentium indignatione ac stomacho, quippe qui novis illis a Viennensi Aula transmissis nuper Ducum ac Principum novorum titulis ut e novo Equitum ordine libertati Poloniae videbantur insidiari.

Invalitudo Regis poloniae nondum cessat, imo angere videtur in dies. Austriaci quique eos sequun-
⁶³) Jarmi.

tur ac in omnes stabiliendae potentiae suae intenti sunt occasiones, haud certe dormient, ut aliquam, quod absit, viderint hoc in Regno mutationem.

Qua de re alias uberius. Nunc venia C. Vae-finio cultum studiaq. mea iterans ac deferens quam devotissima, ubivis me locorum dicturus ac nominaturus a)

Seren^{mae} Cels. Vrae

Varsoviae 7 Juny 1640.

Humillimum ac ad obsequia quaevis
paratissimum servum

Dauaugour.

VII.

Az ur Isten tegie szerencesse utotakatt amen.

Akarvan mindenekrol io elore altalad Seredi és Körösi urakat informalni Im most is kultuk kezedben irasokatt kit igazan figyelemel meg is forditvan s. eo keglmekel beselleni s. ha mirol több informatiot kivanok eo kglmek arrol is tudositani, az Reti Istvan uram levelebol is erthettuk mi karban legien ott ben az dolog, minthogi az zidok lucrumot nem adnak nekunk az tetczenek által menven az dunan mennel el

a) L. u. ott Nro 5. IV. 4. 235 sz.

elől ugis industrialkodnal ha mi lucrumocskatt szerzhelnel reaja vagi egi vagi masuton, azért is kellenek elől elmennek mint hofi *bécsből is követ* megien be neznél kettfele hallanal es latnal az *lengiel követ* is mert ment be el is hiheted ök is meg fognak ostromlani *Zöldficart* tartanatok meg az *jo akaralban*, az gazdasszony számmara az meli 20 papiros skofiom aranirul parancoltunk az ciffakkal irt irasban annak 10 papirossa ezüst legien de mindenik igen igen ve-kon s sep legien, az minemü adossagunk ott benn lesnek mindeniket contendalt az adossokat, az *német csásár követtie* mi elhittuk eleget fog *haszudozni* iger-ven magatt ezeknek, am de ne higienek neki mert bi-son csak meg *calljak* őket kit *igen szükség volna* az *fejében vernetek Zöldfikárnak az vezérnek is*, hihető ta-lan azzal is fogia okett bistatni *Fő követ is fog be menni de az nem most* lesen, tijs valoban okoskodja-tok Datum Albae Juliae 13 die 9h ao 1643 eijel 7 orakor. a)

G. Rakocy.

Czimzet. Generoso Michaeli Maurer primarii or-dinis aulae familiari ac ad fulgidam portam Ottoma-nicam expedito internuncio nostro et Fideli nobis di-lecto.

a) L. u. ott: Nro 5. IV. 4. 392 sz.

VIII.

Alazatos és hív szolgálathomat ajánlom ngodk mint keglmes uramnak Isten ngodat szerenczes elomenetellel minden dolgib es jo egesseggel aldgia megh.

Noha eleget irtam kglmes urnak de megh is akarom ertesere adni alazatosan ngdnak miben legyen itt az allapott, 14 martij Czjazar Uzon pihalijt az tengeri hajos Capitany passat megfoijtottatta, 21 martii penigh Kara Hodsa Kazan Agat is, ez zerinth az mi allapotunk *Istennek legien hála eddig még jól volna, de félek az követnek nem érkezése miatt és az ajándok állapotiá el ne fordicsa.*

Mi keglmes urunk *már szintén elepedtünk az odarakozásban* már szinthe eleibe sem mehünk, akarmel-lik vezér is mindgiart *az követet és az ajándokat kérdezi, ki fordunk már az sok magunk ajállásából, ezeknek nem czyak szo kell, az német residens kiüttellenkedik ajándokkal es ígérettel,* mostan penigh az budai vezér házánál vagion, soha el nem hiszem hogy ezzel valami correspondentiaja nem volna, egy teőreők beszellelte az mi Rizmanunknak hogy az német residens azt is megh igerte, hogy csak nadságodnak segítséget az portáról ne adának, az magyar országiak is megadgiak az adot, mint szintén az erdéliek és hűségöket praestálják az portához. Azért ngod lássa kglms

uram illjen ügyében és felleőt nagy dolgában ne késedelmezzék, az portának kedvét keresni, mert most is mind minket beszéllenek késedelmes voltunkért, az Galus es hollandus is külten küld által hozzám es azt tudattja otton otton, hogj érkezik az követ, es a Császárszár ajándoka, nem jo ugymond azzal késnie, nem is tudok már az törökök is mit vélnek nadságod felől, hogj enni üdeő alatt ngod sem Császárt, sem penigh az vezért levelével nem érteté. Itt az törököknek igen meg vagjon paranczolva minden rendekk hogj keszen legjenek az hadra, ki mongja hogj lengiel országra, ki penigh mondgia hogj magyar országra; az Lengielekre nem ítélem mert az ma be erkezik vagy holnap, mert az szallasokat is elrendelte ma az Szupassa, még ide az mie hazunkhoz is rendelt hon nem létemben, hogj nem akarjak volt be eresztteni nagy haraggal be jeott Jancziarokkal, montak az legenjek, hofi az Erdelj Kapikyhaja vagion itten; megh morgot. Azert minekelötte valamelly fele megindulna a teörök addeg kellene ithon kedvét keresni, mert azután feleő hogi késő leszén ha eddig az nadságod követe be érkezett volna, minden dolgát nadságodnak kedvsága szerént végezhetliük vala, ha ugj mennek ki magyar országra az mind mongiak hogj készülnek eszekben juthat az magyar orszagiaknak az erdéllyel való veszekedés, de mind azáltal hátra is kell vigjázni, mert nem mindenkor arra megien az teörök az melyre hirdeti az utat, azért kellének idejen kedvét keresnie, hogi innen az kétséget hátul is az rettegést ritkitanok el, es amoda elé az segicséget njerhetneök meg csak annira az men-

nire *mi keddnok*, ngod kglmes uram az mint irtam volt az Czyazar *Hodsa Effendieröl el ne felejtkezzék*, mert bizony mind az *forgatta es még most is az forgottia* az ngod dolgat igen *kedviben vagion az Aga* cziak azon keri az Agat hogi olliat mongion az ngod hasznos szolgaltia es hűsege feleol hogj ő is az mit Czaszar eleot mond azzal *ben ne ne maradjon*. Erre keglmes uram ninczen olj vezer ki nem vigiaz, igen belső embere *a Czászárnak* azt mondgia az Aganak, hogj *igazat mondaeson eö vele* mert elmulik ez az vilagh, de megmarad Isten előtt az igazsagh. *Mate vajda* dolgat is ez *ellátta igen*. Erreol en mar kglmes uram eleget irtam, Isten igazgassa ngodat alazatosan boczianatot is várok ngodtol irasomrol, ngodat Isten sokaig eltesse szerenczelthesse gjeozeodelmesse tegje Dat in portha Othomanica Dije 27 marty ao 1644. a)

Ngodnak igen alazatos szolgaja migh áll

Hajdu Giörgy.

P. S. Az Cziaszar Dali Huszain Passat Bagdadi passasagra küldi, holnap vagj azutan megh indul ha megh nem változik.

a) L. u. ott Nro 5. IV. 4 13 sz.

IX.

Alazatos es hiv szolgalthomat ajanlom ngodnak mint kelmes uramnak es Fejedelmeknek Istentől ngodnak io Egesseget es elkezdett dolgaiba boldogh előmenetelt szerenczesen megh adatnia kevanok.

Ngdk mint kgls uramnak jrhatom hogj az vezer halalanak okat mar ngdk megirtam hogj az Sziliktarok halalara valo ugjiekese es hogi Cziazar ellen is praktikalt. Ezen levelem penigh miota vezer halalat ngdk a prima februar ez mar 8-odik levelem ngodhoz, *kesőre megyene mi az oka*, ngod kegielmesen megboczasson ha vagj kett Czauszt is tartana itt be ngod illyen állapotjaban nem artana, seőt igen hasznos volna. Az maga postaji is *jeönnének* es menenek — noha en abbol *Máté vajdára* nem panaszkodom czjak hogj nem mindenkoron erkezik itt be lenni az Calaras mint zinten most is hogi *Ispás Istrudtol* küldöm igen szoros allapat leven itt ben nem leönn kit elkuldeni vele, hanem nagi nehezen tiz tallerban fogadtam meg Rizma Borbeljt es egj lovat is attam alaja 9 talleron — most ujabban jrhatom ngdnak alazatosan hogj az mi *nagy szorulásunkn és kételkedésünkben* Istenhez folyamodvan imadsagunkban, mivel mar az Aga is nem tud vala hozza fogni ijedsegibe ugi ada *Isten*, hogj *német Császárr levelejt* hozak Czia-

zarnak es az vezernek is, de az megholt vezernek szollott, kiknek megforditasokra az Vezer hivatta be az Agath, hogj megfordította *minek eleülte az németek kezébe adta volna az leveleket, maga bé ment az Vezérhez es mindeneket az Vezérnek eléb értésére adván mi legjen summája*, az ngod dolgát igen gémolította, s megis mondotta hogj miket feleljen rea az Vezer; az nemet Czyazár leveleinek *summája az volt hogj ngodk két leveleit fogtak el melynek az egyikében az volt írva*, hogj ha szinten az nemet czaszaron azok az *felseő hadak giözsedelmet vehetnek is, de magyar országhoz semmi keözeöket ne mongiak hanem ngdk engedgiek*, az meljre az Aga azt felelte hogj meltan is, mivel hatalmas Cziaczarnak *teöb keöze vagion magyar országhoz hogj sem az németnek, mint szinten erdélihez*, azért jól czelekezi nadsagod, hogj *hatalmas Császár erdelj országához akarja foglalnia*, holot cziak az olta eset az *német kezében miolta Isabella ideiben az Korondt német kezében eitétték volt*, azon penigh az *darab országon* melybe az *nagod jország vagion*, mindenkoron volt veszekedes hol az *Erdéliek birták*, hol penigh az *erdéli Fejedelem meghalván mint szinten az megholt Fejedelem Bethlen Gabor ottan az felseő partiak kapdos-tak ráita*, azt is írta *német császár* hogj ha eö *ráita giözsedelmet vehetnek*, mivel ngod *azt kiödnija hogj magyar országot bírja*, az jöhet ki belölle hogj eö el *njomorodván azokat az hadakat mindgiart hatalmas császár-ra arczal fordítaná*. — Azert *paranczolon hatalmas Császár ngodnak ne bontogassa a szent bekesseget*, hogj *büntesse meg nadsagodát*. Jól lehet en ugimond

az en ellenséget meg verően husz ezeret bennök le is vagattom, ki miat azok az ellenségek már országomnak az határán kivülis szász merseölddel eltávoztak, azokról már ninczen semmi bántasunk, az Királok is mindjajon követeket külték hozzánk az békesség végben vitelére. Egyen kívül mind megegyeztek velünk, mi azért jó akaratunkból írjuk meg, hogy ne láttassunk mi a szent békességet bontogatnia, ha Rakocsit meg nem bunteöti hadaink giölnek ellene; mind az által az Var-megeknek nem leszen hatalmas Császár részéreöl semmi bantasok. Mas levelek is volt illjen hogi az mine-mü bekességet eök magok nemet czyaszar reszeröl es hatalmas cziaszareröl is csináltak volt regen az Szeöni mezejen vagi az Torokba, azt eök azutan kj már harmad evinek mondatik, Oszman Agaval meg ujitottak volt es mindket reszről az Comissariusok levelet is extraháltak egymasnak. Az meliben arról semmi mentio ninczen írva, hogj az német partról summa adással tartozdnának az porthara, noha az előbbeniben volt, de az utoszoriból kihadtak mert eök nem látták szükségesnek lennie, az nemet Czyaszar reszereöl, hogj penigh hatalmas Cziaszar azt mengia, hogj minden három esztendeök elteolven tehát nemet cziaszar reszereöl feo keövetnek kellett volna be jeonni, mind azért azt írják hogi eök azt nem tudgiák hogi ha az első békességreöl valo levélben meglessen írva nem lessen mit tennünk, meg kell, de tudgiak hogi abban ninczen azért állitiák, végre írta hogi hatalmas cziaszar paranczolon ngodnak supersedeallion, holott az elö ngod nekje is io akaróia volt, és szép aiándokakat is

küldet nekie, de mijotta az felseo hadak magyar ország széliben kezdettek közeölkötenie az olta ngod is ellenségévé leöt, ha az *Palatinus* mit vetet, miért nem irta meg ngod, és jól megbeönteötte volna, melyre méghelelt az aga: *hogi azt hiszem holot inkább fél attól hogi sem az felseö ellenségeöl, kérte osztan az Residens az Vezért hogi adgia be német Császár levelét hatalmas Császárnak, arra azt monta az vezer, hogj az életiért sem merne beadnia, miczoda illetlen levél az czaszárnak, milj haragos mostan cziaszar s meg is hadta volt, itt ben leteben az pap keövetnek hogy kisedelem nélkül beküldjiek feö keöveteket melyreöl is mostani küldöt levelekben semmit se irnak, sem penigh a summanak megküldesereöl, hanem menietek el s mongiatok megh az uratoknak külgie be feo keövetet, mivel jeöbe, holot tudgia mar hatalmas cziaszar kivansagat. — Lassuk 40 nap alat ha bejeön elvarjuk, ha penigh fegjverhez nyul is hatalmas cziaszar keszen leszen ahoz is mingiart. Ezt az kjt en mondok, hatalmas cziaszar mondgia; ugian arra kérték az Vezért hogj paranczallion hat maga nadságodnak, hogi szállion le, — arra azt felelte hogi eö nem paranczolhat, idrion el dolgában ugi mond az mi elötte vagion mert tj az hatalmas császárral csak tréfáltok, s azon is kertek hogj irion hát német császárnak, s azt monta arra is hogi eö nem ír, mivel neki sem irt az urok, hanem az megholt vezérnek, es eök is kérienek attól választ, az Aga azt mondgia, hogj ha ngodk attjafia volna is de eö soha igazabban nem forgodhatnék, az mint forgodik, czjak ngod siessen az keövetnek be keöl-*

*

désével es az ígérettel, azt penigh éppen mind az negyven ezer tallért cziaszarnak be kiöldgie, igen szép dldó — és keszenteü levelével az feüvezérnek is mind levelet és hozzá illő ajándokat is, most az mi nemü kedvét latiu nadsdgodhoz az vezérnek, ne szannia — ngod az mit nekie dd, es alkalmatosságg nem mindenkor adatik, ne kessek ngod velle az be keöldéssel, eleözze meg az német császár keövetét ngod is itt semmibeöl meg nem fogjathozik — azt mondgia az Aga Szilikárt se felejtzje ngod es az császár hodsáját is, mert az igen emberkedik. Az teöbb vezereknek is reüvideden irion es ugian kiölgeön is, nem val abban ngod kárt, az feüwexer mellet leveö csárus Aga is igen említette az vezernél ngod dolgát annak is valamivel nem art kedveskednie. Ezek utan Isten igazgassa ngod fejedelmi elmejét minden idvesseges es eleömeneteles jókra, eörizze es oltalmazza minden ellenseghe ellen is, tedgie diadalmassa elleneök. Datum in portha Othomanica die 28 martij a. 1644.

Ngodnak igen alazatos es hiv szolgaja tolljies elteben.

Hajdu Georgy.

P. S. Az mint ngodnak az elobbi levelemben is irtam vala hogi Lippai Hozár Aga 17 esztendös fiat sogorával Mehemettel Vilagos alatt az Dorogiak koborlok megnyomták es elvették az kezpenzben 2000 forintot es marhat is annyia ereot veöttek teölleök azon keöniörögh Zöldfidr Uram ngodnak, büntesse megh azokat, hagiak el az Temesvar fele valo csatázást,

lam ngod dolgat itt ben azzal állottuk, hogy ezutan
a félet ngod meg szüntet, azt az ket embert penigh
 ngod kereslesse fel és küldgie ide be mostan az port-
 hara, hogj azzal is ngodnak nevededjiek hiteles alla-
 petjia. Az hollandusnak is szinte mostan jeott vala
 hezzám secretariussa, az azt monda hogj tegnapi na-
 pon az ura bezélle igen sokat az *feő vezér Ciháhá-*
javal Ali Beggel, commendalta *nadságodat* eleötte, hogj
most is nadságod hatalmas császárnak meli hasznosan
szolgál, és Szüliktárnál is rea is igerte magát. Ez az
 az kit egi levelemben ngdk comendaltam, ezt mond-
 giak nagi *astrologusnak*. Meg is kglsen siettesse ngod
 az keövetet es *igéreteket is* küldeni meg most mind
 el teölle, ez az belseő ember melj feleol irtam volt
 ngodnak 9-a marty innen keolt levelemben hogi az.
Császár hodsádnál lakik és giakran oda be is jár, az
 kit mostan ugian oda be a *Szultanákhoz akarnak be-*
vinnie, azt mondom most is, hogi cziaszar *hodsádja*
 meg ujabban beszelt *nadságod feleül az császárnál es*
 mind meg mondotta hogj ngod most is oda fel melj
hasznosan forgodik, és az németek ngodtol valo félték-
ben szürgetik mostan az porthat, kerdette az *császár*
 hogj *tudod* ugj mond te annak állapotját, es azt mon-
 da, hogj tudom, mert nekem megh mondottak bizo-
 nyoson, mostan már azon vagion az *Hodsa* hogj az
Agát egi ejjel hazahoz hivassa, es ott is halassa, es
 minden dolgot *valoban* megtudgion es ugj beszellje
 megh *császárnak*, azért irom ngodnak igen alazatosan
 hogi az *Hodsáról is ne feletkeözsek el. a.)*

a.) L. u. ott: Nro 5. IV. 5. 14 sz.

X.

Az ur Isten adgion szerenczes utat. Az ellenséggel tegnap beczülettel harczoltak vitesink, kit mar Kemén Janos uramtól is bőven ertettel, az ellensegh az eijel Giarmaton felül hálla, holnap meddig jüni nem tudjuk mijs reggel megindulvan Rima Szombathoz megiünk az ellenseg magatt Ersek Ujvartol akarja commeatussal tartani *azon kellene lennetek az vezér esztergombol, vácbol impediáltatná s innét hátul* ugian csak sérenien valoban rajta küldene, megmongiatok, *az hét vármegét mi hatalmas czásár akaratiából foglaltuk el most lásson hozza* eo nga, tarthassuk megh ki bison ugis lehet csak *az hadakat mennél előbb küldie el* eő nga eijel nappal siessen, erte legietek, mingiart jüjenek az hadak csak innett, hátul ne hadgiak nyugodni majd az rövid nap meg segjenül — minket mindenről tudositczatok adgia Isten minden jott halhassunk feleoletek. Datum Rap. 6. may 1644.

G. Rakocy.

Egregio Stephano Szentpali aulae familiari nos-
tro hoc tempore ad illustrem Vezirium Buden. expedito Fideli nobis dilecto. exhibit. 7-a may in Rima Szombath. a.)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 19 sz.

XI.

Az ur Isten eo Felsége minden idvességos jokkal es szerencses uttal algon meg.

Akarnank igen ha Telegdi Istvantul küldött levelünk kezedhez menne idejeben kiben cifrakkal bőven irtunk igen szukseges azokatt az vezerral vigietek vegben, Im egri Solnoki törökök mentek be a vezzerhez kikkel mi sokat beseltünk ezeknek summaya csak ez: az vezér hova hamarabb mind mellénk külgiön elegendő hadakat váczhoz is vagj 4 avagj 5 ezeret legien rajta mind nogradiakon, amaz hamis hitű Palánkiakon, Giarmatiakon Zelenieken s amaz hitvan tolvajok sökö Buiaikan Haina erköieken s az többin most az ideye segellien eö nga, hatalmas császárnak s magának is hirt nevet szeressen, egi resz jo török had menne háta mege, mijs innét rajta lennénk bison mi predank lennének tudgia Isten ez nem sok soholt bison több hada ennél nincen meg a Gallusébol is vadanak itt, igen bison török s magyar illien hatalmas, güdeselemmel nem járt mint mi csak ne késsenek mind hét vármegét hatalmas császár hírével foglaltuk el mícoda gyalazatiara lenne, ha vissza kellene bocátanunk holott német császárnak az magyar birodalmabol anni sáblidia ninc mindezekben, az mint legiobban tudgiatok. Racz Istvan urmal az Ratiskatt felkeressetek s

Mate - - - - a.) kul situalhassatok az mit kivanunk mi is igen esedben fog lenni. Irjatok mindenről adgia Isten minden jót halhassuk feoleoletek. Datum Rima Szombath 8 die maii ao 1644.

G. Rakocy.

P. Sl.

Nekünk azt is adgiák tuttunkra ez az németség Kassa alá akarna menni azért ezt is mongiátok meg az vezér gondolkodgik micoda gialisattidra lenne s karara hatalmas czásárnak ha el fogna idegenedni mar az erdeltől. valamit feltanalhattok mindent meg mondgiatok az vezérnek. Generoso Stephano Szent Pali de Szövényfalva primarii ordinis aulae familiari ac ad Illustr. Vezirium Buden. expedito Internuncio nro etct. Fideli nobis dilecto.

Reddita Budae 13 may 1644. b.)

XII.

Eletemigh valo alazatos szolgálatomat ajanlom ngodnak mint kglmes uramnak, kivanvan az ur Isten-teol latogassa nagodat szerentses allapottal es minden ellensegin adgyon diadalmat.

11 prasantis Putnokrol irt ngod meltosagos levelet, megh hoszla ma az Vezérnek eo nghanak egy

a.) Olvashatlan.

b.) L. u. ott Nro. 5. IV. 5. 22 sz.

Gyeongyeosl posta, mellyet megh küldvén eo ngha nekem, noha tegnapi napon beovsegesen mindenről tudositottuk ngodat Almadi ur altal, es Racz Istvan uramnak is ez oran kell indulnj mind az ide edigh érkezett Taborral s mind az egesz Tisza Duna keozott való erővel, s az egesz Egri haddal, (migh teobb erkezik) ngod melle; mind azon altal nem akarom ezt is üreszen boczatani; ngod *ne siessen az útkezeöttel, bizony bizony irom meg nem tréfálodik innét*, mihelyen az mostani giült had ngod *mellé indul*, azon leszunk hogy *Vácz feleöl is menteöl hamarab rayta lehessünk*; Immar *Esztergom* feleöllis eddigh probaltuk mert az *Vezer* oda akarta *convertalni az segítségnek* edgyik reszet, de mi persvadealtuk hogy *Vácz feleöl job rá menni*, En kglmes uram *Vácz fele indulok* hamar, mert az oda *meneő had* is holnap estvere ide erkezik, az Isten tudgya kimenetelet az dologhnak, de bizonyos dologh hogy utana jeo maga is a vezér mert ejjel nappal szorgalmasztattya az Urumeli hadat; *ezt ugyan kezekben akarom akasztani, tudom hogy felbontyák, az igeret megvagion de az teörök tökéletlensége nagy*, mind azon altal kglmes uram *ugian lessen valami rayta vagiunk el higgie bizon nagysagod*. His. Em. Celmam Vram florent valet. desiderans. Datum Budae ipso die S. pentecostes a.) Anno Domini 1644.

Illustus ^{mae} Principis Celtnis Vrae cliens humillimus

Stephanus Szentpali.

a.) Könyvtárör Andrási István tanár úr kiszámítása szerint Pünkösd napja 1644-ben 15-dik majusra esik.

Csimzet: Illustrismo. ac celsissimo Principi Domino Domino Georgio Rakoci, Dei gratia Principi Transylvaniae, partium Regni Hungariae Domino ac Siculor. Comiti etc. Domino Domino naturaliter mihi clementissimo a.) Prsent. 18 mai 1644.

XIII.

Alazatos szolgalthomat ajanlo ngdk mint kglmes uramnak Isten nagodt egesseghes Innepnapok megszenteleseben Es minden dolgainak boldogh eleomeneleiben aldgya meg.

Ngod kglmes uram Raho es Feled mellett leveo Taborabol jeott levelet mely kelt 23 april. megadak. Az meljbe Tudosit Kglme szerenczes allapottjarol, legyen aldott az lstennek nagy neve ereotte. Ezutan is segeolje eo sz. felsege Ngodat. Igen alazatoson keönieorgiök ngdk mind kelmes Fejedelmeknek fejedelmi kegyelmesseghevel fedezze fogiatkozasomat es nehesseget fordiczia el rollam, mert szanszandokkal Isten latia veteni nem akartom irasomban, ha mi fogiatkozást latott beolcz jtilettere tamosztom ngdk, az mint mongyak ugy irhatom hogy ngodk fejedelmi beolcz jtilette js igaziczia ugi az mint legjobban tudhattja, holott ngdhoz valo keotelessegem tartya, mar az mit

a.) L. u. ött: Nro. 5. IV. 5. 39 sz.

ngod *Czásárnak ígért volt az megvagion* kgn erthette
 ngod hogy az *teöbbit is varia* ngod klmsege az ha
megadgia e holot eök az *athnamet* arra halasztjak hogy *mig*
ngod magyar országot kezéhez vessi is keövetet kül-
 di be *güles után* s ugj tudva aztan ahoz kepest
athnamet adnia. Horvath Istvant Elegge sollicitaltam
 hogj elboczyassak az ngodtol hozott levelekre valo
 valasz tetellel, ma mar ugis volt hogj ket vagj három
 napigh legien vesztegh *mig* Budarol bizonnos valas
 jeön es aztan elereztik derek valassal, az *nemet á-*
genst Galathabol ugj rendelte az vezér hogj által
 jeöjön es jnet az Elezi hanban legjen, és czaus leg-
 jen mellette s Iaszakczi, azok iarianak mindenüve,
 maga üljen ben *mig* azért által nem jeone, az leve-
 leket tegnap vivek el Budara hogj ngdk vigiek mind
 ez Teömeösvari passanak es egiebekknek s az kett
 olah vajdaknak is paranczioltak az *jo szomszédságnak*
czendességgel valo megtartásáról *pariaiat az Aga ál-*
tal ki nem vehetém az nemetek postaja 5 may jeott
 vala 14 megint elmene oly valaszal hogy jeöjön be
 feo keövetjek, ha jeön es meg latjuk mivel jeön s mint
 fog az bekesseg Tractatushoz, hoze penzt, addigh sem
 czyatat szüntetik, sem ngodat meg nem teritik mivel ed-
 digh czyak szoval tartiak az porthat, *harasalföldében*
Moldorában mint kireöl immar En megh irtam Ifiu U-
 runknak eo nghk *hogi vigidsztasson* mert megparan-
 czioltak hogy az elmaradott lovasokat elküldgiek ngodk.
 Ezek igen varnak az *Svédék keövetet ha be jeöne.*
 Tegnap jeöve megh Teömesvarrol az Kapudsi passa ki
 azt beszellelte hogj az hadak feöl mentek Buda fele s

az miolta ngod felment az olta oly czendesseg vagion az vármgekben hogj sem menet sem jeövet kesereö mint annak eleötte nem kivantott melleje. — Az Saba-hazpas is megjeöve Budarol kj az port felvitte volt ez is ugian tegnap bezelte az Teöreökeöknek havas-elvi kapikihaja hallatara hogj Isten ngodt eltesse szerencziesen mert az mint ngod forgodik— *ha szive is olyan nadságodnak az mint forgodása milen ezután egy gatiabann is alhatik az teöreök*, meg ma ujobban suplicationom által megtalalom az vezert hogj Horvath Istvan uramat elbocziassa meglam my valaszom leszzen. Isten ngdt eltesse es zerenczeltesse minden dolgaiba boldogul. Datum in portha Ottomanica die 16 may 1644.

Ngodk igen alazatos szolgaja Telljes elteben igaz hivseggel szolgal

Hajdu Georgy.

P. S. Nagi hirtelenseggel iram mivel nem tudtom hogy az havas elviek illjen hirtelen küldik el lovasokat inn.

Illustrissimo Principi Domino Domino Georgio Rakoczy Dei gratia Transsilvaniae Principi, Partium Regni Hungariae Domino ac Sicular. Comiti etc. Domino Dno mihi n^{ter} clementissimo a.)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 24 sz.

XIV.

Eltemigh valo alazatos szolgálotomat ajánlom
ngodnak mint kegyelmes uramnak, az ur Isten ngo-
dat algya megh teöb aldasi keözeött kivanatos dia-
dalommal, es tartsa megh kivanotos egesseghben.

Miota Racz Istvan uram elmene, nem irhattam
Keglmes uram Nagodnak mert addigh haladosztanak
hogy im ma postat s im holnap adnak, eltelek az idő;
latom eddigh valo solicialasunk nem haszontalan mert
assecurala az vezér, tsak ertse az ngod szukseghet,
s kivansaghat, soha hatra maradas benne nem leszen.
Im ez oraban ujjonnan indita ezen taborbol ngod mel-
le aval *assecuralnak hogj vagion ez is ezer ember*;
Ezekkel mostan mar kglmes uram el akarok vala
menni, de az vezér nem boczata azt mongya mar hadd
erkezzek az nagod postaja, azonban ide latom min-
den nap jeovest jeö az had, az mint erkezzetik, im
ide Urummelibeni is elerkezek, valoban haytyak ide
eoket, Istangokat visznek az Czausok az Begek elei-
be, egy resze annak Sarkanhazara erkezet, egy re-
sze Adonra, ki innet s ki amott, az *Boszniai hadat*
is harmad napra kivannya ide jeönni, latom ejjel nap-
pal keszitik *hatalmas nagy falteöreököt*, az Jantsarsag
is ki szal az jeöveö heten, valoban varna az vezér
az ngod tovabba valo kivansaghat sok szoval ma-

rasztata mert egyattalljaban kglmes uram elakarok
vala menni, *Musztaha Beghnek* valoban megh vagion
paranczolva — hogy az *Esztergomiakkal* az Elest kap-
dossa, intercipiallya, itt kegyelmes uram nagy hire
jnta meg az estve hogy az nemeteken notabilis dia-
dalma leött ngodnak; adgya az ur Isten szent fiaert
legyen ugy, es legyen derekasban is; alazatosan ke-
rem ngodat kegyelmesen megbocsasson mert az posta
nem var, azert irok ily czintalan allapottal. Raptim
Budae 19 maji 1644.

Illustrissimae C. V. cliens humillimus

Steph. Szentpali.

Csimzet: Illustrissimo Principi Domino Domino
Georgio Rakoci Dei gratia Principi Transylvaniae,
Partium Regni Hungariae Domino ac siculorum co-
miti etc. Domino Domino meo clementissimo. a.)

XV.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transyl-
vaniae partium regni Hungariae Dnus, et Siculorum
comes etc.

(*Ki van szakadoa*) b) ie fidelis nobis dilecte salutem
et gratiam nostram (*szakadt*) c) emü dologh feleol izen-

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 25 sz. b) = Egregie c) =
Minemü.

tünk hűségednek Kadas Mihály hívünk által, magától
megh foghia hűseged erteni, minek okaert keglssen pa-
rancoljuk hűsegednek, megertven teöle parancsolatun-
kat, alkalmaztassa ahoz magat mindenekben. Secus non
factur. Datum in Castris Nris ad Civitatem Sarospatak
positis die 22 mensis may Anno Domini millesimo
sex cenmo quadrho quarto. G. Rakocy.

(Ezalá maga Rákocy ezeket írja rejtélyes írás
móddal.)

*Ezek egy állatállásban megtartva Kld az vezertül
kelle (szakadva) két vármegét tartanunk (szakadva)
kel ne késlellie az derék segítséget elküldeni, hanem is
azt is adgia értenünk, autoritást adunk azon hozhas
derék segítséget ki bar csak tíz ezer ember lenne ha
nem lesen legaláb jó hat ezeret ad summum tíz ezer
tallért megigérhecz neki mingiar (szakadva) rm agiuk
néki mingiart szorgalmatos gondott legien valóban
sietnél igienesen Ibráni uram mellé s lennétek hátul az
ellenségén most az ideie hog megmutasd hűségedet s in-
dustriadatt.*

Egregio Stephano Szentpali de Homorod Szent-
pal aulae familiari ac ad Iltrmum Vezirum Budensem ex-
pedito Internuncio nostro etc. Fideli nobis dilecto.

Praesentata Budae 28 maji Intra tertiam et quar-
tam horam pomeridian. a.)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 26 sz.

XVI.

Az ur Isten eo Felseghe minden Idvesseges jokkal oldgion meg.

23 die praesentis Budarol irt leveledt mi tegnap vettuk vala el addig valo magad viseleset forgolasatt valoban kegielmesen vettük nem lesunk erte Feledekenek es haladatlanak, mivel az ellensegh is *Cassa alá ment kit meg akarunk segíteni a.)* Im mijs vissza fordulunk Isten aldasabol legi azon az *török hadak* kiket az *vezér mellénk rendelt ne kessenek siesse- nek júni* barczak anni samuan az mennirol Kadas Mihál által tudositottal ha tobb lesen annal jobb de ne kessenek, hagi mi *palatinus* utan ugi jarnank az bekesegert mint a részek embere miutan bizonsagunk az ur Isten semmi sincz benne mert ok jarnak utanunk *bizvást assecuralhatod az vezért soha mi „bisoni“ nem czdsar hire nélkül csak onnet az segítség* legien ugan igazan s alkalmatos idoben meg mindenkor — Az tob dolgokban mind igen jól procedaltal *csak immar legien meg az valosaga* mellien valoban raita is legi onnet el ne jűj legi ott, Magunknak kellett volna azt kivannunk az kit az vezér kivan. Im ket saztallert kultunk, ebbol az mit illendonek lacs es hova kel adhacs magadnak is legien költcegedre az a.) L. ezen levélből mutatványt 1-ső tábla.

ellenseget mindenunnen fogottiak Immar az paraszt-
sag is feltamod reajok ölik vagiak csak moston is
Cötörtökön az Bihar varmegei hadak 300 vertek fel
vagtak 70 valot le felestis elfogtak. Az Svedek itunek
kik kössül mingiart követ megien be az portavál eo-
rokos Frigiet fognak kötni az vezert hosszank is jo
akarathban megtarcad az budai fő urakatt persvadeal-
nod kellene megmutogatvan az *alkalmatosságot meli*
most előttök vagion ki ezer estendőtől *fogva* nem igen
volt az vezért *ők is* izgatnak fognanak *ugian kézzel*
az *dologhoz* tudgiak jól hatalmas czasar veg haziban
menni versben nagi kar esett az czavargok miatt *ha*
esmét vissza esnék az 7 varmege bison többet kesde-
nenek senvedni valamit feltalalhacs Jobbat hasnosbat
kövesd azt intimalvan azt is az vezerneke semmi hi-
reknek hitelt ne adgion mig tolunk nem erti eo nga
Iri mindenrol ha utban volnal is adgia Isten minden
jot hallhassunk feloled Salamon 29 die mai Ao 1644.

G. Rakocy

Egregio Stephano Szentpali de Homorod Szentpal
aulae familiari nostro intimo. Fideli nobis dilecto.

Praesentata 8-a Juny Budae. a)

a) L. u. ott: Nro 5. IV. 5. 29. sz.

XVII.

Az ur Isten eo Felsege minden Idvesseges Jokkal algia meg.

Elhittuk mind Kadas Mihaltol s Almaditol irt le-
velunket s parancolatunkatt eddig elvehetted, abban
sincz ketsegunk tehetsaged szerint azokban hiven el
nem jartal volna most is parancoliuk mindazokban
mennel hasznosabban lehet menni elő s ugi vid veg-
ben az vezér eo nga előtt akar mint bistassa s niu-
con sep sott az nemett de abban bison semmi sem
telik annal inkab ha mi velunk megbekelhetik kiért
csak nem eijel nappal jár utánunk ertven mi is Cassa
fele menekedezet Im ide iutunk minden hadainkkal
mellenk hivatvan az magyar orszagi varmegeket is,
kik már utban vadnak *bár csak tíz ezer embert kül-
dene nekünk az vezér bison actum esset germanis* mi
holnap elő Tokai fele szállunk s azután azon fel Tallia
fele es Cassa fele indulunk *csak categorice resol-
vállia* magatt nekünk akarjae nem e *az hét várme-
gét oltalmazni vagi nem* mindgiart tudgiuk mitt kell
celekednunk kit bison könnyienis vegben vinnenk va-
loban *busulunk ráita hogi a vezér* hozzánk küldött
követte ki Egeről Budára ment egi néhány napot nem
várakozhatot azért ezt kltk hellere allitsak, minket min-
denekről tudositvan.

Datum Sarospatak 3 Juny 1644.

G. Rakocy.

Az ellenség Cassa fele megien de hogi ott ked-
ve serent succedallion nem hissuk *kivalképpen ha*
török segítséget fognak látni most az ideje minden fe-
lől raita legiünk.

Czimzet. Egregio Stephano Szentpali de Homorod
Szentpal aulae familiary ac ad Illrmum vezirium Bu-
dens. hoc tempore expedito Internuncio nostro etc.
Fideli nobis dilecto.

Praesentata Budae 8-a Juny. a.)

XVIII.

Az ur Isten eo Felsege minden Idvesseges se-
rences jokkal aldigion meg.

Kadas Mihal tegnap juta meg meg hosvan mind az
portai fő s budai vezer eo ngok leveleit melliekre
törökul valast is tettunk s *mivel az segítség felöl egi*
sóval sem irnak mi *categoryce megirtuk iriák meg meg-*
tarcuk e nem e az két vármegét mi ahoz hatalmas
czásár hírével niultunk volt hozsaja ha *vissa kel bo-*
cátanunk nem mi *lestünk okai ha penig nem kel* minél
hamarab *üjjön az derék segítség* te is azért ezt igi-
ertven *legi semben az vezérrel s protestali okai mi*
ne legiünk. Kassat az ellenség tegnap salotta meg lö-
veti obsidioval kik meg edig az több varosokkal ed-
giüt beczulettal viseltek magokat. Cassaiak valoban

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 34 sz.

*

hordgiak be az nemettett bisonial ertiuk azok inkab
 megmaradndnak az mi husegunk alatt mint sem mase
 alatt valami ratiot feltandlhatz kiol az derék segítség
 get az vezértől impetralhatot mindent megprohali mi az
 ígéletet kések vagiunk megadni csak onnet praestalliak
 előb de hagi meg is adgiuk ne is adgianak el akariuk
 tavostatni vaj ki jól esmeriuk mi mar ökelt az meli derék
 segítséget veled küld az vézer essel igienesen Ibrani
 uram melle kellene menned Cassa fele maid mijs in-
 net az inegcö felen akarunk oda menni, *Kadas ne-*
künk azt monda az *mely ezer lovas török Egerül vele*
ült az sem hozott *tár sekeret csak 4 avagi 5 napra*
valo élet, ebből is esedben veheted cigánságokat ha
 ig vagion Az vezér követe ma Patakra jött azon les-
 sünk mennel hamarabb vissza boczassuk. Ir mindenek-
 ről adgia Isten halhassunk szerenczes hireket felöled.
 Datum In Castris Pusta-Kertveles positis 4 die Juny
 1644.

G. Rakocy.

Ha most az 7 vármege el esik Erdéltől soha bison
teőbbé ili könnyen nem foglalliak oda, mond meg.

Czimzet. Egregio Stephano Szentpali de Homorod
 Szentpal aulae familiari, ac ad Illrmum Vezirium Bu-
 den. hoc tempore expedito Internuncio Nro etc. Fi-
 deli nobis dilecto.

Praesentat. Budae 9 Juny Anno 1644. per Ge-
 orgium Szegedi Dapiferum. a.)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 32 sz.

XIX. a.)

Illrime Princeps Dne Dne mihi clementissime.
Paterque summis cum obsequijs colendissime.

Servitior. meor. humilim. semper commendatione
commendo etc. etc.

Isten ngod egesseget eletet sok esztendeigh szerenczesen nagi io egesseghben tarcza meg ellensegin tegye gyozedelmmesse. 5 die hujus mensis irt ngod levelet Basatul Lonan 8 vettem el ngod jo egesseget örömmel ertem melyet Istn tarczön sokaigh megh is. Most is ngod szolgalatyara szerenczejere bekevel vagyunk, hala Istennek vigyazasban vagyunk valamire Isten segit. Szegeny Nagy Pal ur halala kar, kivantatnek Lugosra valo vigyazasert is tudvan jól oda valo állapotokat, de azt senki által nem haghatya, hol a mikor akarjak temetni nem tudgyuk vartak ngodtul mar elfoghyak rendelni, Kopiat kultem most is czinallyak uijobban is paranczoltam de mester sincz mindenik helybe, fajok sinczen akarvan ngod parancsolattyat ebül is vegbe vinni elegh bajom vagyan velek, negyedfel ezerig valot kultem Tokaj fele viszik megh hattam siessenek vele. Az koczival Kolosvarra érkeztek rojtot czinalnak neki holnap vagy holnap utan Viragh Gaspar nevü Etek fogom elindul vele mind

a.) L. mutatóványt ebből II-dik tábla.

mind lovakkal ezüst mivel együtt. Az fogadot katonakkal felindultak, azokat is helbe kelve megh inditom Szekely Gyalogot is 500 vagy hatodfel szazat csak hogy az katonakat kit egy Racz fogadott kik czavargok voltak az Zazlo ala sem mentek volt, valami szekereket vertek fel egy törököt is vaghtak ki Lugosba nyomozta 12 török lovas onnet Karansebesbe mivel katonak voltak ott azokra gyanakodtak az Törökök elmentek az Lugosi Udvarbiro törvenyt hagyott az szokas szerint benne, jütteke rea vagy nem, nem tudom, az latrokat megh hattam foghni ha a katonak közze jünek megbünteti őket, ugyan Lugosba nem kicziny busulasom volt czelekedeteken mindenfele vigyazo emberim vannak, az *varakat éléssel rakatni el nem mulattjuk de azzal is caute kell czelekednünk az Török csalárdságtul tartani kel kíváltképen ha ngod hátráb szalot volna Zakmarban Kun László uram 1000 köből buzát vitetet magdét Ujvárban élés elég vagion, Görgént is éléssel rakni megh paranczolta aszonyunk ő nga mellicben meni munitio légjen megh hattam jedzesbe küldgyek mindenekre gondom leszen Istnt segitsegül hivan. It fogunk lakni *lenajeltul ugj teczik talám nem kel félni*. Az hamis hir hordozokra gondom leszen az Fundalo is elkezdette Kővarban beszelleni kit Monaki urm ira ala hivatom megh kerdő kinel halotta. Hogy ngod hiveihez kegyelmesseggel legyen melto mivel itt ben Haromszeken oly ember Basa uramon kívül nincz Szekely Boldisart talan nem artana ngodnak beboczatani. Czakiak Joszagat elfoglaltatom oly gyalogot rendelven bele kik hivek legyenek.*

Palatinust minden hadaval Isten megh szegyeniti es ha Lippai harcz igaz visza takarodik. Nagy Györggynek czelekedete is magok vigyazatlansagok az magyart gyakrabban ez szokta veszteni. Borsban ha porok let volna megh nem vettek volna, Bornemisza uramek ha ngodat megtartoztattak is ő kglmek talam jo veghre neztek, ezutan jobban foghnak vigyazni, az czatabol megh tert hadak, Nagy Györggyeknek *pat-tantjus ha kiedntatik arra gondom lézen ide be.* Az czatak jarasa nyughatatlankodtatások veszedelmere van az ellenseghnek ngd hadainak czatainak adgyon Isten jo szerenczet. Én megh irtam volt ngk meni *Székely had ment ki.* Székely *gyalogot* azon leszek küldgyek 600 de ha hija leszen is nem sokkal mivel Harom szeokrül keveset küldhetek Czikbul is holotott ejel nappal kel vigyazni, az kik meg juttek Fejervart Istent hiszem rea erőltetem. Racz Janos 2 Juny reggel 4, 5 ora közt erkezet Fejervarra. Viragh penigh 4. atta ngod levelet aszonyunknak ő nganak szolot Tordanal reggel 6 orakor megh Keglmes Ur Portai vezernak szolo levelet ngodnak Laszlo Diakkal megh forditattam kit ma el is küldtem Postatul sietseggel, mi Kassai urammal az mirül ngod paranczolt Instruáltak Maurer uramat es magam peczetevel be peczeteltem az Czauz ki küldeseben megh irtam azon legyenek elsőbben is erre egyenest ngodhoz jujön, Portai leveleket is tegnap hozanak Mate vajda postai, *Mate Vajda* szoval izente hogy Ubrizicza nevü varoshoz Havasalföldi moldovai hatar közze *gyülnek törökök mi végre nem tudhattja* de vigyaz maga az orszagot jarja Bukuresten

hattak az Duna fele megjen ala. Ubriziczához elkültem ugyan, Török is jut volt hozzá postan, ki azt mondgya hogy keszen lenni paranczolta Czasar, ugyan töle *Lupulhoz* is ment, ki penigh azt beszelli hogy meghparanczoltak volna mind kettőnek vesztegsegeben legyenek az mint az portatul is irtak vala, ennek is veghere igyekeztem menni: *Lupultul* jüt szolgam ez orszagarul is kerdezenk de czendesegbe vagyon, semmi keszületek nincz mind az által nem hiszek vigyazatok *az porta ugi tesszen azonba* kiczin iteleteczkiem szerint ngod *hátra zálassában megütközöt, előmenetelére vigyáz* Az Budai vezért kellene nagodk jo akarajava tenni. Az szekelyek közül hogy most ki kelle menni sok lett volna Jobagja bekesegeges időn szabadságot szeret. Ha nagod vissza boczat az hadakba *valami keveset is hire kinek legien, az mellett ha kivádatatikus tudunk kivel szolgálni.* Isten ha ngdt es nagod után az magyar igaz nemzetet is ha proballya is de el nem hadgya. Az mi az gyalog kapitany *dolgát illeti aszonunkal* eo ngaval es Kassai urammal beszélgettunk, Ö nga es Kassai uramk nem tetczik ngod *vallásunkon kívül valót álasson ha nem teczenék Huzár Péter uram, ha penigh ötöt ngod nem akarnd álatni vag Barczai Ákos avagy penigh maroszéki Balog Lázlo lenne tudom magam is előttem is sokat esküt hogy ngod igaz hibe ha kglmes uram kedvetlen is egyéb oka elhíttem nincz hanem hogy ngod nehezségen busult gyalogh kapitany nekül ngod nem lehet Balog Péter mar öreg ember. Kglmes ur akartam ngodat arrul erteni az Szaz Papok papsagokrul a' szokas szerent confirma-*

tiot kívannak tulem, kit adhassak e nem e ngodtul akarok felöle varni, en az ngod paranczolattyahoz tartom magamat. Nemes emberek juttek visza kiket most iratok mindenut fel azert megh fogatham oket személy valagatas nelkul az jövőkhez hoza kellessek nyulni vagy nem ngod paranczolattyat varom, Kamuti Laszlo is ithon vagyon. Vigyazasban vagyok ha mit ertek ngdt tudositani el nem mulatom. Isten jo egesegben sokaig tarcza megh ngod jo szerencses győzedelemmel, megh aldván In ngdt.

In Des die 10 Juny 1644.

Illr. Cel. Vrae servus et filius subjectissimus

Georgius Rakoczi.

Czimzet. Illrmo Principi Dno Dno Georgio Rakoczy Dei graa Transylvaniae Principi Partium Regni Hungariae Dno et Sicular. comiti etc. Dno Dno mihi clementissimo Patrique summis cum obsequijs colendissimo etc.

14 Juny 1644. Patak. a.)

XX.^{b)}

Eletemigh valo alazatos szolgálatomat ajánlom nagysagodnak mint kegyelmes uramnak kivanván az ur Istenteol tellyes szivbeol nagysagodat minden ellenseghe ellen tegje diadalmassa, hoszszu életüve

a) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 35 sz.

b) L. mutatóványt ebből V-dik tábla.

szerencses egessesges életit is szentellye megh Nagysagodnak szegeny nemzetünknek előreömere.

Kegyelmes uram mily ighen cathgorica relation val botosatottam vala el innen Horvath Istvan urt, ngod az általa küldött alazatos irasomból meg ert-hette; mellyben mi modon esik ki valami kesedelem im az mint bizonyoson regen is montom ngodat röviden tudosithatom alazatosan *hogi az német keövet Beygot Daniel eszibe veté hogi rossz válaszsza vagion, harmad napig a válasz vétél után megmaradón arra keöte magát, hogi csak ne botosássanak most hadat ezen két nap ielő ide az keövet melyre hitet is adott, melly tsak hamar eszembe veöm hogi inturbalta az epületemet mert hát nem oda beszélnek az emberek az hova az eleött, megh el nem ment vala, hogi egi nehdm tallérral vilagos ertelmet veven az egész fundamentumának; tsak hamar informalam az embereket feleöle az kik mar totus quotus aversusok voltak minden az eleötti nekem valo igeretekreöl eppen el is hitettek volt magokkal hogj az mereö synceritas hogj azok az szok tsak annyit tesznek, mint valami ideöben.— melyre kepest ujonnan rá küldvén az vezér kivánd hogi determinallya azokat az hüt alat valo szokot tizen eöteöd napra de soha nem tselekedte, hanem post multas altercationes rerum tandem megh rosszszabbat tött helyébe most ugy emendalta megh az eleobbi irasat hogi rövid nap melyet el is hitettek az eö asseclai az vezérrel hogi igen jól vagion ennek is vegere mennek hamar, veven eszemben hogi teökelletlenkedni kezdenek az vezérteöl audentiat kerven mi-*

nekeleötte fel mehettem volna, Juta 8. praesentis Almadi uram az nagod 29 Maji Salamonnal irt meltosagos levelevel, es mivel mayd Eötod napigh keslelte Egerben, hoza mas levelet is nagodnak melyet oda Egerbe vittek volt kezebe sub dato 3 praesentis ad Saarospatak; kivel valo beszélgetesben, s levelek forditasaban mideon munkalkodom estve leön, az audientia Csiöteörteökre halada; melyre circa 8 matutinam horam mideon indulni akarnek azonban juta Szegedi uram is, ngod Etek fogoja, nagod harmadik meltosagos parancsolattyaval, sub dato 4 Juny ad Pusztá keörtvelyes; Melyeket kegyelmes uram az ideöheöz kepest, ad amussim perpendalvan, és azokk continentiait 21 punctokra contrahalnam, nem hogy valamit elhattam volna azokban az mit az ideö szüksegesk mutatott, de plenissimo augealtam es haromszor is kerven szabadosszolasra licentiat, mindeneket bizony ugyan ex concitato stomacho exprobraltam is; Ez mellett mind az maganak, s mind az portara szollo levelet is nagdk exhibialtam az mely teöreökul leven irva megolvasa az vezer maga, es olyan valaszt teön *hogy most léssen az hogy megmutattya, hogy sákba mulskát nem árul*, veghbe viszi is, hogy ha nagod ketelkedeott benne is, soha nem ketelkeodik, bizony valosaggal bizonyittya meg hogy jo akaroja ngdk; Ezenben mivel fataliter az egesz magyar orszaghi — minden varaknak fejeit be hivatta vala egész Divanban (kihez hasonlot meghit nem lattam) az ngod neki szollo teöreök levelet solennjter exhibealtata, clara voce olvastatvan hogy minden ember Del utan ereöl deliberatiot tenne, ujon-

na Divant parantsola; az kik begyűlven, paucissimis reclamantibus, una voce felkiáltak, hogy melto az ngod kivansagha, ne legyen tovább kesedelem; mely Deliberatumrol levelet vevén, es nominanter sigillis eorum primatum roboraltatvan, mind az ngod levelevel együtt mely neki szollott, s mind az en conceptusomnak relatiojaval, s mind az portara irt ngod levelevel, tegnap circa 2. pomerid. az portara küldé; Ezenben kegyelmes uram *en is hirt csindltam hogy* nagysagodnak titkon *negiedik levele érkezett*, mellyben ngod en nekem *mindennemű titkokat megirt, mintha palatinus udvarából* informatiot veött volna ngod, mellynek *színe alatt* valamit az vilagon tudék, *valami ciganságokat* tuttam nagygyanak kitsinyenek *mind az szemekre hántam.* — Az nagod kegyelmes parantsolattya szerinth az urakkal is kikkel illet szembe voltam; de kiváltkeppen Izmail Kihaiával annak ugyan Almadi uramtól *más fél száz tallért küldtem* annak felette *száz tallért három embernek osztottam!* sok ideőt foglalna be migh az változas helyre hozatasa leiratatthatnek; azt elhagyom, Hanem kegyelmes uram Tandem ma ez az resolutio: Tovab soha nem halad, az egyik feo Ember mennyen nagodhoz mindyart, Egerreől, nagodnak vigyen levelet eo magatól is az nagos vezerteől, kiben specificalva leszen (az mit igen urgealtam) hogy nagod ki ne botsassa kezebeől az 7 varmeget; az ot leveő hadak (parantsolatot irata rajok ujonnan) mingyart mind el mennyenek; De láttja eo *nga hogy nem hiszek lelket benne; úgy Idvezítze Isten,* — az Bosznai hadból derekasb ereőt kiüld magammal kesedelmén

kivül; mennyek magam akar kiölgyek ala Adonba (— előtt mely föld ide) ot az Bosznai Passanak vagon egész hada, szinte ot nints de utanna haytattyá, ejjel nappal it lesznek, — mindgyart bizony elkiöldi bizvast készülhetek; En K. U. Almadi urt rendelem oda mingyart s az ngos vezer Czaust, es parantso-
latot advan neki Saykara ültette s ugy küldötte le ma Jikindikarra, a) oda ereszt mondgya az vezer, hoz-
zatok magatokkal talan elhiszitek osztan, immar most kegyelmes uram az dologh ebben vagon szerenczesen teörténik az is hogy mikor szinten Almadi uram be szallott az Saykaban akkoron jeöt az hidon Gyulai Istvan uram, Iffiu urunkk eö nagysaganak ide bocza-
tott Feö ember keovete. Szollotis vele, kit maga re-
ferala; mivel azért kegyelmes uram ennekem ugy tetzik, talam nem art ket napot itt varakozni Gyulai uramnak had valosaghos effectusat ennek az en indu-
lasomnak maga is lathassa, nem szorgalmaztattam ma az audentiat, had halagyon: kivalt mivel eo nga az en kegyelmes uram, nekem meltatlan szolgatskajanak ma-
ga kezevel irt meltosagos leveleben ez keovetsegben valo vekony censuramat kivannya kegyelmesen; Ta-
lam kegyelmes uram most mar vege leszen a sok ma holnapnak, bizony en is idejen koran megh magya-
razvan az embereknek mit teszen az Beygot irasaban az az reovid nap, s megh ha mingyart lenne is, ki-
nek esnek gyalazattyara s karara; magok aszt mon-
gyak hogy soha bizon nem hiszik semmi szavakat, hanem csak el kell küldeni kesedelem nekiul. Egye-
a) így!

bet ngdk irni nem tudok ennel, s talan nem is irok,
hanem mikor Isten aldomasabol megh indulok, Almadi
urt szemmellatott dologhal akarom elbotsatani, az ur
Isten eo felseghe ngod szerencsejet kegyelmesen al-
gyamegh minyajunk eöreömere. Datum Budae 11 Juny
1644. Illustrissimae Celmis V-rae Cliens humillimus

Stephanus Szentpali.

Csimzet: Illustrissimo Principi Dno Dno Georgio
Rakoci Dei gratia, Principi Transylvanniae, partium
Regni Hungariae Domino et Siculorum Comiti etc.
Domino Domino mihi sincere dilectissimo.

15-a Juny Sarospatak. Zegedi altal. a)

XXI. b)

Illustrissime ac Celsissime Princeps Dne Dmne
miha naturaliter clementiss. fidelim servitiorum meo-
rum in gratiam Celsitudinis vestrae humillimam sub-
jectionem.

Minden idvesseghes iokkal io egesseggel Isten
ngodat minden gondos es bajos munkaib. faradsagh.
szerencsen kivansaga szerent vigje eleö es diczero-
tesen aldgia megh.

Alazatosan akarom ngodnak ertesere adnom mi-
vel követ uraim az indulashoz az utra elkeszültek

a) L. u. ott Nro 5. IV. 5 36 sz.

b) L. mutatóványt ezen levélből IV-ik tábla.

vala, leven czjak az uti level hátra, mellyel az Agat ö kglmök sokaig várak de meg nem érkezven az sok akadalyok miatt Sebesi uram is penigh igen roszul leven elindulanak, enni sok itt valo varakozasok utan, egy Isten hirevel. Az Aga szinte jól estvefele érkezeth haza, es postat kellete ö kglmek utan az Bughürt kuldven, az Aga hagyja hogy ngodnak alazatosan megirjom, hogy ngod az követ uraimek követsegekből is szavokat jól esziben vegje kglmsen az mit hatalmas czijazar kétt izben is izent ö kglmk-tol *hogy ha nagod azt követeti mit Betlen Gábor fejedlem és hűséget az portához meg tartia és az erdéli adot az régi mod szerént tizeneöt ezer aranniul beküldi kiben semmi exceptio nem admittaltatik, es az hét vármégiétől is az tiz ezer araniat, tehát eo hatalmassága zadságotat mind erdéliben s mind penigh az hét vármégiében mind német ellen s mind lengiel ellen megtalmazza, seot ha szinten az német követete ide béjeőne is, de az velle valo békesség ha veghez megien is ugy megien végben, hogy az hét vármegie Erdélihez maradgion öreöke ha penigh az követet be nem ieőne és az békesség ugi az mint hatalmas Császár kívánja, be jeöretele semmit sem fog használnia hanem ottan annyival inkább az eo hatalmassága segítségével nagjobb ereovel es serenjséggel az felseő részre is elmehetni, es az uttan abbeli kívánságnak is iobban eleget tehet Ngod—az Aga igen igen kérethi hogj ngod giakran irjon az portára, mert most is Luppul vaida az drulo sok rosz és hamiss híreket irogatott ide ngod feleől, kit keövet uraimek is ngodnak vilagosan refe-*

ralnia tudnak. — 6-a Juli ertem hogj az *német inter-*
nuntzius ide Kuczjukczjuk mezeőre elerkezett legjen,
 azt is ertem hogj azzal *bistalttiák itt valo emberi ma-*
gokat, hogj mar az *feő keövetek is Bécsbeől kiindult*
volt. — Itt az volt az hire hogj Czernin neve az *feo*
keövetnek, — de az mint ugian 6-a Juli ertem azt
 ngod kglmesen *Kassai uram által beküldett jedzéseő-*
beől talam nem ez, hanem *Puihdm* lessen.

Azt is hallam azon napon hogj *budai Osman pa-*
sát cszászár eő hatalmassága másoca teőte volna, és
helibe Dervis Memhet pasát tenneie. — Ez napon bizo-
 nyoson három emberteol hallottam hogj *bosznai Ám-*
hir pasát is Kuczjukczjuk mezeőre hoztak 7-a July
 ide be mondak hogj hozzak, mi jön ki belölle. —
 Ezek utan az mint Isten segit, kglmes uramnak hiven
 es igazan tisztetnek meg felelni igjekzem. Maga is nem
 tudom mirol irni fogott az *Aga nadságodnak* az *Aga*
 azt is monda hogj meg jrjom ngodnak neki az *vezér*
hadia hogj *nadságod meg ne békelliék*, mind ezek utan
 ngodat az zent Istennek kegyelmes gondviselese ala
 ajánlom, adgya Isten halhassunk eorvendetes hireket
 ngod szerenczes előmenetele felől. Datum in. porta
 Ottomanica die 8-a July a. 1644. Illustris ac Celsiss.
 Dno servus humillimus fidelisque perpetuus

Georgius Hajdu.

Kül czimzet szokas szerént.

Pr. 23 July Munkacs.

este 7 óra utan 1644. a)

a) L. u. ott: Nro 5. IV. 5. 40 sz.

XXII.

Alazatos es hiv szolgalthomat eletem fottaig ajánlom ngdk, es Istenteol eo zent felsegeteol aldast jo Egesseghet es boldogh szerenczes eleo menetelt kivanok ngdnk minden dolgajban megh adattnja. Nagy Sarosrol Maurer Mihaly uramnak 5 July expedialt ngod keglmes levelett 23 July del utan hozak megh az Calarasok, mivel Sebessi es Maurer uramek eo kglmek innen az porthatol quarta July indultak kj, az uton az levelevel ngnk nem talaltak eo kglmkkt, halakott adtom s adok az ur Istennek, ngodra valo ilyen kgls atiaj gondviselessegert s a ngod ellen felfuvalkodott ellensegnek meg szegienetesiert, eo szent Felsge ezutan is azon attjai kglmes gondviseleset naprol napra tarczja es nevellie ngodon. Amen. Ez levele ngdnak kglmes uram szinten iokor érkezett, mert itt mar amaz *drulo Lupul vajda* mind levelevel s mind emberei által annira el teolteotte volt continuallatvan szüntelen az *régi nadságod feleöl valo szerenczétlen hirt* hogy szinten el hjttek volt igaznak lenni, de az ngod 28 Juny Sarosrol jeött kglmes levele inditotta megh, az moston ngdhoz kapftannyal meneo Miszirli Ali Agath, Ciaszar eo hatalmassaga azt azert keuldeotte hogy bizoniost hozzon ngod feleoll, mert ide megh eddigh Budarol is mind czjak bizonytalan hire-

ket jrtak; Irtom volt alazatosan ngodnak levelemben hogy az Eggyk kapftanyt Iffiu urunknak viszi, de igen alazatosan keovetem nagdt kglmesen meg bocziasson mert nem innen az vetek, hanem az nagodhoz me-neo posta keovete, Ez monda ennekem, de azutan mentem vegere az Aga altal hogy mindketteöt na-godnk viszik; Irhatom nagdk alazatosan hogy az ta-tar Hamoth 21 July meg változtatak, Es azt a kit az Böör varban tartottak annak adak, ezen napon Czya-szarnak feo vezernek kezek czyokolasara be is ho-zak, mar ez is mikkora menjien ezutan megvalik, az bizonios hogy *Székeli Moises* innen valo *ki mozditá-sában igen fáradozott amaz árulo Lupul voida, teöb-bet keöltött el negvien ezer tallernál* de meg Isten eo felsege eddigh mind hejaba valova teotte ebbeli mun-kajat. Irtom volt ngodk hogy praebendat is rendelt volt nekie napjaban moston pedigh *három száz tallért is küldött* es egy *nuszt bétlét is*, mellyet az *havas-elvi Kirszte* Capitany Capikihaja maga bizonios ember-eteol hallott es ennekem teghnap estve fele monda *giulai aszony is bizonitá azt hogi* igen forgodott le-gien annak *kimozditásában*, az is teghnap del utan monda, azt is monda hogy *Máte voidának sok ellen-séget csinált volt* de megh eddigh abban sem segitette Isten, nem art mind azon altal kglms uram *Erdélien vigiáznia mert sok képen forgattia magát Lupul feö-keppen* hogy mar veszi eszeben kogy ngod ellen va-lo dolgay kj nilatkoztak ne hogy *lengiellel kezdien va-lamit próbálni*, szamtalan az árulonak itt ben az posta futo embere, czyak *Kapikihajája is vagion előtt*, azon

kjüül penigh sok az az kikk praebendajok felette sok iar, az *német keövet* feleol valo hir megh kezdé lassodnia, kit ide igen varvan az Aga kerdi *ha ngod nem irt é feleölle* volamit *én mondám hogi nem*; arra azt monda az Aga hogy ha *értette volna* ngod hogy *eljeöveö szándokia volna* megh irta volna de ha el nem jeö feleö hogy az *bulai vezérnek büne ne legyen* miatta, mivel azt irta volt hogj egy bizonnial jeö, es mar nem jeö, 19 July Muszta pasat it ben marasztak harmadik Divan üleö vezerseget atta Czyaczar nekie, Sziliktar Agha nyerte megh, mert az tengeren tul egy ala valo tisztnek akartak küldéonie, azt mongia nemely hogy czyak feö vezer dolga leott volna, mar az is szolgálhat ha akar, ma jöven hozzam az Hollandus secretariussa es azt monda hogy az ura az el mult szerdan volt az vezerral szemben es majd egy oraigh Tolmaczy által czyak magokban bezellettek es az vezer hozta eleö ngdt igen jo kedvek leven, azt monta hogy mi az fejedelem irasabol ertjuk Kapikihaja által hogy igen emberül viseli magát az nemetek ellen, mellyel *nagi kedvet talált hatalmas Császárnál es az portán* ugy hogy az mit *fog kivánnia meg sem fogiatkozik benne* czyak azutan is continuallia az *német ellen* az dolgot *hűségesen* mind eddeg *ha kíván segítséget is adunk eleget csak meg ne békélliek* es legyen azon hogy az *Svédek is menteöl hamaréb külgiek be az keöveteket* mert ha szinten az *német keörete beieönne* de egy ideigh *el halasztjuk vele valo szemben leteltünket* hogy amaz is *bc érkezhessék*, ha sietnek velle, mindezek utan az nagy hatalmu es beo irgalmu zent

*

Istennek ajánlom kglmes gondviselese ala nagat eo-
rízze es oltalmazza minden ellenseghe es szerenczet-
lensege ellen ngdt eő Felsghe kglmesen. Datum in por-
tha Othomanica die 25 July a 1644.

Ngdk igaz es hiv alazatos szolgaja

Tellies elteben

Hajdu Georgy m. p.

P. S. Itt az az hire kglis uram hogi az Teoreo-
keok is *oda fel készülnek magyar országra az nemet el-
len*, mar ket emberteol hallom az egyike ugian Janj-
czar *azakkal* is segitseget kuldeni akarnak mert az
muszka es az *kozok* megint *red akarnak iednie aszak-
ra*. Ebbeöl mi jeohesen kj nem tudom — *nadságodnak*
mindent kellene *prevenie a)* mert ha Ngod *késedclmes-
kedik Isten oltalmazza oli dolog teörtinhetik ha eleit nem
ügickezszük idein vennie hogi azutan sokkat sem vihetne
végben ha akarna is*, ngod kglm meg boczjasson nem
tudgia ember hogi mily kis dologgal is *elbomlik itt az
barátság*. En tartozom megh jrnja Ngdnak. — Azt is
mondta az *Agha* hogi az *német* kapikihaja hogi az
leveleket be adta az *vezérnek aranniat is orát is szo-
pet adott es azon felul igen szep velenczei posztot is,
kett fele szep mentének valo bársonit is es igen szep
draga aranios színü materiát is egi nehan ezer forin-
tokat de meg sem let jo válasszok meg sem káftánioz-
lak*, az ki ha leot volna inkább akarta volna tíz ezer
forintnal. Azert nagod *semmit se késsen mert most az
ideie hogi felserkennien ngod es az követet be külgie
a)* így!

s az többit is, most *emelkedhetik* ki ngod *egissen az sárból*. — Ngod *Agát* ne feleicze. — Irtam volt az minapi szorosságunkban ngdk hogy milly igen sürgetik az nemetet es fel tettek igen hogi *elhaitiak melleölünk*, de bizony nem tudom ha attol is hogi maga *életét is* feltette es annal inkább *ereölkeödet allatnia* az ngod *dolgát* de bizony *valóban forgodott* meg erdemli az *fi-zetést* sok irassal nem terhelem ngdt küldie be sietseg-gel az keövetet es az többit legjen tanuzsagok is a ki *mit meg érdemel kedveskedhessenek* öö kglmenek mert ha *kevet etc. cito, cito, cito.*

Czimzet: Illustrissimo ac Celsissimo Principi Domino Domino Georgio Rakoczy Dei gratia Tranniae Principi, Partium Regni Hungariae Domino ac Siculor Comiti etc. Domino Domino mihi n-ter clemetissimo. a)

XXIII.

Ha hire lenne hogi it Kassán most is giüles volt s kérdenék mit végeztek önök e követe az vármegéktől, lám azt irtatok volt hogi gyüléstek lévén követekeket kültök az fényes portára; ugy vagyon hogy volt gyüles de minidian az urak s fő emberek be nem gyülekezhettek volt, némely németes urak váraiban megh németek lévén ki miat a mint kívántatott volna derekas giülések nem lehetett, némely urak fő nemes emberek közül sok megh lengiel országban buidosnak s másutt is

a.) L. u. ott: Nro 5. IV. 5. 47 sz.

azokat is hivatták közükben egy bizonyos napra, ha akkorra be nem jönnek azokat is mind fejeken jóságokon maraszták, ez okon a derekas gyűlésnek továbbra kellett haladni, mostan kiváltképpen ezen volt tandczkodások: Budánál s Egernél ő hatalmasságnak derekas tábora vagion, ő Nga szorgalmazta az vezért derék segiszé-
gért de hofi semmi derekas segiszége nem jöt 6, 7 száz töröknél fellieb, azok is iüttek mentek s rablottak csak az gyűlés alatt is egi neháni száz magyar rabot küttek az hét vármegéből ezen busulodn derék végezések nem lehetet s minket is csak azon kértek iriunk az fényes portára, s mind az budai vezérnek szüntesse az rablást jűjön az mi kegyelmes urunk segiszégére az német ellen s az németet rabollia, hofi ő nga annak is végére mennien: mire valo az az nagi török had hofi segiszégünkre nem jö s gyülekezten gyülekezik; az az oka hofi derék gyűlés végezetek nem lehettek. Követszéget sem rendelhettek, ha hire futamodnék annak is hofi német czászárhoz követet küttek, lengiel királihoz is s kérdenék mi dologban iárnak azok az követek, arra azt felelhetni: romai czászárhoz csak posta modon ment egi fő ember, ezek az vármegék csak azt kérdeitk romai czászártól ha őket lelki testi szabadczágokban ugian üldözni s fegyverrel akarják kergetni, avagi penigh meg akaria é az régi szabadczágokat adni, kit elhíttek az vármegék nem czelekedik mert megértették: hofi azért mind Isten előtt s mind az világ előtt igazabb légien az ő ügiek es a mivel iob mogidval oltalmashassák magokat az német ellen csak az végre czelekedtek. Az lengiel királihoz is miudhogy ő akar békeséget szerzeni

ő nga az Császár s vármegék között, annak is ugyan csak az szerint attak értésére hogi ő is tudhassa mivel megien az követ császárhoz, az a követ pedig császárhoz csak egi köz renden valo nemes ember: lengiel királihoz ketten mennek azért is hogi megjelenczék mivel megien az posta német császárhoz de kiválképpen azért is mennek hogi Homonai János lengiel hadal iut volt ki lengiel országból ki sok károkat égetéseket töt az országban kérík azon többször immár azt meg ne engedje, hatalmas császár is paranczolt lengiel királinak levele és csduzza által hogi az mi kegielmes urunk ellen magyar országban semmiféle lengiel hadat ne engedgien jüni, ha barátságban akar lenni azt is értésére kellet az királinak adni és megérteni hatalmas császár paranczollattját mint böcüli. — Zentpáli István ezeket az credentionalis mellet meg mondgia az vezérnek ha az vezér nem kérdene is iob tulle ércze mintse mástul, meg monhatia az vezérnek ezen dolgokat írta meg ő nga az fenjes portára legien egienlő az irás ő nsága irásdol ha írni akar mivel maga is azt kívánnia hogi értse, mit ír ő nga az portára ezen némely dolgok felül isent ő nga fő vezérnek, de az budai vezérnek arról mar isent, ugi mint az német bekesség felül; vigiazzon red szorgalmatosson Szentpáli ha valamit jelentett é meg abban az budai vezérnek. a)

Cassoviae 17 augusti 1644.

praesentata Budae 22 augusti b)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 50 sz.

b) Ez a mint a szövegből kitetszik egy Kassáról Budára Kö-rösihez és Szentpálihoz irt utasítás.

XXIV.

Eletemigh valo alazatos szolgálatomat ajánlom nagodnak mint kglmes uramnak, kivanvan az ur Istenteol nagodat ingyen valo kegyelmesseghbeol diadalmas szerencsevel latogassa es eleotte allo minden dolgait szerentseltesse boldogul.

It valo az eleotti dolgokrol, noha keseön, de beösegesen Almadi által nagodat tudositottam vala kegyelmes uram, el menetele utan mingyart esek ertsemre hogy az nemeth keövetet N. a) czaszar megindította, onnan Hasson Passa Palanchiatol az porthara, melynek az mint vegere mehettam circa 15 praesentis kellet lenni, de eddigh meg nem irhattam, kivantatik azert hogy az nagod portara meneo keovete siessen; Irhatom ngodnak alázatosan megh az Béczbe innent ment keovet vissza maigh nem jeöve; Ali czausis 22 praesentis Palatinus urhoz mene keovetseghben; Eodem die érkezven megh a Kapudsillar kihaja s Horvath Istvan s Kadas az franciaval; masnap audentiank volt, es mind az Cassai gyüles miatt nem mehet vegben, annal inkab az keövetsegh institualas a portara; Im azok az keves nemes emberek mind Beczbe, s mind penigh Lengyel orszagba mi vegre boczattattanak, elegendeökeppen declaraltam, ugy annyira hogy contentus lehetett volna akar ki is velle. De eo nga az a) Német.

vezer „*mint egy dlombol serkent volna fel azt csak ugy halgatá el*“ s ugy is viseli magát mintha plenissime satisfactum fuisset de quaestione illa; mideön az segitsegh adasra condescendalt volna, arra csak olyan valaszt teön, hogy megh az kapudsillar kihajaval nem beszelt, megh lattyá mit kellett cselekedni, ezenben praetendalvan sok foghlatossaghit it tartosztotta Horvath Istvan urmt; Kadas Mihaly is mivel comitivat melle egjik sem ada az Franciaval maigh it voltak, hanem ma Ismael kihajaval (Instructionom noha nem volt) sokat teörekedven feleölle, Tegnap Detari js érkezven, az mai audentian valami nehezen igere eö Naga Comitivat melle; az Detari Andras hoszta ngod levelet praesentaltam ma, ugyan Detari eleöt mind az rab gyermekkel együtt, nagysagodtol nem ighen nagy neven veven s azt monda immar az az gyermek meg is saczolt Ezer tallerba, kireöl megh fizetett, (mert ugy informaltak feleölle) ilyen rabbal kedveskedik eo nagma nekem, nem illyent kívannék en hanem az ki feleol immar nem egyszer irtam, az Egri fogoly Agha feleöl, kireöl ejjel nappal magamat is busitnak az Eghriek, aszt, jobb neven vennem ha ki váltana. Lam elegh rabja volna, elegh penze, eleg modgya benne, hiszen az az eö nagma szolgalatya miat szenved miért nem valtya ki. etc. En az gyermek feleol azt mondotiam saczolt e nem e, en aszt nem tudom de hiheteö ha megh saczolt volna küleonben is meg szabadult volna, de vagy egeszszen vagy resz szerint hatra kellett maradni az saczanak, az mint eö nsga talalta ugy küldhette, ngod jo neven veheti; az Eghri

fogoly feleol aszt mondtam; Ha nagod irt, tudom az en kegyelmes uram el nem mulatta arrol valo gond viseleset, s ez utan sem mulattya el s nem is szannya az utan is erette se rabjait se penzet, de meggondolja N. ¹⁾ az állapotot; ha maga rabja volna az én k. urame, s nagod keretne, az más volna, de hogy az ellenseghe, nem akkor jeöhet ki, mikor az en U. ²⁾ eo N. akarja hanem mikor az ellensegh, mas az hogy nints az ellenseghnek semmire nagyob igyekezete, mint hogy a Töreök vezereket s nagodat idegenitse az en uram eo naghatol, tsak azért sem adgya talam ki, akar mit igerjen eo nagha az Agaert, hogy idegenseghet szerezhessen; mind az altal irak eo naghanak feleölle; De eo naghanak az vezerne minden harmad negyed szava csak az Agha; mideön instalтам volna K. U. ³⁾ hogy declarallja magát eo nagha vagy jobra vagy balra, az Palatinus intercipiált levele szerinth vagyon e az dologh vagy nints, ad e nem e segitcseghet, az Teöreökeök reductioja feleöll is legyen securussa, azt mongya tsudallya hogy nagod nem ismeri eöket, menyi hirt tudnak csinalni aszt hinni nem kell; mind az altalam megirtak hogy Porta hire nekül nints mod az segittsegh adasban; Ezek az hadak az nagod segittseghere valo hadak, egy fele sem mennek egész teligh is, hanem mihelt H. C. ⁴⁾ parantsollya mingyart indulnak nagod melle; *az Táborbol is vitézeket eo nem hozna haza, de az panaszlo most is itt vagyon; Egy rabot nem foghatnak, keötik, eölik fosztyák eöket, éhel kel megh halnik, sem Élést*

¹⁾ Nagod. ²⁾ Uram ³⁾ Kegyelmes uram. ⁴⁾ Hatalmas Császár.

semmit nagod nekik nem szolgáltat, flzetést semmit nem ad, beöcsületek semmi nints, az egy Aghát sem érdemlették ennyi szolgálattokra megh hogy kiváltsa nagod, eö maga el unta a sok panaszt, hát mit tegyen? Ezt ertven midön sokat installtam volna feleölle azt fogada: nem hozattya el, de nagodtol ne legyen tiltva az rablas, hogy az hodolt helyeket, s azokat kiket nagod H. C. hoz a) hajtót ne rabolyak, eo nagha megh paranczolta; De ellenseghes helyeken legyen szabad; fizetest elest szolgáltatasson nagod nekik, az Agath mindeneknek eleötte valtsa ki, mert alioqn b) bizony eljönek. En kegyelmes uram ighen igherem, hogy valami nagodon all semmiben tehetséghe szerent hatra maradast nagod nem fogh szenvedni, monda azt is hogy szemével latta ez az keövet hogy Cassan egy Teöreöket keöteözve hordoznak volt es vegere ment hogy valami Zeöleöbe ment volt s tsak azért hurczoltak ugy; En azt mondam szabad volt mit mondot, de aszt nem hiszem, nagyob okanak kellet lenni, vegere mehetni, sok volt az contentio, ot volt Detari; nagodat az irant kerem alazatosan, es mennyiben lehet nekik és az üdeönek kedöezhessen. En kegyelmes uram az ngod kivansaghít megh az elsőbbenieket is, ugyan summatim adtam tegnap be, teörökül fordítvan, az szendrői intercípialt levelek feleöl most is olyan választ teön, parancsolt volt feleölle, de be nem hoztak, most ujonnan erte küldött megh leszen; az elrablott emberek feleöl való patenst is megh igere s izene mostan hogy ezen pecset alatt az ngdk szolo a) Hatalmas császárhoz. b) alioquin.

level mellet leszen; ma ismet szinten estve fele külde alá Kinan Zaymot eo nagha s nagy expostulatioval exprobrala, hogy az kivansaghot az parancsolatot egész tavasztol fogva, annyit hosztam rea hogy *nap világgha is alig volt*, hogy nincs gondom rea, hogy az fejedelem eö nagha igerethy lenne megh immar, ennyi szolgálattyara; mennyi sok keöltese volt mind magamra s több nagod szolgálaira, meny faradsagha maganak udvara nepenek, menyiszer irt csak az fenyes portara is ngod propositiojara, meniszer farasztotta, s mayd ugyan el fogyatta az vegh belieket az nagod szolgálattyara, szolgálai kiseresen menyi panaszt kedvetlenséghez vett fel az vegh beliektöl, az Teöreökeoeket, mely nagy karokkal keöltsegekkel kellett nagod mellet tartani, hul az Jutalma? Jöteön jeö az hire nagod menyi varakat varasokat felveret, menyi feö rabjai, mit lattunk it benne semmit, de akar tsak azt küldene megh az mit igért, legyen gondom rea; Ea kegyelmes uram arról az igiretreol noha Kinan Zaym által megh feleltem mingyart, de tudom azt eö *megh nem meri mondani*; hanem mas valami utat keresven arra valo feleletemnek fel; mind az által azon kerem nagodat mint kegyelmes Urmt tudgya jól es lattya nagod az üdö állapottyat, az mivel lehet kedvezkedgyek ngod ide kesedelem nekül, ne tsak maganak pedigh hanem masoknak is, mert bizony hova tova mind kedvetlenedik; Isten tudgya az tulso partrol, szüntelen horgyak az sok ajandekot s hiszen lattya nagod ha nem használnak e vele, ha egyebet nem is kegyelmes ur akar tsak *az új vezérnek adni szokott*

ajándékot küldgye be immar lam aszt Racz Istvannal, az nagodtol adatott peczetes Instructionnak continenciaja szerént *az bé hozott ajándékon kívül ugyan megígírok* mert jól latom en hogy bizony azokért az *ígéretekért tartoztat engem it*, s veszem en eszemben hogy *az tíz ezer tallér feleöl nekem busuldsom* lessen kerem is alazatosan nagodat annak az obligatorianak igaz pariajat külgye kezembe; *Ezt látva nem hiszem én* hogy továbbra is ez *innen el bocsássom* kerem is ighen alazatosan nagodat beölts *itekete* szerent, talallyon modot benne kivált ha valami ajandekot küld s ha nints külgyen *más jámbor szolgáját bé ide helyettem*, s ugyan írja megh, hogy nem akarja nagod semmikeppen továbbra valo it letemet, dolgait is velem communicálni nem akarja, ugyan nem is ír ezentul nekem eö nagma bocsasson el, mert az teöb en rendemen valo nemes embereket el bocsatotta regen nagod, magamnak is modom nincs benne hogy mulassak, mert szolgaimtol erti nagod hogy vagyok, ki megh holt, ki betegséghe mia haza ment, hazamnal is gyermekem megh holt, hazamnak nepe halalos agyba fekszik; (mert ezek ugyan ugy is vadnak) pusztulasra köl jutni keves javaimnak, nyomorusagra apro gyermekimnek, teöbbel N. a) most nem terhelhet, mas alkalmatosb szolgáját külgye be *bizony az budaiak dolga ez* hogy *el nem bocsát* mert most kedden el eresztett vala, de ismet megmádsoltatak vala, *ugyan külgjön* valakit nagod arra valo alkalmatos embert, noha bizony *nem lessen it különben az dolog* valamint ez eleött régen megjöven-
a) Nagyságod.

döltem; Erre ugyan ighen alazatosan kerem nagodat legyen kegylms gondviselése. Ugy ertem kegyelmes uram Zrinyi Peter Ezer loval ment palatinus ur mel- le, de valamenyivel ment, el kel hinni, hogy innen assecuráltak hogy el mehet mert en bizony nem hiszem hogy maga josságát kotskára hatta volna; Az ur Isten nagodat kivanatos gyeozedelemekkel, es testi lelki be- kesseggel aldgya megh. Datum Budae die 27 augusti anno Domino 1644.

Illustrissime Principalis Celnis V-rae. a)

Cliens humillimus

Stephanus Szentpali.

XXV.

Az ur Isten eo felsege minden Idvesseges jok- kal aldgiön megh.

27 die Augusti irt leveledet, ma ultima vettuk vala el, ertünk mindeneket s irhatnánk bőven s igen heliesen is rationalkodhatnánk, mert nem volt s le- szen oli akadal kirol előre mi nem elmelkedtünk vol- na, Istennek hala orvosságatis feltanaltuk volna kitt reovid nap aperialhacs, eddigh tavasztatnunk kellett mind aszt *hogi az budai vezér ne offendáltassék immár más az portán visük végben mindent kiért, Máurer Mi- hályt már bé is kültük elegseges tanusaggal, az tíz ezer tallért Istened lelked vagion hissen tudod, micoda con- ditiokal igirtük volt, ki törte megh magad teheczi bi- zonsagott rola nekünk azért magadtól csak mondanád a.) L. u. ott Nro. 5. IV. 5. 51 sz.*

meg az vezérnek es meg ertetned vele az mi kivansagunkkat nem efectualta, s nem kivanhattia, es mi bison nem is adgiuk, az ayándék ordinarium szerént valo lesen nagon s be is kulgiuk menel hamareb Immar ezt vard el nem kesunk vele. Istennek hala türhető egesseggel birunk s Im, a Svekusok is Jünek es a Felső állapotokrol is miket bisonnial ertetunk Im Irva kultuk ezek bisoniosok; az török giermeknél különb török rabokat is küldhetnénk az vezérnek mert vagion tiznek valo ha több nem, de látodn éhetetlenségét inkább küldgiuk az portára mi oli hisenben vagiunk ez az vezér sokká it nem lenne, Adgyia Isten lassunk szerenczes oraban Datum Tokai 2-da die 7-bris Ao 1644.

G. Rakoczy.

Czimzet. Egregio Stephano Szentpali praecipuo aulae familiari et apud Illmum Dnum Vezirium Buden. Agenti No etc. Fideli nobis dilecto.

Per Georgium Rudnai 7. 7-bris Budae praesentat. a)

XXVI.

Az ur Isten minden idvesseghes jokkal es szerenczes uttal aldgiön megh.

Az mint imentis prima die praesentis reggel es estve irt levelunkbol eddigh meg erthetted mihez tarcd magadat, most is keglmesen parancoliuk ejjel nappal siess menni es jar el hasznoson read bizot

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 56 sz.

dolgainkban azon legj minden tehetségeddel, *obtinedl-*
hassuk oltalmassanak meg az tizenhárom vármegyében,
ha töbre nem is vihetnéd őket, ha semmikeppen est
nem az tiszében, ha est sem lehetne semmi képpen meg
 kell lenni az mint meg irtuk csak az *nagi Istenre*
kerünk mennél kevesebben eégeshetet, es job fundamen-
tommal legien s parancollianak ideien Buddra meg írón
az portáról calamiket ktdnunk, adgion elégséges segít-
séget Hatalmas Czasarnak nem volt szuksege hogy al-
talad irjunk, mert nekunk Hatalmas Czasartol mar
 hoztak volt levelet, hanem az vezérnek eo nganak
 lam irtunk, nekunk giakorta írj es tudosits mindenek-
 rol, adgia az Ur Isten halhassunk minden jott felole-
 tek. Datum Tokaj 3 die 7-bris Ao 1644.

G. Rakoczy.

Czimzet. Generoso Michaeli Maurer primar. Aulae
familiari No Fideli nobis dilecto.

P. S. *mi rednk valoban hozzák ald az német ha-*
dak iövetelének hírét kit csak ezen oraban is ira Ke-
ményi János uram kinek fő okát az budai vezérnek tu-
lajdonithattnánk talam, mert talam hittel assecurálta pa-
latinust, segítséget nem ad Horvát orságra sem másra
az vég házak ellen senkit nem bocát, ezért azon kellene
lenned parancolnának ecer iol neki cindlna distractiot
nékik mind Horvát Ország felől s mind it az végházak
körül, Luppul által is adatnának io ezer lovast mennél
hamaréb Mátye vaidának is parancolnának meg tarca
mellettünk az ezer lovast ezeket mennél hamaréb végben
kellene vinned. a)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 57 sz.

XXVII.

Alazatos szolgálatomat ajánlom ngodnak mint keglmes uramnak Isten eo Zent Flge ngdt minden al-
dasíval fejedelmj meltosagos Tistinek eles mozdítására
holdogh veyghben való vitelere segellje.

Ngodk meg is igen alazatosan keönförgiék kgl-
mesn meg becason arról az mit irando vagiok ngod
azt se vakmereséggel való idgiekezésesemnek se go-
rombasagomnak ne tulajdonicaja hanem keglmsn czjak
az ngodhoz való igaz keotelessegemnek, hogy az mit
ertek vagy jot vagy gonoszat írom megh. Az ngodhoz
mint keövet Miszirtj Ali aga 8 septemb. megh jeoven
vezerral szembe leven levelet ngodk megh is adta,
az Agaval beszélven magam noha lattam, de szemben
az Divanjba nem lehetek velle hanem monda hogy je-
reggel 9. Septembr. menjiek hozzaja es beszede le-
szem vellem es levelet is hozott ngodtol. Jo Reggel
oda menven az eo modgia szerenté szerenczelten
sok ideore, en is azonnal cotet kerdem hogi mint
Jurt, az be fogadast diezert de monda hogy attol megie
czekent hozza való jo akaratija ngodk, ekor azt mon-
da hogj egy barátja jobbrok teette hogj ngodk jeött
hogj Butalmas Czyazar 40 ezer tatarral es az Silis-
trijaj passa hadaval Szekefy Mozsost akarja ki mozdí-
tanija hanem es az irant kedvetlen ngod: azatan hogy

ngodal szembe löt igaz eleget beszélven ngoddal akkor beszéllette volna, nekie felul Mathera vagion az gianusag, ngodat biztata hogj a feleol ne tarczjon, mert az bizonj soha sem leszen, sok volna az eo beszede de az üdöne^{nek} mivoltajert nem is itelem szüksegesnek lennie, mindazokat megh irnom czyak ez az conclusioja beszedenek hogj ngod *nem hiszen az Töröknek* es nem is *hütöskedik czyázárnak* es megh kerte ngodat hogj külgiön levelet es bizonjos embert is budaj vezerhez es segitseget 6000 embert is kaphat, meg igerte ngod de az uttan abban hadta, czyak nem küldöott el, Es czyak ket rabot kert melljeket megh is igirt nagod de azutan nem adta megh. Az budai vezernek erkezet 9 September czaussa levelekkel mit jrt nem tudom, az estve penigh tíz Septembr. ujban is, az elseo 12 napra jeott be az masodik 9 napra. Az vezer megh azon estve hivatta az Agat hogj jo reggel fel menjien, fel menven igen jo reggel az sok levelet kezibe adta remellem hogj az nemet keovetöol is jeott level, mondotta az vezer hogi olvassa el, hogi el olvasta kerdette mit felel reaja, azt mondta hogj latom ngos vezer, hogj kengielben laba ngodnak mivel czyazarhoz Dauttba akara ki menni, hanem megh jeoven onnan ngod hozza szollok en is, mindazaltal en ugj veszem eszembe hogi meg Kentek nemelj emberek kezeket hogi illyent jrjanak, es annyival inkább az nemet keovetenek nagio^b hitele legien es valasza is hamareb legjen, de en nem hiszem hogj ugj legjen, mert Ali aga az melj levelet hozot az Kapi-kihainak abban az feyedelem azt jrja hogj Istennek

hala jól vagion minden dologh eddigh hatalmas cza-
 czar szerenczejere, mind az által az mint az dologh
 vagion, Enis nagdk tartozom megh jrnom nagod ke-
 gielmesen meg bocziasson az Aga keotelessegemre hű-
 tömre kenszerite hogi meg jrjom azok keozott az le-
 velek keozott volt egi igen hoszu level az Eszter-
 gomi Olay bek levele meljben azt irtha az vezernék
 hogj bizonioson elhidgie, hogi eő nekie igen jambor
 igaz mondo jobagjai jeovek megh az nemet Taborbol
 Szezenreol kik ott 9 napigh voltak es azok vadnak
 20 ezer az Horvat urak is személy szerinth mind ed-
 gikkek, sött megh jobagyiakat is felszedtek az hadra
 es sokan vadnak, husz ezer lengiel segitseg is vagion
 Homonnajval, azon kívül az palatinus is nagj ereovel
 suma minden esteöl foghva vadnak 100 ezeren az
 kik ngodra akartak jndulni, megint ma Hasson passa-
 nak Posggai Olay Begnek egj Feő embere es Török
 szolgaja sokat beszelt teorokul vellem es az Aganak
 azt monda hogj eo az hadban volt Budanal igaz is
 hogj 20 ezer nemet jndult megh Sechenteol; s az
 teobbys megh indultak; Az ngod hada Kemen Janos
 urammal az Fejer hegien tul voltak, de az nagod em-
 beri jrta megh hogj mostan jeojenek mert job alkal-
 matossaggal ngdt nem találhattjak mint most, *még*
erdélyt is kezibe kerithetik még maga kézben akadhat
nagod, holot minden Hada s mind az orszagh nagodat
igen megh unta (meg is alazatosan kerem ngodat ne-
 kem szegenj alazatos szolgajanak kglesen megboczi-
 asson) holot mindent czyak *magdnak keres takar* eok
 mar szinte el szomorodtanak; seöt ez az Teoreok monta

hogy ugj is tudgia hogj Cassa alat mostan meg is út-
köztek az nagod hadaval az felseo partiak de nem
monta mellieke let az nyeresegh az nagod jrasa sze-
rint mi kglmes urunk *váltig viotunk ellent*, de ha na-
god ujjab hirrel chez kepest nem erkezik szinte kj
fogjunk beleölle (az az) *nem hiszik eők ha nybat nem*
látnak vagy értenek; mivel az, nemet keövet az jeo-
veo Heten be erkezik, annyi nagodra az panasz kj
nyultan Uyul mivel lattyak hogj nagodnak keovethe
nem jeön, kin Itt mindenek igen cziedalkoznak, ngod
mind kglmes. es *Kereszténj Fejedelem vigadzzon mostan*
az ideje. En *váltigh hazudom* de ezyak azt mondgiak
uyabb hir jeöt az ellen felöl, nemelljek ugis beselle-
nek, hogj Cziazar még *ez idén meg indul*. Isten tudgia
eq Zent Felseghe abban biro. His Illus. ac Celsitud.
vr. Dno clem. Dat. in porta 12 Septembr. 1644. ma-
tutina hora.

Illustrm. ac Cels. vram humillimus ac fidelis per-
petuusque servus

Georgius Hajdn.

Vize Kons.

P. S. Ez Hasson passa szolgaja azt is moda hogj
ngod melleol az Teoreokeok is kik ott voltak el men-
tek az *nagy szorongds és szükség* miat mivel semmi
hasznokat nem lattak mert az mit kaphattak is azt is
nagod *elvette teöllök*; az Buday vezertis nagod sem-
mire sem Beoczüllj, azt is beszelte az teorok hogj
mar oda kij teob 100 ember bizonyssagval bizonitotta
legjen, hogj az *Lupul hadat* ngod *vágatta, qolca le. az*
munkácziaikkal.

Ma mar el vegeztem volt az jrást hogj Jeoven hozsam Niagoy kiis Vajda fíának nevezi magát es azt monda hogj az Hodzanak nagon es Sziliktarnak is nekie igen jó embere azoktól hallotta hogj az Ali Aga szemben leven czyazarral ngdt igen commendalta es monta hogj iol forgodik az nemetek ellen sok varakat is vett mar megh teollek meljnek Czyazar igen eorvendet. Az segitseget is említette volna czyaszarnak hogj az Ali Aga kerdette nagodat ha kívántatik e nagodnak az segitseg minden eleg h leszen nagod mel- le, de nagod azt monta legjen hogj moston Istenek hálá megh bírok magam is velleok de ha kívántatik mingiart meg talalom az Buday vezeret. Ugj vagion hogj enis kertem vala, velle hogj beszellek Ali Aga- val hogj ne tekinczje az két Raboknak meg nem ada- sat most netalan nagod sok gondgiai keozeot meg is feletkezhett, de en jrok nagodnak feleölle, arra azt felelte vala hogj de nem nezek en arra, hanem az miben tudok eo ngnk eoreomest szolgálok eo ha- talmassága es az ki előtt kívántatik. Azt is monda Njagoy hogj mikoron megh ertettek volna az *Lupul Emberi* es jtt ben való jó akaroj *hogj Ali Aga* nagod feleol jól szollot Czyazar eleöt es megh monta hogj Isten segetsegebol Diadalmas megh eddigh az nemet ellen minden szívek s erejek el szakadott, de aztan azt is monda hogj azt kezdenek az Kapykihay it ben hirdetni hogj ngod *fíának kérethi az lédnít*, de eo nem akar erteni feleolle es nekie ninczen kedve hoz- zaja, arra mondam en hogj de leszen eo nekie kedve czyak volna urunknak. Nagon *exáltalja magát lédni-*

astul, azt is monda ezen Nyagoj hogy ha Nagod írna mostan ide bé az portára Lupul sok dolgai féleöll czy-ak hamar fogna mostan az átok raita Eo is monda hogj nem arthana mostan Eleol egj embernek ngdk be jeonni megh az keovetek be jeonek mivel czeöte-örteökon penteken be varjak az nemetet.

Nem regennis Erkezek hozzam egj ember ki azt monda hogj mind az Buday es Esztergomi levelek ketsegesekke leöttek jtt ben az melj hireket jrtok. Agia Isten ugis legien ngod kegielmes uram ugian ertessen beleölok.

Az Aga is uiabban hivatvan engem hogj az Divanbol meg jeovek es monda hogj az vezer Divania-bol ment volt Ahmet passat latnia mivel betegh az is iol emlekezet ngod feleol, es jo akarattal valo szolgaltjat is izente ngdk, azonban megh ot volt oda egj Musztafa aga ki Musza passa Kaudskarja, kerdette Ahmet ha volt Erdeljben ngodl, mondotta hogj volt, kerdezte mint esmeri ngdt, azt mondotta hogj mint czyazarnak igaz hivit es teokelletes zolgajat. Onnan megint ment Musza passahoz az honnan igen keseore is jeot haza, monta Musza pasa hogj az vezer kuldeotte volt hozza peczett alatt az Buday vezer es az Esztergomi Olay Begh levelyt mellieket el olvasson es az Divanba agia ertelmet feleolle; azt monda hogj eo nem hiszi azokat, meg is monta az vezernek hogj az Czyazar is hivatta volt eötet. Ali aga Czyazarral valo szembe letele utan, kerdette Czyazar hogj mint tetzik nekie az oda fel valo allapot azt monta hogj hatalmas Czyazar, akkor *az végek jól voltak* hogj en el

jeottem, az *Hadak is Giülltek mind Budához s mind Landor Fcjérvdrhoz*, kerdette hogj mit kel mivelni ezekkel az *Hadakkal*, mondotta legien hogj most: Felseges Czyazar vigion megh 2 holnap Zent Demeter napja es meg azon tul is szep üdeök szoktak jarnja, az oda fel valo Hadak akkor szoktak hadakozni: En azt mondom hogj ha igaz az hogj az *felseö Had az fejedelemre jeö* az mint jrjak nem kel *hadni az fejedelmet* mert *Rakoczi Geörgi bizonj igaz jámbor hite szolgálja* felsegednek, meg kell ellenek *segittenie*. En fejem keotöm az fejedelem melle felsegednek hogj igaz es erős Zablija is hatalmassagodnak, noha sok hazug nem jo akaroj vadnak, az *Feérvári Hadak* is mennek fel Budara s ha segitseget ker *elegendeöt agiának* mert Telben nyarban kesz szolgálja Felsegdk az Erdelj Fejedelem, bizony mostis soha az *német keövet* be nem jeöt volna ha Eo reajok nem ment volna, es orrokat fel nem verte volna, az Czyazar megh parancziolta ket Bostandsinak tegnap eleot hogj el mennienek, es az Nemhir pasanak meg mongiak hogj Budához menjen es ha kelletik nagod melle mennien any haddal az menjt nagod fogh kivanja, es az Budai vezert is postan ment Bostandzsiak be hozzak jde.

Azonis kereti ngdt az Aga hogj az keovete ngodk siessen be jeoni: Es mivel itt be moston ngodk sok jo akaroj vadnak megh ne hadgia hülnie jo akarattjokat megh latogassa tüstént is ajandekokkal eeket. a)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 39 sz.

XXVIII.

Illrmo ac Celsissime Princeps , Domine Dominae
clementissime. a.)

Humilium fidoliumq servitior meor in gra Vrae
Celstnis debita humilimaq oblatione praemissa.

Noha keglmes ur 13 praesentis Judzezről raptim
irt alazatos levelemből, ide be valo jöve telemet kglsen
erthete ngod, alkalmatosagom leven, mostan is ala-
zatoson irhatom ngk 14 praesentis érkezven del előtt
ide be Constantinapolyban az nap reggeltől foghva
esthig a feo vezér Chiaszarnak Danud Passaval leven,
szemben nem lehettem eo naghaval; hanem masnap
15 praesentis, elseobben hajnal eleot *Áli agához men-
tem* kitől az sok panaszon kívül, az miről ngd kglsen
parancsolt semmi dorekast ki nem vehettem, azutan
delkor, az feo vezér paranczolatlabol, szinten akkor
hogy az nemet Ceovet be érkezet, szemben voltam
az vezérrel, ngd levelet, es az 3 kupat be praesen-
taltam eo nghk, Chiaszar hapuzlor Chikaja azonban

a.) L. a mutatványt VI-ik Tabl.

oda érkezvén Chiaszarhoz hitta az vezert, mely miat sokat nem beszélgethettem velem, csak azt monda *Budáról írta az vezér hogy a palatinus derék hadat követet magjural horvát és lengyelivel ngodra újjobban indult és vissza kergette volna ngodat ha igaz e kérdete?* melyre azt mondam a vezérnek, mikoron ngtól magh indultam annak semmi híre nem volt, mind az által utonam küldet levelemben írja ngd *az palatinus újjobban fenéget ngdra téni, de hogy megindult volna azt ngod nem írta*, arra az vezér azt monda, most Chiaszar hivattia oda kell mennie, az levelet el olvassa, holnap ismét illienkor ott találkozom lenni, derekaskeppen beszél velem mindenekről. Arra 16 die ismét fel mentem, elseoben kérde az vezér: az fejedelem levelemben semmi választ nem teszen levelere, kit mij teolunk küldött vala. Arra azt felelem úgy tudom az *Erdéli ado felül* levelemben is választ tett, az en kglmes ur, hanem írt is mind arol s mind az teobirol szoval izent eo nagha teolem *az erdéli ado felül* Instructioniomban eleomben adott válasz tetelet ngdk mondam eo naghk arra az vezér egy szoval sem felelt. Azután Instructioniomban leveo elseo punctumhoz kezdtem, arra azt felele az vezér *az kövétel meg szemben nem volt nem tudgia még miről írt az nemet C. lassa elsőben mit akar ahhoz képest tudgiak az békeséghez kell é fogniok vagi nem* Hatalmas Chiaszar az hét vármegjét engedte erdélihez hogy foglalták, imár ugi tartia mind szaiatiát, az békeséget akaria is kulimben nem lehet meg az békeség, hanem az hét vármegjét ide kel engedni arra azt feleltem Hatalmas Chiaszar, részére

is sokkal jobboldal volna az magyar nemzettel örekes frígiet kötni, ha magyar ország egyes magyar fejedelem birodalma alatt lenne, hasznosabban szolgálhatna az Hatalmasságnak, az kedveskedésben is jobboldal lehetne, arra azt kérde az vezér lehet-e az egyes magyar ország négy annyi mint az két vármegye? En arra azt mondam, bizonyosan nem tudhatom menni lehet ugi ítélem lehet két annyi — arra ismét azt monda a vezér lássuk mivel jut az német követ, ha az békességet akarja és az két vármegyet ide engedi jó, ha pedig nem, magam avagy Hatalmas Chiaszar maga személye serént meg indul s meg oltalmazza az két vármegyet. Látni hogy az két vármegyet többet nem akar ellegietni az vezér mondam az után, Ha Hatalmas Chiaszar az egész magyar országot nem engedi az én kglms uk el foglalni engedné az Hatalm: bizonyos határig: és ha ugi sem, az kit az én kglms urm indron kezehez vett ugi mind az tizenhárom vármegyet és ha az békesség végben menne is ugi békélnék meg az Hatalm. az némettel, mivel az az hat vármegye is az két vármegyével mindenkor egyet értet; Kassai Generáliság alatt való volt, most is egy mástól nem akarnak el szakadni, Bethlen Gábor és Bocskai üdöben is hogy két fejedelem alatt voltak sok idegetlenség volt köztök arra azt monda az vezér lássuk ha igaz-e az budai vezér írása, talán az fejedelemtől is az ember, azomban En arra azt mondam: noha az én kglms uram hatalmas Császár kegyelmességében erősen bizik mivel az hatalmasága bizalmából is megindult, mind azon által minemű levelet az palatinusnak intercipiált az nga az budai vezér felül mit irt az pa-

latinus az Zenderői kapitánynak, azt az budai vezérnek megírta az én uram, meli két levélnek páridja én nálam vagion, abbul ki tetcsik az budai vezér segítséget nem akar adni, hatalmas Császár ujjban való paranczollattia nélkül, keöniöreg, ahöz képest az én uram hatalmas csásárnak adion öli paranczollattot az budai vezére, ha az szükség kezdnia, kiválképen ha az németnek ujjob késülete lenne öö nagisága ellen, adion elegendö segítséget az én kegielmes uram mellé. Kin az vezér csudálkozot s sokat gondolkodott rola, látodn hogni arra semmit sem felett az vezér, ujjaban köniörgettem az segítségért, azt is monddm én, kegielmes uram bizonytalan levén az segítség dolgából nem tudodn magát mihez tartani, és ha az hatalmas császár nem akaria, többet magyar országban ne foglallion az én uram, bár cziak az tizenhárom vármegieiben két három váron kívül kezehez is vette már, magát oltalmashassa hatalmas császár segítségével, mert ha ugi léssen, az budai vezér Pestnél leveö taborát el oslaltia, az én uram mellett leveö török hadat vissza hivattia, felö az hét vármegieiben is belé kapnak. Vezér: hogni taborát el oslatnd, söt meg vagion paranczoloa Landor Fejérvárnál leveö táborbéliek is fel mennienek eddig is oda fel fogtak mennie eges Szent Demeter napig is el nem ossobnak, az hét vármegieröl meg sem kell gondolni hatalmas Császár meg nem oltalmasnd azután csak arra kértém az vezert, ha hatalmas császár meg békél is az némettel, mig az békesség véghez megien bár csak addig oltalmazza az tizenhárom vármegieiben, arra ismét azt monda lássuk csak miczoda hir ieö, végtére azt monddm az vezérnek

az en kghas aram keonteorogh ha eo Hatalmassa-
 ganak több kegielmessége nem accedalma és többet nem
 akarna engedni, hogy elfoglallion, engedje eo hatalma-
 sága, és adion elegendő segítséget az en uram mellé
 azokat oltalmashassa kik az német császár birodalma
 alatt meg maradnak, ha az német lelki testi szabadsá-
 gokban meg nem tartand, arra is a vesér továbbra ha-
 lastot és mivel se derék magyar ország, se az tizenhá-
 rom se az hét vármegieről mennit akar nagiságod ad-
 ni, kérdés nem volt en sem mondotam kérdés nélkül in-
 structionom ellen lett volna. Ezután el hittem megh foghiak
 kérdenj, atul félek ha ezekben vesik ngdtk az német
 miat tartása léven ismét, az erdéli adót éppen és az
 két vármegieről kívánságokat éppen meg fogiak kezdni,
 az nemet Ceövet 15 praesentis ezkezet be Constan-
 tinapoliban két hintoval nem igen solennis alapottal,
 Landor Fejérvári szeker sok volt vele szaxnal teob
 igen beuegh meg nem tudhatni az szemben letel mi-
 kor leszzen senkit hoza nem boczatnak, közönsegesen
 azt beszélük az városban az teoreokeok ngdk koszeon-
 hotik be jeovetelet az nemet Ceövetnek. Az Gallus is
 az pénz felől izent volt, odlaszt vár velenczébül ha be
 hozhatják é az pénzt vagy nem ighen kérett titokban le-
 gyen az Császár meg tudná el vétetné. — Imáran keözön-
 ségesen beszélük Áli Aga is mondatta Kadas Mihali mon-
 dotta volna neki a franczia kirdli hatvan ezer tallért
 küldet ngdk, azért megien Velenczében, mivel az mos-
 tani alkalmatosagh nem varhat, teobet ngk nem irha-
 tok, ezutan mindenekreol derekas keppen tudositom
 ngadat.

Hic Ilrae Celsit, Vrae: bonam valetud. exoptans.
Datum raptissime Constantinopolis 17 Septembr. 1644. a)

Ilirmae Cels: Vrae:

humilimi servitores

Michael Maurer

Georgius Hajdu m. p.

XXIX.

Adgyen Isten jó egészséget kglk. Im most Ejel
harom orakor érkezek urunktul ő ndtúl Vasadi az E-
tek fogó az Ellensegh Asztalomal feles napokat csak
nem két hetet töltvén el heveressék, az idő alatt min-
denkor csataztak veleek urunk hadai, minden felől
harczra foggatva őket, bizonyal irhattuk mindenat
szerenczesen jartak úgy amira Istenek csudalatos dol-
ga teztet ki az. hol 100 több is vesztet az ellenseghbe
el az miénkbe nem hogy vesztet volna, de meg se-
bes se igen eset. Asszalotul az ellensegh fel kelven
szallott Magyarokhoz, 25 onnan is fel kelven minden
lovas hadaval jött volt Tarczadhoz ebed után honnet
az Istenek kglmes gondviseleseből segyen valással ve-
zetet vissza, Zomborhoz szalvan onnet is Isten aldasá-

a) Az eleje találattatik Nro. 5. IV. 2. 123 sz. Végét l. Nro 5.
IV. 5. 60. sz.

bol vissza veretet, es mar Ist kerí az mi kglmes urunk hadai rajta vannak maga is Ist segitsegül hívan rajtok leszen. Az *Felseő országokból* miczoda hírek legyenek bizonyosok kit urunk paraczolatyabul parialva kültünk meg kglmkk, az *budai vezér* hire nem igaz onnet *felül sok ajándékkal nyomták el*, Kglmd levelet 27 vettem el mintest külttem urunkk ő nagk, Istn az ő nga kglmd által tractalando dolgainak jó veghet adgya szerenczesen folyvan az ő nga dolgai.

Adgyon Isten jó egeseghet kglmk. Albae die 30 7br ejel 3 orakor 1644.

Geor. Rakocy.

Az mirul irtunk kglmk ne feledkezzek ha jó lovat talalna kglmd három száz Talért negy százig is vegyen, az *Francziai orátortul* kerhet kölczön mi igerjük hogy mintest meg küldgyük kglmdk csak legyen jó szép erős az lo ha derek udvarisaga nem leszen is ha elünk megh *szolgállunk* kglmk. Mijs ki hozva Istn kglmdt egy paripaval meg ajandekozzuk, 900 Taller talan két is vehetne kglmd, az Hajdu György szolgajat is mondgyak alkalmasint ismer hozza. Kiczin lo nem kel; hanem akkorak mint az kiket Zebeni ur hozot.

Csimzet. Generoso Michaeli Maurer ad portam fulgidam Othomanicam expedito legato Nro etc. Fideli nobis dilecto etc.

Present. 11. Sbris 1644. Per Ejusdem Celstnis Cursorem Joannem Silodj a)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 63 sz.

XXX.

Az ur Isten eo felseghe minden idvessoghes tokkal es szerenczes uttal aligion megh.

21 die 7-br irt leveledet tegnap delesti 4 1/2 orakor vettük vala el mi karban volt akkor az allapot irtunk az segítség addis ha csak kevés ideik halad is nem vehettük sok hasndt mert szent Demeter napia Im nem messe vagion csak mig fel ulnek is el mulik masik im az ellenség is tegnap elment Azalotul Sendrö felé onnét is el kel menni mert meg nem alhattia bizony harmadik rövid nap indutidk lessnek, mit erünk astan velek azért ugi kellene lenni az paranczolatnak szent Demeter nap után is valamig kivántatnék melle-tünk lennének holott az némettel még job télben hadakozni példa az Boczkai Fejdelem Idejéböli állapot akkor mind török tatár — mind télben niárban mellette voltak mi hazna volna ha ugi lennének hogy csak meg mutassak magokat ha lésen legien ugian valoban es Jol azért vagi lésen vagi nem, nem kel vele késni, az hadaknak hogi nem fisetnek hasudot abban az egri török mert láttia hat hetet nem igen halad el ki nem adnok, az vezérnek hogi mi most sokat igerhessünk mod nincen benne mert sok megien az hadakra mind az által csak legien io akarattal fejedelmi ajándékkal latogattuk meg ki közt pénst is léssen Sepes várában török rabokat is hallunk lenni ha meg vehetnénk abbol

is kedveskednénk neki, az gallus agiensnek csak meg mond az mit hattunk mondani, csak akarja tanulhat ő abban modot — tegie mind arannia kicin hellire el fog férni most ha többet nem adna is, adna tisen két ezer araniat ne kellenék innét pénst bé küldtünk az többiről talán Mate. csaddal végeshetnénk, ő it kin adnd meg nekünk az gallus agiens penigh az. Mole vaita emberinek, az pénznek hirdetésé talán megoldol az agienséktől. jöhet, ha az azal meghassék magukat, agiens meg mond hittel descuráltak volna minket 3 hobospra le tesik az azuk ezer tallért Immar panig in és hat napja lésem indulatunknak sem pénz sem segítség semmi sinc micoda id híre neve lésem az két Coronának ezért itillie maga meg hísem nekik incumbált volna az utakat modokat fel keresni mennit praestallhattunk volna minket mindenekrül tudósítsa menol hamareb. Adgia latn halhassunk minden jet felealletek. Datum Tokaj 8 die 8-hrr Ao. 1644.

G. Rakoczy.

Azon kellene kérned az vezért Horvát országra és az dundn tul küldene hadat ot kellene djstráctiot nékik cindlni az hadak mind Landor Fejéredrtul s mind budátul igen el oslottanak.

Czimzet Generoso Michaeli Maurer primarij. ordinis aulae. nrae familiari etc. Fideli nobis dilecto. Praesentat. 37 Octobr. 1644 Constantinopolis per Illustm Valach. Vajvod-Cursores. a)

*) E. m. ott: Nro B. N. 5. 65. sz.

XXXI.

Az ur Isten eo felsegh minden Idvesseghes Jokkal es serences uttal alcion meg.

Irtam 29 die 7-bris ugian böven minden ide ki valo állapotokrol nagi reszint arrol is valast tettünk altalad Haidu Görgnek az kiröl 12 die 7ris- irt volt de ha az töb hir Irasa is olian lesen mintt az *budai vezér alá vitele* semmi sem lesen igaz abban, mi bison czodalliuk igen eo csak most is ir effele hamis hireket ugi vessuk esünkben az divanban sem jar sött *mint egi inassa* ugi iar Zöldficárhoz. Körösi uram Szentpali Istvannal 25 die 7-br indultanak el budarul *tel-
liességgél az a vezér német, Ismaél és Áli* czárousok *hordossák mint csak az portára halastia már most az
hitetlen söt az 7 vármegye felöl is ugi beszél csak élteik
atták volt ugi mond azt Betlen Gábornak. Körösi uram
mit mondot az vezérnek im mássát kultuk tanulhac
belöle, Luppul felöl is sokat ir kinek latorsága csak
abbol is ki tetcik nem akará mi általunk által mennien
vegben az Rázivil házassága immár oda atta lédnütt
ő már soha az portára be nem megien. Iria Haidu
Görgi azt is Luppul vaida hamissagal adna ele sött
s hirt, mi az fiunknak kertük volna liánatt, de eo nem
atta ki merő hamissag, s akar hol meg mondhatott az*

hol kivantatnek mi bison soha abba nem igiekestunk nekunk bison soha ahoz kedvunk nem volt csak magga elhetetlen természetere nezve is, bjzonsagom az ur Isten inkab vennenk el neki egi beczületes jo lelkü sentes hitivel nem iatzo nemes ember leanatt mint sem az eövelt.

Az bekesseg tractayara menö követektöl is most csak bekét varhatunk mind két resről az az indutiak felett vagion most az kesedelem mi meg eddig kedvetlenek voltunk hoza most - - - a) - - - ka utolso viseletunk el mint fel meg kel iüni ad 6-us: 7 diem praesentis s ha ez idő alatt onnét előb válassunk nem lésen réd megitunk azután bár ne adgianak és ha mi meg békéllünk ne is kivánnianak semmit is mert mi sem adiunk minket hova hamareb mindenekrol tudosics.

Ez levelunk irasa alatt iuta tegnap 17 die 7-br irt leveled is az mikrol tudesitast irtunk arra is, az budai vezér irasa anniban igaz hagi mind német lengyel horvat és magyar hadak iüttek rédnk s töbre is kellett volt sallani meg hadaink elerkeznek, de soha bison mi melolle messe nem tavostunk sott Isten aldasabol immar hadaink el erkezven minden felol eo tart mi tollunk melle is fogunk sallani hagi annal köselebb farasthassuk czatakkal mi nekunk bar 3000 avagi 4000 io törökött adna az vezer Isten bison sagunk mind it vesnenek ezek mind az 7 varmegett pustittiak s az hodoeltsagot kiröl mi ugian isentünk volt is az budai vezérnek mint hagi már est pustittiak ottan a) olvashatlan.

csak azt ne engedjék de mind csak hejában mi oda
 követséggel kültük volt hozzá Körösi uramat s mi od-
 laszt töt meg küldöttük nekunk azért most bar csak
 két dolgot niernél meg mennél hamaréb első horvát
 ország felöl cindának distractiot másikat adának u-
 gian jo török hadat bár csak négi ezeret harmadikat
 nográd táján is kapnának ki hisem ha hatalmas csasar
 ugi tartia már est az hét vármegét mint erdelt tartozik
 oltalmazni mi csak arra is kértük az budai vezért
 írion ezeknek az generalisoknak mennienek ki az hét
 vármegéből azt ne pusztítsák de nem celekette ő azzal
 menti magát ugi vagion parancolva az portárol, soval
 tarcon s onnét vdrion, Áli Aga hamisan panasolkodik
 kire künit löt volna, mi ugi elmelkedünk az mi álla-
 potunknak ki menetelire vigiasdnak, de bison mijs oko-
 son akarunk celekedni, csak ki kellene vened az vis-
 saját akarnak é az hét vármegében ugyan derekasan
 oltalmazni avagi nem az idő im maid elmulik, Istennek
 hala mar is az mi állapotunk meg elég jo az erdéli
 adot fellieb kellene igernünk ki mi töllünk nem is lehtë
 az többiben lám kedvek serént valo válassok vagion
 magyar ország kit az német most is bir vagion har-
 mincz öt vármegébül áll mar meg gondolhatott me-
 nivel töb az hét vármegénél, felette sükség ugi idrnod
 az német s török practicájára talál csak soval akar-
 nak tartani ök egi más közt meg békélően még az hét
 vármegét is engedjék oda, az gallust köszöncd forgo-
 lodjék az német el ne vonhassu mellőlök az portát,
 az sáz ezer tallért is az végésés serént ot adgiak ke-
 setekben most hamariában az tíz ezer arannial és há-

*

rom ezer tallért mond meg azt is az meli iffiu legén Velencéből hozánk jut volt azt it levele nem érte budáról el ment de kétség, lehetett é bekességes uttia, azt is meg mondhatod az fő vezernék annál inkább könnyebben ide engedné az német az hét vármegyéet egiéb kívánságra is red menne hatalmas czaszarnak ha ezt meg vernénk kitt lat az Isten könnyü megtehetni: minket mindenekrol mennel hamareb tudosics az extremum bár csak ezer io lovas törököt adgianak most hamar mert palatinus haját sakállát fejét köti belé hog nem segitenének, vennenk ki ennek is viszdját.

Az ide valo mostani allapatt vagon az ellenseg meg is Asalonal vagon eppen az hodoltságott pusztittia az mi embereink eijel nappal raita vadnak egi nap nincs mellien nem fogiatnak Ibrani uram hossza egi jo mel földben vagon az hajdusaggal, Kemen Janos es Bekes uramek az Földvarnal ki az nemett taborhoz ment. Im mijs kesobben megjunk s az ur Isten aldasabol bisonniál hissuk rovid nap tavul el kel hatra menniek bisonsagunk az ur Isten a mind mi tobit mar megirtunk nincz lovas 4000 gialog 16 avagi 17 saz, lengiel magiar horvat nem haladgia meg az 1600 igen sokkal most minden nap fogytan fogsökik az fő követunk seredi uram lesen nem fog eo kgme mulatni be indul. Adgia Isten halhassunk minden Jott feloled Amen. Datum Tokai 7 die 8-br. ao 1644. del est 5 orakor

G. Rakocy

Czimzet, Generoso Michaeli Maurer primarii ordinis aulae familiari nro etc. Fideli nobis dilecto. a)

XXXII.

Az ur Isten eo felseghe minden idvesseghess szerenczes uttal s iovetellel algion meg.

24 die 7br. irt leveledet mi Tokaiban (. . .) die praesentis vettuk vala el kit Rakoczy Georgi fiunk elob kuldott vala meg mint sem az vezér embere hosank erkezet. volna s mivel nem tudtuk mink im elmelkettunk is arrol talam *mind budai vezér es egri passa leveleiben fogidk azt megirni miben és mi formán segitsenek* kellet varakasnunk valasunkal, az vezér embere előtt 2 nappal az budai vezérnek is jutt vala hossank embere *kitül mit irt im mássát kultuk* 10 die praesentis jo reggel el erkesven az vezér eo nga embere is azon nap reggel 9 orakor semben leven velunk s praesentalvan nekunk irt levelet az vezérnek s mind az parancolatokat *im azoknak is mássát küldvén ezedben veheted csak az hét vármegyében paranczollia* czásár hogi megoltalmassanak te pedig nekünk azt irád hogi ha az huz ezer tallért s az vezérek ajándékkal czásáréval az solmokon kívül, az tisen három vármegében kik Kassához halgattak meg is ol-

a) L. u. ott Nro 5. IV. 5 74 sz.

talmasnak benne mi ezt az paranczolatokat nem is mertük publicálni az kiknek illet volna az, sőt tartok attól is hog kezében mentén valami forman palatinusnak az hire vagi levél mássa hogi csak az hét vármegében akarnak oltalmasni meg ne háboritca az emberek elméiét mert ezek nem akarnának egi mástól el szakadni mi mind az vezérnek egri passának az parancolatokat meg hetson Horvath Istvan udvari katonatul meg keltuk de látva hissük csak hat ezer embert is adgion mert el osztott ha mi üü is im majd el jü Szent Demeter napia csak rabol s vissza megien vele s ugian csak azt fogia tartani s hinni, mintha mind ezt ő vite volna végben s mind meg kívánná azt a mit kér mivel azért Istent áldásábul Seredi uram indulo félben vagion, azt is meg akariuk látni mint fognak segíteni micoda Átnámét is akarnak adni az 13 vármegéről, hallass mindent az feő követ bé menetelére maid attut tesünk válast mindenikről addig ott ben vigias s mindenfele semed füled legien s az mikről sukseges tudosics mi mellenk most az budai vezer bar csak 6000 jó lovast s 2000 Jancart adna nem menne ez az ellenseg soha is nemett orszagban azt is experidni akariuk csak ez vármegékből akariák e oltalmasni a vagi az suksegnek ideiben pelda szerent azokból kik a németnél maradnának, holot micoda oltalom lenne az ha az sedes belli ez 13 vármegében lenne io békeséget is ugi cindlhatnánk az némettel az leven hatalmas czasar akarattia is ha az ora eleiben mennénk s az pusztulna nem csak kik már ide valok.

Az portu maga viselése minket igen megtaníta be

adatok általad az el múlt télen és tavason az 40 ezer tallért mi hasznát vők magad tehez bizonyiság, mind azzal bistatának adgiuk bé csak a pénst io választ adnak Átadmet segítséget adnak meg lón az mi resztünkrol, de onnet mit praestálnak magad tehez bizonyiságot rola immár nekünk is okosabnak kel lennünk mert lattiuk az porta állhatatlanságát azért kel nekünk is valossunkat az fő követ be menetelere halastanunk hogi mijs jo fundamentumra juthassunk az minemü summát a 13 vármegétül kérnek jo fundamentummal ha nem mind is de talám felire rád le mehetünk de ugian csak io fundamentummal akariuk megadni (az erdeli adon kívül) azon kívül vagi mertünk vagi vestünk mi bison az Rakocy Geörg állapattiában is tudunk mint cselekednénk. Az ide ki valo állapotok most ebbe vadnak veven eseben az ellenség hogi mys resere giulekesunk el hadvan Asalonai valo sancatt, cötörtökön ugi mint 6 die Zendröhoz szállott volt onnet mindgiart mas nap meg indullvan bagaciaival szállott gömörhez Zendroben gialog nemetett hagivan s ha ez ket nap el nem ment Gömörtől ott kell lenni miest is nem csak Cassarol egieb helliekrol varjuk miellenk gialagunkatt mingiart eleb s közeleb megieunk hosszajok, Czarar parancolatott mi meg kultuk kit az egri passa meg 2 die praesentis elvött meg is ki altotta hogj mara minden ottben kessen legien de alig ha temporisálni nem fognak mert buddra külte emberit addig el nem bocathattiuk mig az hadakat mellettünk nem lattiuk lenni igazán iriuk mi csak azt hissük mind csak az időt vonatlatiuk s az után azzal mentség magokat, ha küldenek

is csak immel ámmal lésem s azért sem siethetünk mi vezérnek való valos tétellel az ellensegnek konniu hada igen el oslott hol sökik ölik most is csatasassal raita vagiunk minden feleol, csak érkezzenek az török hadak Isten aldasabol az bison ide vesne azon kellene lenned parancollnanak arról is az budai vezérnek horvát országra is az dunán túl is kapdosnának ez felette hasnos lenne mi a vezérnek sámdra való ajándék Kupát mind császáréra cindlattaiuk s kesittiük csak ök onnat ne álhatatlankodnának ne kövrtének hamisságot mijs inkább mindent bátrabban czelekedhetnénk és hitekkel csalárdul ne igiekezzenek mindent czelekedni és meg calni kit még az régi pogániok sem soktak czelekedni hiteket igéreteket károkkal is meg állottak, az budai és égri passára ujjab parancolatok kivántatnának s ne csak az két vármegében hanem abban oltalmasnának meg ki Kassai generalissághoz sokat halgatni, mert ezek egi mástol nem akarnak elszakadni, az galliai agiens ad é nem é 12 ezer araniat vagy nem ejel este nappal ad erte-sunkre, Loniai Sigmond Niari Bernath, Chernel Giorgi Körösi Istvan Zakan Andras uramek nagi Sombathban az el mult hetfön indultanak el az tractara ugi remelliuk az jövő serdan vagi cötörtökon oda fognak erni s az mint sorgalmassa palatinus uram meneteleket mi ugi remelliuk ott nem sok idő alatt meg foghatnak alkudni, minket mindenekrol hova hamareb tudosits ad-gia Isten minden jott halhassunk Feloled. Datum in Castris positis Gestel 14 die 8-b. ao. 1644.

G. Rakoczy.

Legi erte hagi Lupullal kuldessek el az ezer lo-
vast de io lennie.

Czimzet Generoso. Michaeli Mauser praecipuo Au-
lae familiari ac hoc tempore ad fulgidam Portam Otto-
manicam Internuncio nostro etc. Fideli nobis dilecto a)

XXXIII.

Az ur Isten ő felseghe minden idvesseghes jok-
kal szerenczes uttal algion megh. Nincz kecegunk le-
velinket kiket ezen honak 2. 3. 14. 15. 17 napiaiban
irtunk el nem vened mellekben bosegesen minden ide
ki valo állapotokrol tudositottuk es az mint 14. 15.
s leg utolszor 17. die praesentis irt levelunkben meg
irtuk

*Az budai vezérnek hitétlenségét az ugi is kezd len-
ni mert az csak halogat temporisát tellieséggel német s
ha különben nam parancolnak neki vagi iob vezért ujat
oda nem küldenek onnét semmi nem lésen, az egri pas-
sa is nem mer töle semmit celekedni csak hagi az pa-
rancolatokat meg kültük is ma 11 egéz napia csak hagi
it heverünk is, s utánnok várokosunk is ma 10 napia
solicítálluk az hadak küldeset de hasontalan, maga ide
buda 16 meliföld eger őt kis meliföld buddn had sincz
aszt az vezér haza bocátta fizetésért kilt másképpen. Mi-*

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 67 sz.

czoda levelet irt vala Ámhet agátul meg kültük vala
 mássát de mind csak hamisság dolga kinek talám az
 portáról is lehet fundamentuma az idő eszennel el mulik
 ha kesőn jűnek, az mint meg irtuk csak az lésen ha az
 portai fő vezér az budai vezért meg nem riasttia az
 mint meg irtuk, Tar Mihali most is budán volt az czá-
 sár parancolatia ot érte az vezér mindeneket közlöt
 vele sietve ment palatinushoz rövid nap meg pénst visz-
 nek az vezérnek s sváb ember is megien be az pala-
 tinustol mi bisony egi altalliaban nem hissük ha adnak
 is de az fellieb legienn ezer vagi két ezer töröknél fe-
 llette Igen Igen szükség tandlnád meg az fő rezért ad-
 nád érteni talám az igérettel is nem kellene sietned u-
 gan az mint meg irtuk újra parancolatokat is kellene
 sersened ugian ki miatt mind vezérre s egri passára,
 ne nésnének Szent Demeter napidra hanem valamig ki-
 vóndtatnék mclettünk lennének s nem is penigh imel d-
 mal hanem derekasan, mi elhittük ez az lator vezér az
 porta mesze voltdért is latorkodik tudgia jól mig oda
 irunk s onnét válas iű idő mulik az ellenség most is
 gömörnel fekszik, az hét vármegét pustittia rabollia mijs
 abban vagiunk de nem gondol vele az vezér mind ezek-
 bol eleget erthec s lelked iduességére kénseritünk ugi
 ne iárunk mind az elöt hiában menit adánk mi láttiuk
 az török álhatatlansága miat indutiát kel cindlunk pa-
 latinussal kit most is kívánnak mind ezeket mint jelen-
 tet adod értésére az vezérnek, az czávust mi azért vá-
 rakostattiuk lassá semével az török hadakat s mondhas-
 son bizonioszt ha most a parancolatokkal ennél dereka-
 sabb ember iűt volna és sürgette volna is az hadak iű-

vetelít autoritássá is let volna töb hasnát vehettük volna,
ez levelünk irása alatt az egri passának micoda leve-
le juta im igaz mellet kültük íteletet tehecz ebül is, ez
örömet cselekednék mindent de az vezértől nem mer
sőt ha ennek változása lesen ez sem lesen csak ig is
mert az pasdra sem lesen parancolat, serdán sem léven
előttök egi nap csak elrepülnek mellőlünk azon legietek
azert az fő vezér előtt maradhasson meg tisztiben ha
penig az kinek attak az ennel iob akaronk lenne töb-
bet is tudna solgalni, arra kellene erős parancolatot
sersení mennel hamareb mi azért maül inkább seretnénk
ha ez maradna helben, ez levelünk irása alat Horvát
István is meg iuta az budai vezértől mit irion s halo-
gasson az hadak küldésével meli sakadás van aprodon-
kent akaria küldeni az hadakat ezedben veheted hisem
io békeséget is ugi cinálhatna ember az némettel ha meg
iestenék mit sámos haddal vihetne vegben ember, egi so
az budai vezér merő német az sok adomannial el niom-
ták s ha ujobban Csásár annak keménien nem paran-
col és hamar kevés hasna lessen most is Áli csásár pa-
latinushoz vagion vaiha azt be hívák az portára s meg
iestenék tudna az mondani adhatna is, az hordosza az
arulo az vezért, talám nem artana Zöldficárral az le-
velek mássait kösleni ha hasnát látnátok az vezérrel is
mi elhittük esmét pénst hoznak palatinustól az vezérnek
mind ezeket igi értoén az istenért viseld ugi magadat
vehessük kglnsen töled, az két ola vaidákra is az pa-
rancolatokat sersenétek meg mert az Máté vaidáié is el
akar sökni s mellőlünk menni minket hova hamarab
mindenokról tudosicz.

Datum in Castris Gestel positis. 20 die 8-b.
1644.

G. Rakoczy m. p.

Csimzet: Generoso Michaeli Maurer primario aulae familiari nro etc. fideli nobis dilecto. a)

XXXIV.

Az ur Isten ö felseghe minden idvesseghes jokkal s szerences uttal algion megh.

Elhittuk ha 27 7-br. es 2. 3. 14. 15. 17. 20. diebus praesentis irt levelinket el veheted bosegesen ertettel minden ide valo alapotokrol kinel most sem irhatunk egyebet, az budai vezér minket csak soval tart a zserent az Egri passa mi onnet vagi igen keveset avagi semmit várunk, taldm ugian az portáról vagion parancolva üdössenek s azomban muliek az idő Szent Demeter napja is érkezék el ki mához 10 nap, azutdn azsal mentség magukat törvényekkel ugi kellett lenni avagi el menván az ellenség magoknak tulajdonitcak mindent bizonynyal az budai vezér avagi az németnek sok adománidért avagi az porta instructioiából celekesi mi Seredi uramot is azért várakoztatánk ennire ha az török hadak bdr csak hat ezer io lovas és két ezer io gyalog iu vala ideien mellénk az 10 ezer tallért megkül-

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 33 sz.

*giük vala de ily acordéra valamit ad az io Isten, nem veheténk réa magunkat Seredi uram is minden bizonyal holnap meg fog indulni az adot éppen araniul kezében attuk egyik titkos pecétünkkel be is pecételtük a zakokon egyik rendbelin ilyen jegy vagy K. ezekben is io igaz mertekü aran vagion ket zakban arani nro 4641 vagion czedula benne egyikben arani nro 3000. masikban nro 1641.— Vagion ket zakban illyen jegy alatt arani F. 5,359 első zakban arani nro 3359 az masikban arany nro 2000, ez F. jegy alatt valo aran-
niak igen fontos aranniak, ha az gallus agiens pénst adna bár csak enmit hogi ezt tarthatnád meg akarnánk kire nézve is tegi mit végben vihetsz. Mi az indutia felől is azért nem iránk követünkkel jöveleteket remellettük az törököknek is, immar oda is meg kel irnunk, el veggezzék a mint irtuk. Ha periculum nincz az dologban meg várd Seredi uramat had illendöképpen mondhasza meg az portanak mi érdemli inkább adománt az portától hogi illien darab orságot meg ottunk magunk költségével, másik hisem az 40 ezer tallért is azért adtuk vala ha most mi vetünk alkalmatlanul bännak soha egy annak sem segithethetünk az hitetlen hamis budai vezér miat, ugi értünk Luppul Máte vaidánál iártatia az békességet, kit ha végben vihet, nem megien soha ő be az portára lengiel országba megien. Az ellensegh meg is Gömörnél fekszik, de indulo felben vagion ugj hiszuk ki mennek immar is bagacziaiban sokat el küldöt volna, ha meg indul nem fog mulatozni el megjen iziben, mivel a svedek is szurgetik igen, az mint hirdetik, minket is mindenekrol tudosits addigh is migh*

mar Seredi uram is be erkezik az vezér Czauszzat meg el nem boczattiuk, lassá szemmel az török hadakat s tudjion bizonyost mondani. — *Keresztien fejedelem is hozzájok nem fog ragaskodni, példát vévén mirolunk, Janos kirali ideiebben meg elégedet volt azzal az porta hogi az partium Erdélhez foglalva volt nem kértek semit tőlök Az budai vezérnek ket igen hamis lator s merő német tanácsosa vagion egyik Áli cávus az réseges, másik Ismael dga az cávus lárkihaja ezek mig onnét ki nem vesnek nem várhatni nincs oli dolog kit az németnek hírré nem adnak; az Svékusok felől hirdetik, hogi jönnek de mi már bizonyost nem merünk azok felől is írni; Lednicét palatinus vitattia ha meg nem vötte is. Ez levelunket mi tegnap el nem vegezhetven Almadi Andras 8 orakor juta Egerrol ki az Törökökkel Kereszthesigh edgiüt jöt ki, itt is lesznek ma, de az mint az előtt is meg irtuk csak anni sem lesen az mint mi kívántuk az ki ma ide juta talám lesen hat záz ezen kívül is azt mint ő mongia ad summum lesen talám másfél ezer, ugi hogi in summa két ezer ha lesen, ki micoda nagi segítség legien mit vihessünk végben vellek, magad meg ítélkeded, im az Egri pasaság is meg változék kire nézve most is nagiob rése az Egrieknek helben is marat, tartok igen rövid nap ez is hasza ne mennien ezeket azért igi írondn viseli mindenekre oli hasznos gondot kit vehessünk kegielmesen, mikoron tölünk kívantatnek küldenének erős ujab parancolatott as budai vezérk, ki lenne oly forman ha változnék is használna, ha kívánnánk adna hiba nélkül io lovasst hat ese-*

ret s két ezer iducárt meg érténk mi ezzel mert ha nem vesve lesen bizony csak hasontalan.

23-a die praesentis szinte az taborara mentek volt csataink az ellenseghnek azok is sep njiereseg-gel az estve jutanak megh jo nemeteket vagtak le mar örögh lövő szerszamoto Muran fele el kulte, tegnap vagi ma kellett indulni, de meljre azt meg nem tud-iuk, ma azért ismet hallunk s tudositunk mindenek-rol, mi a 28-a die 7-brtol fogva irt loveledet nem lattuk kit nem tudunk mire velni bar ne volnal olly rest az irasban. Adgia Isten halhassunk minden jot fe-loletek. Datum in Castris ad Gesztel positis 25-a die 8-br. anno 1644.

G. Rakoczy.

Minden bizonnyal az ket nap mulva miis mar mint előb migiunk az ellensegh fele. a)

XXXV.

Az ur Isten eo felseghe minden Idvesseghes Jok-kal es szerences uttal algiön megh.

Mi nem keveset busulunk ritkan valo irasodon 28 die 7-bristol fogva irt leveledet nem lattuk kitt nem tudunk mire velni, kiegelmesen parancolliuk ne legjel rest az Irasban, Innet Istennek aldasabol mi Jo-nal egyebet nem irhatunk az ellenseg is meg ertven

a) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 79 sz.

bizonioson hogi rea akarunk menni el sőkven melle-
 olle mind magiar horvat lengiel köniü hada is nagi
 resint tegnap 4 ora tayban dell este megindult Gömör-
 töl Santalanal estve sekeret portekastul hagivan ta-
 bora hellien mara viradora Sabadkanal Rima Sombatia
 felol sallott volt meg onnet hova s mellire ment meg
 hossak holnap. Im mi sem kesünk utanna indulunk
 Isten aldomasabol, ma Jöve mellenk mind egi 900 lo-
 vas török, *de ha több nem iü ez csak semmi igi nem is
 remelliük penigh ha több volna, io volna az derék válast ha-
 lashatod az fü követ bé menetelre ezt cseleked az lesen*
 Job, *immar csak bár arrol tudositas vala ada é nem é
 pénst az gallus, az segen Bornemissa Pal uram ma*
 11 1/2 orakkor hala meg 7 napi fekvese utan ki meli
 korban mi meg nem irhattiuk — kegielmesen paran-
 colliuk tudosics mindenekrol giakorta, adgia az ur
 Isten ezutan irhassunk ennel is jobbat. Datum in
 Castris Gestel positis 25 die 8-br. Ao 1644. del est
 3 orakor.

G. Rakoczy.

Czimzet. Generoso Michaeli Maurer de Beszter-
 cze-Banya primarii ordinis aulae familiari, ac ad prae-
 sens ad fulgidam portam Ottomanicam expedito Inter-
 nuncio No etc. Fideli nobis dilecto.

Translat. 19 noveb. Constant. 1644. Gross. Vys
 Nicolaum Lagofetth. a)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 68 sz.

XXXVI.

Az ur Isten eo felsege minden idvesseghes jok-
kal szerencses uttal aldgion megh.

8-a die praesentis mensis irt leveled mind az
inclusakkal edgiut kezunkbe 13 napra juttek vala ki-
ket bogy ki küttel igen kglsen veottuk teoled, elhit-
tuk illyen es töb dologra is vigyazasod leszen.

Az vadlasok merő hamissagbol szarmaztak es az
ratiok is calardok s magoknak halasnanak velek, vol-
nank csak övek s remelhetnek hogy magokeva te-
hetnenek bizony nem celekednek azt, mivel egy ne-
hany rendbeli leveleinkben mindenekről böven tudo-
sitottuk, kikre mind ez ideigh is valaszt nem veottunk
most sem irhatunk *adigh késlelé az budai vezér el-
küldeni az török hadat* el mene nagy felelemmel az
ellenseg elottunk *(noha bizon mi mellettünk most sincz
más fél ezer török gialog penig semi sincz* ez el mult
Penteken sallott az Ellenseg az Garan melle Divinre
ment, minden könnyü hada el ment mellöle s igassagot
irunk rakodva hatta mindenutt meneteleben szekereit
az uton, *hatalmas nagy kart tön az budai vezér* Iste-
nekre lelkekre esküsnek az elfogott rabok kival kep-
pen az nemett officirek *soha másodsor alá nem iüttek
volna ha az budai vezér nem assecurálta volna őket*
hogy batran el jühetnek ő felölök. Mi holnap Rima-

Szombathoz közel szállunk es valamikor az jo Isten modott ad semmit el nem akarunk mulatni es mivel Zendreoben 150 nemetet hattak annak obsidealasara ide hatra Torma Peter urat hattuk hissuk az ur Istent reovid nap kesunkben lesen az utan Szadnavara es Sepesvarara lesen gondunk. Torstensohntol is 29 die praesentis juta levelunk es emberiek, minden bizonial ju es edig Czeh orszagban is vagion meglathatod mit irt Bisterfeldius Urk is, mar bizonyal meg mondhatott a feo vezernek es aztis mihentest közel erkezik, mingiart azon lesunk keövettek menien be az portara 18000 lovassal 9000 gialoggal 70 leovő sersammal jeo. Daniaban Gustavus Tormaratt 10,000 gialoggal es 7000 lovassal Leridat az Hispanus vissza vette, az Bavarusnak is 7000 embert küldöt segitsegre, Cziaszar eo felseghe Olmiczbe ment mindenestol kirul sokkepen elmelkedunk, az mi követtink nagi Szombatban vadnak de hirnek nekul meg csak induztiat sem serezhethunk, Isten be viven Seredi urat eleiben ki menj eo kgk es minden állapotokat eo kglnk ertenı adgj. Akarnank igen ha az 300 *Tatárt* elhozna, kire erte is legi bar csak erröl tudosicz vala *ad nem é pénst az gallas, ha ad mennit az két ola vajdákra* valo paranczolat is igen elkesek — minket mindenekrol tudositnod 15 die praesentis irt leveledet is ma ultima 8-hr. vettuk vala el, *könniu az portanak mi töllunk azt kivadni hogi meg ne békéllünk, de nem akar ő elég segíseget adni sőt inkább azt kivannia mi adgjunk, mostis mi mellettünk Isten tudja nincsen 1500 török azt is olkor küldé el az budai vezér mikor el is*

ment az ellenség ez is rövid nap el megien azért ha azt akariak hogy meg ne békéllünk adianak elég segítséget s legien mind vegig is a megh kivantatnak mellettünk, az Egri Passa is bizon soha el nem kulde addigh mig az budai vezer nem paranczolt, az is penigh meg valtosott, mi Seredi urt mindenekrül instrualtuk elegseges kepen az minemü levelet vagi Atnamét császártól kívánnánk it az te be adot irasodbol meg formaltatván törökül irattuk, és ugi vitte be Seredi uram az meli irást te be attál s massatt ki kulted nincen most velünk, Patakon hattuk, Zöldficár mindenkor lator volt az is lesen az meli levelet Rakoczy Georgj be foghna kuldeni az Generalinak meg lasd ugi mutasd meg ha hasnat latot, s az derék segítség adásra vehetet őket szep ratioval is elhetz jo modgiaval megh mondvan ha a Soékusoknak segítségek által megiek elő mit kösönhetek császárnak semit most kellene vagi adnunk vagi igernünk az gallus dogá tökéletlenség az melj dolgokrol irtunk 3. 14. 15. 17. 20. 27 diebus 8-br. el ne mulasd viseli gondot azokra es ir valaszt is nekunk mivel az General levele ciferakkal vagion irva, oltalmasd ne piskálja más azt. Adia Isten halhassunk minden jott feloletek. Datum in Castris Ban-Rev 1 die 9-br. Ao 1644.

G. Rakoczy.

Ma itt lesunk holnap Rima Szechez azutan Rima Szombathoz szallunk mit Maté Vajdának sem kulgiuk meg az levelet, inkább akartuk volna ha Lupulnak pavancollak volna kin ezutan jól raita kellene lenned az 1000 Tatart is szerezd megh.

*

P. S. Az vezernék sovaira iol felettél az meli levelet mi Czásárnak az fő vezernék törökül irtunk csak ez az summaia hogy mi el veven az te leveledet, es ertven belole Hatalmassága minap 13 vármegében meg akar oltalmazni nagy örömben voltunk s ezek az vármegék is jo szerenczeert eo Hatalmassaganak Istent imadtanak de midőn mi az budai vezérnek és egri paszának irt eo Hatalmassagha paranczollattibul lattuk volna Czászár hét vármegieről paranczolt oltalmazni, igen meg somorottunk s mi meg sem mertük jelenteni nekik tudvan jól ők egi mástul el nem akarnak szabadni, az német alat maradni egj mas nélkül mi mellőlünk is inkább el állanak köniörgünk czásárnak egészen általad tött kgjs igerete szerenth adgia ugi ki Atnamejät az mint te be adtad. Az feo vezere is ezen forman vagion irva attunk arol is paranczolatot Seredi uk impetrálnatok czásártol az 13 vármegére egi sęp bistato levelet kinek summaja csak ez lenne: Czászár oltalmaz alá vesi őket mi mellőlünk el ne állianak alhatatosok legienek az huseghben mindenek ellen megh oltalmazza őket, de az Istenért semmi emlékezet ne lenne az sumáról és egieb adásrol az minemü leveleket az hozzánk jött Csauz hozott vala, mi arra az vezernék valast teörökül irattunk hogi hamarab erthesse, kit Seredi uram visen mi Seredi urmk sok dolgokhrol ugiain jegyzest attunk veled is fogia kezelni, te is mindenekeket erteni adgj Seredi Umk. a)

a) L. u. ott: Nro 5. IV. 5. 73 sz.

XXXVII.

Az ur Isten egesseghel aldgia megh Kglmedet.

Az mi kglmes urunktol erkezet kglmednek szollo levellet az Vaida kezehez kültünk hogy kglmednek sietseggel küldgyön megh, most hala Istennek az ő nga dolgai szerenczesen folynak, ő nga Putnokon tul Ban Rev nevü falutol irta azt, az ellensegh akkor mar az Garam mellett 13 mértföldnire volt ő nga elöt, minden könytü had melöle elment, fut kirül elhittük böven ez ő nga az Istennek csudalatos gondviselese midön ő nga az *indutia felöl gondolkodob volna akkor erkezet az Svékusok embere, vezedelmes tandcza van az vén Kassai Istvánnak hogj az porta hire nélkül békelljen meg czázárral* de mar ez farba romlott, Seredi uram hetbe kelve indul meg; az *Czdust tegnap expedialok be az portára embertelen török vala*, hogy Seredi urat akartuk vala vartatni gjalogh indult el nehezen hivathattuk vissza, *Svékusnak* jo Urunkk irt levelet ime *in pari kütük be* kglmdk azt is kit Bisterfildius klme irt, Maczkasit be küldgyük valami penzt kglmed adot azt is ő viszi be. Mar hala Istenek jól az dologh, mert *jünek az svékusok is.*

Adgyon Isten jo egesseget Kglmednek Albae die 1-a 9-br. 1644.

G. Rakoczy.

P. S. *Azt haljuk ő nga magyar országban hétfün indul ki.*

Az tatdrok felöl is ir nekunk ő nga de még semmi híreket nem hallok tudositzon felölök kglmd. Czimzet hiányzik. a)

XXXVIII.

Az ur Isten eo felseghe minden Idvesseghes Jokkal algion meg es szerences ki jövetellel boldogicon. 20 die 8-bris irt leveledt ma del est 2 ora utan vetuk vala az Inklusakkal egiutt kiben valo Industria-dott kglmsen vettuk ezutan is ezt keovesd mellert nekunk is fejdelmi kglmsegunket vesed az derek dologrul mi semit nem irunk mivel Seredi urmatt mindenekrol elegségeskeppen Instruالتuk kitt te is megh fegs ertení eleg bisodalommal vagiunk mindeneket jo vegben fogtak vinni kire segitsen is az ur Isten Czarar ayandekanak laystromabul az mint lattiuk nem derek ayandek s talan az mienk is fel kezdene azt erni ha meg nem haladna is melliet bison soha be sem kul-tuk volna ha az mostani ros allapottunk nem volna *az ur Isten ottalmassa Czásár ki üveteletöl magyar or-ságot mert ez mingiárt oda lenne bisony csak hirtül is el remülnének Hogi csak magok hasnukat heresik ki teccik abbol is hogy ök meg békélnének ha nekik sokat*

a.) L. u. ott Nro. 5. IV. 5. 72 sz.

adnának hogy minket tiltanak az békeségtől az hét vdr-
mége s mi felőlünk való beszédek ijestések bison mind
magok Inventioi proinde res deus providebit mi az
adot Serédi uramtól éppen megkültük az mint arról Se-
redi uramtól is tudositottalak most is eo kk meg pa-
rancoltuk ha az dunaig oli leveledet tanal kibén bi-
zonioszt irs hogy meg lesen ot ben a péns küldie vissza
ha penigh leveledt nem vesi vigie be igen tükön és
bé menőén tanulassa meg a gallus ágienst az eo biz-
tatasához kepest az tiz ezer aranniat és három ezer
tallért bé nem vitte azért tegien eleget igéretének min-
ket se tréfállion meg hatalmas Czdsár haragját se von-
nia rednk vele többet egiebeket mongiatok s ha meg
adgia ezt megh tarcátok s ha nem ezt kel be adnatok
tudgiuk ebben is mind nekunk igaz hasonnal es mint
az mi Jovunkra fogtak lenni ezt követitek az gallus
ágienset valoban kel noगतnotok minden igiekesetit is el-
lenünk valot az nemet követnek el bonthassa mert most
az ideie, Mate vajdának alhatatlanságot soha meg mi
nem tapasztaltuk mert azt hirre sem tötte hogy meg
akar békélni Lupullal bisony soha egyik sem megien
be az portára hamis mindenik. Az ellensegh felöl mar
azt hozak Poson fele vadnak mert czasar hadat meg
verték volna Isten aldasabol holnap előb megüünk s
minden állapotokrol tudositunk ma reggel is irtunk egi
levelet annal ujjabbakat ismet irhatunk szemben való
harcunk nem volt az ellenseggel de ezen kívül bison
valoban raita voltunk es fogattuk őket. — Az porta
már elhíheti jűnek az svédek az Gálussal is küstölheted
az general irását, Zöldficárnak igen modgiával hídj.

ha be tandna vinni az pénst Seredi uram s azonban az Gallus pénst adna az innét be vitt három ezer tallért csak két eseren venniök io lovakat, az ezer talléran igen szép tigris bőrt 6 az több pénzen igen szép parducz bőrt Irjatok giakorta mindenekrul adgia az ur Isten halhassunk minden Jott feleolletek. Datum in Castris positis Rima Szech 4 dñe 9-br. ao. 1644 estve 5 ora utan.

G. Rakoczy.

Csimzet. Generoso Michaeli Maurer praecipuo aulae nrae familiari etc. Fideli nobis dilecto.

Tranzlat. 30 novembris Constant. per Valachiae Vayvodae Cursores. a)

XXXIX.

Az ur Isten eo Felseghe minden Idvesseges serences iokkal s haza jövetellel algion megh.

Ritkan valo irasodon nem keveset gondolkodunk kinek ma mulik 20 napia hogi nem irtal mert mi 20 die 8-bris irt ott ben leveledet nem lattuk Im az budai vezerseg is valtozik. *Ki jonkra lesen é örömet értettük volna eddig is mi mellettünk most sincz két ezer töröknél felieb. gialogot semmit sem ada evel mit vihesünk végben itilietek meg magatok az budaiak meghal-*

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 78 sz.

edn az veser vdltozdsát el mentek kiröl Im mensis 8-br.
mit irtunk vala ha iol meg olvastad levelunket es re-
sunk igassagarol gondolkodhatol felette sukseses lett
volna eddig is minket tudositanod mi az uj vesernek
ma 4 napia eleiben kultunk valahol elő talalliak kö-
söntettjuk s mostani állapotokat adnak ertenı és ke-
retıiuk parancollion mindentıve jüjenek az hadak s ezek-
nek is parancollion el ne osolianak gıalogost is kere-
tünk tıle meg latiuk mi hazna lésen az meli keves em-
beri Mate vaidanak mellettunk meg maradtak azok is
el menenek melölunk ugi remeliuk it talam 200 avagi
300 ha fog meg maradni de ezt sem irhattiuk bison-
nial mert holnap valig el legietek erte Seredi urmal
mind kett vajdaval kuldessenek ujokatt s iokat s so
fogadobakat az tatarok ha csak 300 lehetne is legi
erte nagi hasnat vennenk igen az nagi Sombati trac-
tárol akar mit irion palatinus akarki mas is de hitele
ne legyen ot ben, mert csak legyen meg az elegségés
segıtség ideıében mi meg nem békellünk. Filek varos-
sanak fel segıtesere ez heten rea megiunk s ha az
ıdı engedi obsıdialliuk is bisonni meg tudnank 3 het
alatt venni, Balogott csak 10 fontos lövő szersammal
vettuk meg ellensege tul Salatnia nevu faluban san-
colta be magát nehez hozza terni legietek erre totis
viribus Esztergombol cinallianak giakor excursiokot bi-
son nem merne késni el menne minap mentek volt Cor-
pona tayara rablani Esztergombol - - - a) annira
meg remült volt ugian kesult hogi el mennien tudgia
az ur Isten csak férhetnének hozzáıok kéz meg vert had-
a) olvashatlan.

*nak tartanduk az dunda tul is lennének railok Kani-
adrol s több heliekről bosnából is a horvátokon ezeket
hogi nagon realiter s iol s hamar s continualokep-
pen impetralhassatok erte legietek telles tehetségekek-
kel Seredi uramnak is megjelentven ezeket mi Isten-
nek hala turhető egesseggel birunk, ha ember vagi ir-
giakorta adgia Isten halhassunk szerences hireket fe-
löleték Amen. Datum in Castris positis Rima Secz
15-a 9-br. ao. 1644. reggel 8 orakor.*

G. Rakocý

XL.

Az ur Isten eo Felseghe minden Idvesseghes
Jokkal szerences uttal alcion meg benneteket.

23 die 9-br irt leveledet mi 11. die praesentis
del esti 2 $\frac{1}{2}$ orakor vettuk vala el mi karban legie-
nek ot ben dolgaink ertiuk es mivel mi mindenrol
Instrualtunk benneteket most Irhatunk uyabbat *az por-
ta ha csak az hét vármegében akar oltalmazni lelke-
tekre kénseritünk benneteket ne sietnétek fellieb tiz avag
tisen öt ezer tallérnál igrni többet mert mi bison jól
vettuk esunkben meg akarnak calni, kiről már böven
irtunk mink Rima Seczből, az békeseghes is volna va-
lami reménségünk poha erol bisonost most meg nem*

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 76 sz.

irhatunk az mit az portának kellene adnunk Kis io fundamentommal kellene lennie annak is az vezér kérdése s beséde ruvas kérdés volt mi abbol azt is vet-tuk esünkben sokban meg változot az portai rend tar-tás az gallus mostani kivansaga is hamisság es dilatio irtunk nektek minap Seredi uramtól is isentunk. — adotté nem é éjel nappal tudositcatak rola az vaidak haddt se sollicitallidtok ha lattidtok hog hasonaltan it mi mellettünk csak 1000 lovas török sincen az is csak rabol tegnap előtt is horvatirol ki csak Tolcsva mel-let vagion hostak volt el 100 assoni allatott es ger-meket el nagy bajal 64 vettunk el tolek az tobbi u-tan is kultunk temesvariak giullaiak voltak sok okok-ra nézve mi ugi lattiuik meg kel nekünk békélnünk czá-sárral az Svekusok hogi iunek Rima Seczbol irt le-velunkbol meg erthettetek s tudtokra lesen az vezer tegnap reggel iöve nagi Sombatbol levelünk mit irianak im meg kultuk, iriak azt is kit ugian maga mondot Dres-temberk kogi az Francia kiraline megh halt es az — — a) kernenk czasartul Indutialt Gallus noha con-iungalta volt magatt Hacsfeldel de sancat el hagivan Magdeburgum fele ment volna s Torstenson penigh meg Birneburgnal maratt volna meg halliuik ezeket is reovid nap ha Ig vadnak e vagi maskeppen az ne-met es Battiani az mintt harmadsor is reank Juttek vala kultunk ellenök de hamarab vissza mennenek az nemettseg előb Balognal nem jutt es onnet tert vissza fele elmenttek eleott ugi tudositanak Battiani Veseleni Pelseczre juttek volt 2 nap voltak ott es el mentek a) Olvashatlan.

ez ido alatt is le nem mertek ereskedni. — Niari a) Istvan hozott volt az Zendröiekkel mintegy 600 lovat kivel 200 nemett volt egi eijel halt Zendröben másnap elment igen siettséggel Kemen Janos uramat kultuk meg penteken Putnok fele azt Sombaton meg vissza vette most Pelsecs tayan fog lenni ha kösel erhetne bisonnial rea menne csak mar meg halliuk az nemettek is melire menek Im miis az hadakat quartellira sallitiuk s vagi munkacsra vagi onodban avagi Cassara akarnak meni ez üdeyire mivel patakon pestisben halnak egiebütt is sok hellieken. Ide meg nem jut most vettuk az *tatárook el ülvének bár fise-sünkre üüne csak üüne mi azt is megengednénk az ellensegtül niert jok mind övök lennének csak az segíséget s nemességet ne bantana* 4. 4. forintot is meg adnank nekik 6 hetre bar csak ezer lenne lo kire figielmes is *ha ugian hadakoznunk kellene* Istennek hala turheto egessegben vagiunk adgia Isten Feleoletek halhassunk minden Iott. Datum in castris positis Sosva 12 die X-br. 1644,

G. Rakocy.

Az Czárus igen lator ember vala lehet latta mert András Déák ot szállásán irta talam erthette is ezekenel sokbol török rabok kezünkben 26 volt de kettő meg holt benne kiket mi az uj vezérnek akarunk küldeni noha mi meg eddig eo teolle csak egi magiart sem tuttunk ki szabaditni.

a) ?

*Czimzet. Generoso Michaeli Maurer de Ürmöe
praecipno aulae familiari Nro. etc. Fideli nobis dile-
cto a)*

XLI.

Az ur Isten eo felseghe minden Idvesseghes Jok-
kal serences uttal algion meg beneteket.

Nincs ketsegunk hagi 6 es 10 diebus praesentis
Irt levelinket el ne vennetek rövid nap es az vezer-
nek is irt levelunket is annak modgia szerenth prae-
sentalni fogiatok sött valast is igiekeztek Impetralni
ki nekünk kedvest hagi annal többekre is erdemet
vehessetek mi rolunk az ellensegh mind nemett ma-
giar el mene segien valassal, *s ha az vezer ö meg
nem köti vala kesemct lábomat s nem prohibeallia vala
az ellenségh földére valo menetelünket mi most az bánia
városokon avagi turocz vármegieiben volnánk s ott quar-
teliosnánk az ellenseget sem hadnank nyugodni bison
ez telenis el fogiattuk volna ökett czudalkoznak is Igen
az kik meg ertik miért kel ellenségünknek nyugodalmat
engednünk nekünk elegi kár s hátra maradás s ugi
lattiuk meg kel nekünk békélnünk az némettel mert ma-
gunk ereiével az mit végben vihetnénk is nem engedik
s magok sem akarnak Jo Fundamentommal es igazan
segiteni az török hadak is mind el mennének melőlünk*

a) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 80 sz.

noha hirunkel s engedel munkkel ugián de kételenek
valánk vele mert el mennek vala azon kívül az hét vár-
megében is sámtalan rablást kezdettek vala tenni csak
horvátiról 10 die praesentis 106 lelket hostak vala el
s 8 vágtnak le még a mestert is s nemes embereket is
nagi nehesen eddig 83 tanalhattunk fel benne az
többinek fel keresesere s sabaditasara is Im most a-
karunk küldeni az budai vezerhez eo ngahoz az mint
meg irtuk ez eleott is az némett nem csak be teötte az
hét vármegében lábát hanem Zendröt is biria s az vár-
megének nagio b részét hodoltattia az Svédok is im kö-
selgetnek s az mikor nekunk is feleiek kellene nioma-
kodnunk akkor kel hátráb szállanunk az szabad va-
rosok követeye is Juttek vala hosszánk az el mult som-
baton bisonios dologert kik tobbi kozott ugi declaralak
magokat mi velunk akarnak élni s halni s soha az
nemett czasar alatt nem kívánnak maradni ezeknek is
nagio b rese az hét varmegén kívül léven gondolhattia-
tok micoda buval lehetek hitem tisteségem hozzánk valo
hüsegek nem boczátn arra hogi el hagihassam ökö t ki
kel oltalmokert az sukces idejen killieb terjeszkednem
az hét vármegénél tudod Jol mi az portának azért a-
kartunk s akarunk is kedveskedni s kedvet keresni
ezekben is oltalmassanak es meg ezeknél is fellieb valo
evangelicus feleimnek is s hazam szabadsaganak helire
alitasaban solgalhassak mert ezeknek hatra maradasa-
val ur Istentul nem niertessnek tartanam magamat ha
csak az het varmegének solgalnank s azt tartanank
meg s ezek az sok pártos pápista urak is mind az né-
met pártra esnének kik az német mellé vonsnak az alatt

hatalmas ozasar foldere ozavargokat jartattak az se-
 genseget predaltak erdelyi hiveink Josagot pustitottak
most azoknak is erös varak kesünkben lévén itilie meg
az porta s az vezér bölcsen minemü kár iühetne ebből
 is ki mert ezek Jovendoben is köste sokvan az *hét*
vármegének erös várakat birván az több Cassához tar-
toso vármegék az német kezénél maradván minden uton
 modon azon Igyekezzenek miképpen az *hét vármegét*
is vissza vehetnék s magokéba tehetnék mind ezeket az
 ratiokat kösölven Seredi urammal s az elotti paran-
 colatunkatt s instructionkat jól meg olvasvan bovenn
 fel tanalhattiatok azokbol mit kellene obtinealnotok az
 portatol. *Késedelem nélkül s io fundamentommal holot*
csak volna illendő segítsége mind lovas s gyalog melet-
tünk az portának nem gondolnánk mi az téllal el idr-
nánk mi dolgunkban Zendröt is meg vennénk s feliebb
mennénk s az svékusokkal is annál hamarab coniungál-
ván magunkat azoknak követe is annál hamarab bé men-
ne Kesedelmezes nélkül Isten aldasabul Im mi ide jut-
 tunk es rövid napokat it mulattunk el varvan toletek
 is ez alatt kedves hirekett ertenü s dolgainknak ott is
 jo vegbevitelevel örvendetes valassaval az portanak
 itten ez alatt maig az meg lesen ha *a svékusok el ér-*
keznek vagi veriük vagi vesiük de az ur Isten Jo mo-
 dott advan benne coniungálluik magunkat *celek* it most
 köszönseges hir mar Cseh orsagban volnanak az sve-
 dek s Morvara mennek nagi Sombathban is tractalta-
 tik az bekeseg az statusok reseröl forog fen az tem-
 plomok dolga leg inkább de mi ugi remelliuk meg al-
 kusnak azonnis az mi contentationk is vegben kezd

azutan menni *altig ha nekünk is kevesebbel is contentu-*
soknak nem kel lennünk az hét vármegénél ha az porta
is magát tovább is illien két sinesen es kesedelmesen kez-
dené magát viselni az dunda tul nem tönek derekas
 distractiot sem masutt mi az Erdeli varmegeket haza
 bocatunk Niugodni s kesulni az serent a haidusagok
 es sekelsegek nagioib rest de meg is vagion Fen 9000
 avagi 10,000 emberunk Im majd 3 hete-lesen hogi
 kelt leveleteket nem lattuk adna Isten ertenenk el
 vetted e az general levelelit mind ket rendbelieket s
mind mozdult raila mind az porta és az gallus ágien
 kit edigis sukseges lett volna ertenunk parancolliuk
 Kegielmesen Iriatok giakorta s celekedgietek s maga-
 tok mindent ugi vegben vihessetek kegielmesen ert-
 hessunk minden iot mind Seredi uramrol s bennete-
 ket is.

Nagi hatra maradasunkra volt az is nekunk ed-
 dig is hogi a *budai vezér az portátul vart oda igasi-*
tást s itt addig az jo alkalmatosság el mult tölünk
 Júni menni *az portai ut io ha 40 nappra végben me-*
gien s enni idő alatt elmulhatik az io alkalmatosság
 mert egy nap egi ora olliant mutathatt ezt ember el
 mulatvan azutan nagi kesőre avagi soha nem kaphat-
 tia mind pelda erre ala jövele az ellensegnek el-
 söben es masodszor ha akkor eleg *török* segitsegunk
 lesen vala akkorbéli budai vezertul külömben volna
 most az dolog *az portának* is bison hamareb kedvet
 kerestuk volna ezért hogi ezutan is az mi követünkkel
 parancolnanak ugi az *budai vezérnek* ne varna onnet
 ha mikor meg tanalliuk s mi kezünkben is küldene-

nek oli erős parancolatokatt oli formán s moddal az mint mar errol instrualtunk kuldenenek ideieben ele-
gedendő modon mind *lovast gialogott* valamikor ki-
vannank s mostis csak kulgiek mellenk Zendrot meg
veven Baloggat is oda mi mingiart fel mennenk tren-
cen varmegeben es Jo quartelt rendelnenk az török
hadaknak s *mi rednk vonván mind német mind magyar*
hadakat mind dundn tul s mind egiebtűt azt vihetné vég-
ben az budai vezér mlt akarua főkeppen meg azis Se-
redi urmnak juthat eseben az tizza parton is Sala-
monnal Juniusban az vármegék mind lázzatok vala fel
azután rakalásnál hernád németinél is s uiabban rima
Sécnel is palatinus practicaia és az iesuítak Klokai
által annira fel lázzatok vala az magunk vallásán va-
lokban is meliek vonván mikor már az ellenség Osgian
táidn löt volna akkor kezdenek bucsuzni és tumultu-
lodni el annira hogi nemeli pápista rendek bison el a-
karnak vala árulni s maid csak nem aperte azt kiván-
niák vala ne kapdossunk az hét vármegén s ne szol-
galliunk hatalmas csásárnak s ne hadakozzunk csásár
ellen de hieink is leven markokban sakada s rövid nap
meg is kel fogatnunk benne az kik fejei s inditói vol-
tak, ezt ezért irtuk ott ben tudgiatok gondot viselni
ha valamikep ott ben ki teriedne s kerdenek meg ki-
vantatik tudgiatok solni s meg felelni ertven a dol-
gott de idő nap előtt semmit senkinek ne soljatok
tarcatuk magatokban se ezt se az többit Seredi ura-
mon kívül s magadon más ne érce bison meg tanitom
a lattrot az vezér igienest budara jü meg latogattiuk
csak török rabot is ajandekben kuldunk 20 valott ne-

ki azon kívül egiebet is adgia Isten minden Jott hal-
hassunk felolletek. Datum Onod 20 die Decembr. Ao
1644.

G. Rakoczy.

*Czak as porta nyugodgiék meg az mi hűségünkben
s adjon bár csak hat ezer io kopias lovat török ha-
dat és 3000 gyalagot iot efective s tarca meg azt mel-
lettünk continue red felelünk német csásárnak ugi állunk
ellene ha sinte hatalmas csasar persa avagi másra men-
ne innét nem kel tartani, az török hadak mellé bár csak
3000 tatárt adjának: igiekessetek azon is nierkes-
setek oli levelet az vezertül had fogadhassunk magunk
pénzével 2000 tatárt s hosathassunk kiis mi soha en-
nel többet nem irhatunk mar ezeknel es az előttiek-
nel ha mind ezeket vegben visitek meg lesen nekunk
kivansagunk bison az török hadaknak Serdáriának kel-
lene lenni kire io lenne az Eggri passa vagi az temes-
vári ha az budai vezér lenne annál iob lenne.*

P. S. Ez levelünket mi tegnap kezdetűk volt
irni s azonban későn estve vettük el 1-a die prae-
sentis irt leveledet ertiuk 4 die 9-br. Rima Secből
irt levelinket mikkor vetted volt el Seredi uram ad-
dig be ment es mar azon sem mulik az *oláh hadakat*
mi vissza bocáttuk olikor is mennek el mikor az ellenség
harmadsor is ránk indult vala bisonsgunk az ur Isten
mi mellettünk török had is nem vala az sükség ideén töb
ezernél kirol felieb böven irtunk Mustaffa bek Igazat
mondott ha eo mondotta azokat az vezér mi rednk
méltatlan vetette kit tucs magad is, mellettünk egi gyalog

*sem volt Felette igen igen sukseses végére mennétek
császár hozzá készül mert az Moldvai Vaidának it lévően
most meg hit embere arra Int ne hidiunk az portának
mert meg akar tréfálni masunnan is ertenek illient Ir-
tunk is Im mi regen bőven rola Istenért süntelen is
vigasztással legietek az Francia oratornak irtunk leve-
let az Maté vaida dolga csak cigánság s háladatlan-
ság mindenekben nem kel annak hinni.*

*Czimzet. Generoso Michaeli Maurer primary or-
dinis aulae familiari ac ad Fulgidam portam Ottoma-
nicam expedito internuncio Nro etc. Fideli nobis di-
lecto. a)*

XLII.

Az ur Isten eo Felseghe minden Idvesseghes se-
renczes Jokkal algia meg kdt

Istennek aldasabul mi most is türhető egessege-
io alapottal birunk az eges nemettsegnek meg mara-
dott rese 20 die praesentis Trencinnel volt s azon
akart morvara által menni most mar akar Posonnak
mennenk s bison rövid idő alatt 3 avagi legfelieb 6
varon kívül az dunaig mieinkke tehetnenk az földet
Intunk es ugian parancolliuk kelteknek az mint mar
az előtt sok izben informaltuk Instruáltuk Igiekessen
azt vegben vinni mi sem telled egiebbel nem gondol-
nank *most is volna az ideie hogi ne hadnok nekik niu-*

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 81 sz.

*

godni az Svedekkel is annál hamaréb coniungálcda magunkkat az követ is mehetne bé hová hamaréb adnak meg az török segítséget mellénk ugi az mint arról már Instrualast vettek, az oda fel való bisonios hirek ezek Czasar eo felseghe kütte volt 9 regimenttel Engel-furt generalatt gallus segitsegere kire rea küldvén az general azokat mindenestul dissipalta magokatt eleve-nen elfogta gallust Magdeburghban sorította rövid nap derekasabbat is fogunk hallani az békeséget velünk valóban serénien tractálliak nem messe is vadnak egi mas-tul s ha az porta halogatná mind egyikbol s masikbol s tartoztatni kesdene mi bison meg békéllünk minket mi-nel hamareb mindenekről tudositcatok ha az gallus á-giens meg adná az száz ezer tallért ot ben csak annit kellenék hadnotok az erdéli adora czásár vezérekre a-raniul menne nro 12,500 tallerul menne nro 23,000 most czásárnak tis ezer tallért vezérekek két ezer nioicz sds In summa lenne mind ez taller nro 36,000 ma-radna meg is hatvan négi ezer taller est okvetlen ha meg adna ad 10 diem Februari it kin kellene lenni min-ket mindenekrul tudositcatok adgia Isten minden Jott halhassunk felöletek. Datum Onod 27 die X-br. ao 1644. 8 ora utan reggel.

G. Rakoczy m. p.

Csimzet: Generoso Michaeli Maurer primario au-lae familiari nro etc. fideli nobis dilecto. a)

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 83 sz.

XLIII.

Az ur Isten eo felseghe tegie szerencesse az uj esztendőtt több következendőkkel együtt.

Irtam immar ugian is Innet böven valamikrol kivantatott Irhattiuk azert most is minden bisonial galust az general Magdeburgban sorította s az minttminap irtuk vala az is bisonios 16 regimentett vestett el tökeletesen gallus az meli hada czasarnak ellenünk vala azokat is oda viszik sietve Pukhaimatt hattak it eoket mint egy 600 fegiveressel s meg anni gialoggal Uyvar oltalmasasara mar czasarnak ennél több hada nincen mert az gallussal valoval maid samatt sem tartanak *Feiër Cásár* tegnap érkezék nagi Sombatbol az követ uraktol ott az dolog csak az vármegéken forog ha azt mi vissza bocattiuk minket várakkal s egiebbel contentálnak s a státusok kiadására is rád mennek ot bison legfelliéb már három hét alatt minden végben menne az követi az vármegéke is most is vadenak ugian tegnap egyes akarattal egy soval sayal principálissoknak akarattiokkal *declárlák* magokat velünk együtt élni halni s nem kiönniök soha többet az német birodalmat mi el hittük az vármegék is ezen fogiak akarni mivel azert most az békeséknek végben meneteleraittunk ál Seredi urak jelenod meg tudgiatok meg az

portától akar é oltalmazni ugyan valoban ezekben az
 vármegékben mivel ezek egy másdul nem akarnak egy más-
 tul el szakadni ha akar ne gondollion az téllal celeked-
 gie ezeket: első adgion két ezer io tatárt két ezer io
 lovas törököt és két ezer iancárt mellénk haladék nél-
 kül másikat celekedgie azt horvát orsdg és az dunda
 tul valo földre cinallion distractiot most német czásár-
 nak hada nincen kivitte kételenségből kevés munkával
 és az ur Isten ez télen az dundig kesünkben vehetnénk
 s ha szinten vissza hozná is ki öt hadat az sok hijaban
 valo ala es fel hordosásban el faradvan az is mi pré-
 ddnk lenne de ha nyugodni hagynk ezt az io alkalmat-
 osságot elhalastiuk vagi mulattiuk neki niuksik fel épül
 magát meg többiti nehezebben Jutunk hozza vagi az
 Svédok ellen vihetik s ha svédeket elbirnak bison az
 portával sem kötnének frigiet mijs ugi cinálhatnak vé-
 lek io békeséget az vármegyéket is ugi tarthatnánk meg
 ha téiben is raitok lennénk s nem hadnánk nyugod-
 niok utollidra ha nektek is teczenek hasnat avagi sük-
 seget lattiatok protestálnátok a vezér előtt ha ezek és
 az többi kiröl Instructiotok meg vagion meg nem lé-
 sen s halogattiák mi nekünk meg kel békélnünk az len-
 giel királhoz is republicához is czásárnak kellene men-
 ni ki Intven meg ökett ülnének vesteg ide ki hadat ne
 adnának némett czásárnak mind az Isten irgalmát ugi
 várának oda fel bennünket Intlek kegielmesen az meli
 levelet innet irtunk 20 die praesentis Igen Igen jól
 meg olvassatok s fordicod meg tudgia Isten ugyan ma-
 gok hinak oda fel mutogattiák az io alkalmatosságot az
 urak is ez tetcenék ne mulatnánk hiában az üdöl min-

ket mindenekrol hova hamareb tudositcatok az istenert *io moggidval s io fundamentommal celekedgietek mindent és hasnoson ez dolog kesedelmet sem kiodn az péns felöl is az gallust sollicitalliatok eyel eyel ej-jel nappal mindenekről tudositcatok. Adgia Isten minden Jott halhassunk felöletek. Datum de arce Onod 31. die Decembris ao 1644. reggel 5 orakor.*

G. Rakoczy.

Ha az gallus pénst ad azzal egiüt kit Seredi u-ram bevit eiel nappal küld ki mi a derek dolgokrol mar soha többet nem irhatunk nem is tudunk Instru-alni benneteket.

P. S. mi ma jokor reggel akarjuk vala levelünket expedialni de az leveleknek megfordittasat nem vi-hettük vegben előb mostonnal azonban erkezek 10 die praesentis irt leveled is az mikről tudositottal azt igen kegielmesen vettük töled ez utan is ezt kövesd *ertiük mit kion az porta az német czdsártul s sinte attol tartunk minket is csak soval tartanak s azonban ez mostani sorult állapotiban mennien red az német az porta kiodnságra holott most is ezek kapnak kettfele soholt se tartanak czasarnak nincs egjeb hadai hanem csak az mi kevesse gallus meg maratt az hét odr-megét is haggia oda az porta mi lesen asztan felette felette kglmesen parancolliuk vigidassatok és eleit ve-giéték ez ne történniék mostani állapottdiban német czd-sárnak, magyar orsdg meg vételének nem kel töb 16,000 gialognal es valami 32 ezer lovasnal ezt bison ezel vegben viheti az töb dolgokrol mind 20 die praesen-*

tis s az ma reggeliben is eleget irtunk abbol mindent
 eszetekben vehettek *mi csak érthessünk nem akar a*
porta ottalmami az vármegyéekben tudniuk mi ostan mit
kel cselekednünk csak ideien érthessük cudalliuk mili
 kesön megien kezedben 21 die novembris Rima Sec-
 bol irt levelünk kezedben azokrol is irtunk vala ezen
 honak 6 azutan 10 die es utanok Irva kultuk vala az
dánus háza veszedelmlett Im most ugian niomatva
 kultuk Gallus is mint jart s mi allapottal volt mar
 akkor is az be küldött acclusakbol meg ertheted kö-
 sölheted az kivel akarod ez bizoniost ugi hosztak nro
 13. az többit is vid meg az vezerhez - - - a) most
 pestisben hagy mazban halnak az emberek sok io sol-
 gank halanak el segen Almadi András is es Tormasi
 Janos is Im csak ezen az heten mind Cassan, Patakon,
 Tokait az töb városokan is halnak ugi kell lenni min-
 dennek az mint az Jo Isten akarja, *valóban akarndnk*
ha Luppult ki vetnék az latrot nem csak Muska or-
 sagban raboltak az tatarok hanem lengiel orsag-
 ban - - - b) felette sok rabot s nagi predat
 vittek el. Seredi uram nekünk 12 die praesentis irt
 Inclusaval levelet 14 die be akart menni addig is ir-
 hattatok mindenekről 31 die Decembris estve 8 ora
 utan Onodban.

Czimzet. Generoso Michaeli Maurer primarii or-
 dinis aulae familiari, ac ad fulgidam portam Ottomani-
 cam expedito Internuncio No etc. Fideli nobis dilecto. a)

a. b) Olvashatlan.

a) L. u. ott Nro 5. IV. 5 84 sz.

XLIV.

Az ur Isten eo Felseghe minden Idvesseges se-
rences jokkal aldgion megh.

26 die Xbris irt leveledet mi 11 die praesen-
tis vettuk vala el ha ki kuldnek hossank magad jütj
eyel nappal had beselhessunk semben az *clavist* ma-
gadnal tarcsd vagion *Seredi uramndl mds* az Gallus
agiensnek mikett irtunk im nektek kultuk legietek rai-
ta tölce az 12000 tallert 22600 tallerral *tehessünk*
eleget az portának az meli kovett az galliai kiralinak
hossank jüt im mitt irion Bisterfeldus urmk In paria
kultuk kesedben mutathasd meg neki ha te ki junel
vagi juttel volna Seredi uram eo klme mutasa meg
de az level el ne vessen, az mellet *cifrakal* irt is im
azt is megforditottuk s ki kultuk nektek mivel mind
cifrakkal irt annak is igaz mellet be kultuk ason legi
vagi ki kuldhesd vagi ki hoshasd innét semmi új
hireket nem irhatunk az mostani allapothoz kepest
turheto cendessegben vagiunk akar az dunaig mink
az eo Felseghe armadaja felol csak azok lónnenek
meg kik felol ez elott irtunk s parancoltunk s infor-
maltuk kiket mi most is Seredi urmak boven irtunk
akarnank ha eo k. veled is köslene Intunk igen kgl-
mesen benneteket mindeneket ugi celekedgietek ja-
vunkra előmenetelunkre sogallianak is nekunk, az bu-

dai vezerhez Husar Matias uram az jövő heten fog indulni beczulletes ayandekott fog vinni adgia Isten minden jot halhassunk kgtk feloll s lathassuk serencses oraban Amen. Onod 13 die January ao 1645.

G. Rökocy.

Czimzet. Generoso Michaeli Maurer praecipuo aulae nrae familiari et ad fulgidam portam ottomanicam expedito internuncio etc. Fideli nobis dilecto. a)

XLV.

Illrme ac Celsissime Princeps.

Domine Domine Clementissime.

Humilium fideliumq. servitior. meor. in gra. vtrae Celsis debita humillimaq. oblatione praemissa. Az ur Isten nagdk ez uy esztendeonek minden reszeit tedgye boldogha szerenczesse sok kovetkezendeo ket erhessen ngod jo egesegben. Kglms ur 2-a January Zölfikar Agha hogy Haydu Georgy kk es az Tar szekern valo uti levelet ala hoszta izent az vezer teole nekem. — Mivel eö nagha az feo vezer chiak azert tartosztatott anni üdeoigh itt ben Constantina-poliban az nemet Ceovet ben leven ngd ellen valo vadlasira ha kivantatnek szemtöl szemben az vezer eleött az nemet Ceövetnek megfelelnék es teszek hogy ngd reszeröl is embere legyen ben. Most mar az feo a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 105 sz.

Ceövet Seredi urm jelen leven, mar ben letem nem kivantatnek, az okon eo ngya engemet is aval az alkalmatossaggal el boczat. — Arra Zolfikartol eo ngyak az feő vezernek azst izentem. Anni üdöigh valo itt ben letem es varakozasom utan miczoda orczaval mennek az en kglmes urm eleiben, ha cziak ürösen es valasz nélkül el boczatana eo ngya hanem eo ngya az assecuratoriát kit az en kglis ur hatalm. Chaszartol kevan es az segitsegről valo paranczolatokat en teölem ha ki kuldi eo ngya az eo ngya paranczollattira ki menyjek, aval fel menven Zolfikar Del tayban küldé ala Rethi urm szolgajat az Divanbol izent teole mingjarast fel menniek, az Divanbol az vezér hivatt, minden jo valaszal akar el boczatani, arra nezve szekeremet es szolgaimban Haydu Georgy urm utan boczatvan köniü szerel csiak negyed magammal maratvan ben fel menven az Divanban *monda ez vezér az assecuratoriát czásár* hogy megh adgya akor ha az Ceövet be jöő *és bé hoza az husz ezer tallért* maga mondotta megh *Csiásár Seredj urk mikor szemben volt vala,* az segitsegh allapottiarul penigh mingjarast izen Csiaszarnak, illien teli idoben magatul nem meri meg czelekedni Csiaszarnal supplicatiot igert, hogy annak eleotte is paranczolt eo Hatalm. ngd melle segitseget adgyanak, az Teli üdöre nezve az Teörök hadak el mentek ngd melöl az nemet abol batorsagot veven hogy az teöreök hadak visza mentek, uyobban az nemet ngodra indult es meg mostan ngd segitseget kivan, ha azért eo Hatalm. ngodat meg akaria oltalmazny az segitseg adassal nem

kellene kesny az suplicatiot az Telhesczitöl kit Csiaszarhoz küldöz mingyarast Csiaszar kezeben küldötte, ki sokaigh oda kesek, estve fele erkezet az valaszal, Csiaszar maga kezevel az supplicatoria irta, *igen is meg segíték most is Rakocsit és mingiárdst paranczolianak Buddra és Egerre — igenis meg oltalmazuk az fejedelmet* az vezer izent az utan mar ma keseo az levelek el nem készülhetnek reggel jeöjek fel ismet, Ali agha hazahoz menjek, derekasan meg mondgya a mit izent szoval eö altal az Fejedelmk kit eö naghának kellene meg mondanom, Rethy urammal es Zolficar Aghaval Ali aga hazahoz menven ott sokaigh varakoztunk rea migh haza jeott, haza jeöven azt monda; az vezernek sok dolgai leven maga azokat az szokot nem mondhatta nekem, hanem eö teölle izent, Hogy az Fejedelem *az hus ezer tallért es az hatra maradtot eöt ezer aranniat küldgie be sietséggel* Hatalmas Csiaszarnal kivansagon kívül is jobban leszen dolga. Az svetiai keövetet siettesse be iöni eo nga, es maszor *ne irjon illien dolgot az németel ugi mint Cziásár ellensegevel meg békélik* az Feo vezer eö nagra rea felel az *assecuratoriát meg adgia Cziásár, megh is igérte már, az segítség állapotiából lám most sem fogiathozik előreös küttel meg esküt az vezer képeben esküvesserre* el hiheti az fejedelem ha szinten Cziasar mostan minden ellensegit hatra kell hadnia, es maga szemellie szerenth az *nemetre indulni kellene az be-kesség bizon az németel külbömben meg nem leszen az mind az Sultei torokban Boczkay időben végezték, ha az tis ezer forintot annuatim wegh adgia és azokat az*

tartomániaikat kiket Bocskay akori végezéskor birt most is ide engedik ngdk. Ha azért is Bocskay az tisenhárom vármegjét birta ngod is birhattia ha penigh azon kívül többet birt Uj-Várik vagi Pozsonik magyar országban ngod is az szerenth fogia birnia ahoz kepest azokat az vármegiékben valo várokat s városokat kiket Bocskay birt az mapából le iratodn eöregre, az neveket is felül reá mindeneknek küldgie bé az szerént végeznek az némettel, kit eo nagha teökeoletesen el hihet, akar ki mit mondgjon mast, azutan tiz esztendő mulva is különben ha találkozik orczajara vessük, egjeb dolgokat is sokatt mondott kikre illendőkeppen mit feleltem sok volna megh irnia, aval ngodat mostan nem terhelem csiak az derekat akartam ngdk megh irnia. Mas nap 4 praesentis ismeth jo reggel az divanban mentem Rethy ural, Csiaszar hirtelen izent az vezernék izenje megh az vezerekk, Muftinak, Kazi-leskerekk, Janczar Aganak, Capudy passakk, Chiausokk mingyarast készülienek maga udvaraban az lakadalomra Siliktar passanak hozza adgia leaniat kisiriek be nagy pompaval hazahoz, az vezér midön minden fele elküldetett volna, maga is mingjarast Csiaszrhoz indult, mijs Rethy uraml az pompa latni mentünk, Csiaszari pompaval, csiaszarnak minden udvara nepevel, kapidsiakkal, salakokkal Janczarokkal es azokkal az kiket felieb irtam Csiaszar feo lovas mestere es Chislar aga utan 20 szekerral kísérték az Sultanak Ruczup Bassa szerajaban, kit Csiaszar meg az előtt Siliktar Passanak adot volt; az nap sok dolga leven az vezernék söteöt estigh csiak hiaban vara-

koztunk, Harmad napian 5 praesentis ismet jo reggel fel menven, akkor is az vezernak Siliktar pasanak küldendő ajandokk el kesitese miat sok dolga leven, estve keseon hivatot be az vezer, ngdk szolo levelet az *budai vezérre es egri passdra szolo parancsollatiát kezemben advan* azt monda az vezer Ihon az segítségről való parancsolat is az vezére és egri passdra magunk is irtunk az Fejedelemnek, te is szoval mond meg az mit Ali Agathol izentem azt is mond meg mászor ne irjon igi, az németel meg bekelik bizon nem les n barátia Császárnak érte, az *Scetiai követet küldiék bé*, mihelt hirtet hallia is, mingiar az nap postat küldgjön tudosiczon jeövetele feleöl mind magunkat s mind cziaszar, az *hus ezer tallért és az 5 ezer araniat siettesse be küldeni császár addig ki nem boczatia követét* Csiaszar is, az mire meg feleltünk mijs egy néhány izben meg igertünk eö is abban meg nem fogjatkozik, teöbbet is akart volna beseleni, en magamis eöreömest feleltem volna, Csiaszar hirtelen hivata csiak a-val boczatott el ugy jgyekeznenk — eötödik praesentis is igen keseon jeöven ala az Divanbol akor nagj hire volt keözeönsegessen hogy feö vezer az *Scetiai követ eleiben küldi* meli miat nem keves busulasban voltak az mas partiak ala jeöven az Divanbol, Seredy Urm eö Kglme azokatt az levelekett is az kiket prima January irt vala, es az Olah Chapikisakk az chalarassk titkon való elkuldese miat elmaradtak vala, mas levelekkel együt kezemben advan hogj szinten az capukot akartak be tenni, indulhatam ki Constantinapolybol, masnap Judzezen innét oly rut fergetegh

üdö találva cziak alig érkezünk be Saraiban, azon
 ejjel akkora hó lett es olj nagy szel tamodott, hogj
 harmad egész napigh senki utra nem indulhatot az
 nagy hó es rettenetes szelnek miatta, az lovakat is
 utra nem verhettük, noha senki sem indult, kentelen-
 seg alatt magam solgaimmal illien nagy szelben es
 fergetegben utat sohut nem latvan az nagy hoban es
 szelben indulnom kellett, addik is az Dunaigh mint
 teöreötlen uton es lo hassaigh valo hoban jeottem,
 Szekeremet mig el ertem az nagy szelnek miatta mint
 be sebesedett az orczam nem tudom orbancz fogta e
 be vagy az hidegh czipte megh meli miat tova b pos-
 tan nem jeöhetek szolgamat is eleöb nem küldhetem,
 mivel az Dunaigh sohut teört ut nem volt, hogy az
 dolgot ngd hamarab meg erthesse es az levekt mel-
 tosasgos kezehez vehesse ngod Innet egjik jambor
 szolgamtól Iffiu Kgls urunkk küldetem, alazatosan kö-
 vetven ngodat illien allapottal leven, magam szeme-
 liem szerenth az leveleket nem vihetem szinten ngd-
 hoz, mint azon által az mennire az nehez ut, es or-
 czamnak sebes lete meg engedj Iffiu Kgls urunkhoz
 es onnan ngodhoz ha eö nagha Kglsn paranczolni
 fogja mennem es sietnem el nem mulatom. Noha az
 előtt irtam ngdk az *ciffrakat nem merem* Seredi urnal
 hadni gondolvan ne talam derek dologrol fog ngod
 ez utan is irni es hogy taval azt mondotta ngod hogy
 ki jeöttem vala, ot ben kellett volna hadnom, hogy
 azert fogjatkozás ne esek az dologban eo keglme ke-
 zeben hattam. His Illra Celsitud Vrae bonam veletud.

deo rogant. Datum in Dalia 16 Janu 1645. Illrmae
Celsmis Vrae

humillimus servus
Michael Maurer. a)

XLVI.

Az ur Isten eo Felsegh minden idvessesges s szerencses hossank jövetellel algia meg kgd.

19 mensis mai Irt kd levelet Cassan 3 die praesentis mensis vettuk vala el, irtunk Munkachol 22 es 25 diebus aprilis irt levelunket 13 mai vette volt el *az gallus követ ha pénzt nem ad is* Isten aldasabol kd eddig eleget tehetett az mi igeretünknek s talam jo vallással is fordulhatott ki, vagi ad vag nem *ad pénst a gallus* ne varakossek kd ben arra semit is, lesen azert eo neki nem sokara ezert ertekezese meg hallia kd itt kin is ha tokeletesseg lett volna igeretet meg nem változtatta volna, valoban szukseg ha kd az vezernek azokat es ugi eleibe adgia az mint mi mar kdt errol informaltuk es instrualtuk szukseges is erce az vezér ideien, az Svekusok felöl valo irasunknak bar eleobb adott volna hitelt az porta mert mi akar mikor is nem igiekeztunk heltelent oda irni Istennek aldasabol most is jól vadnak mind eok mind az mi hadank 26 die mai Posen ala be czapvan Ferenczi

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 86 sz.

Istvan 800 lovasal es 300 fegveressel jo niereseggel
 jartak onnet neki fordultak Bekes uram es Domokos
 a) uram is egiüt leven s mentek nagi Sombatt ala
 27 die neki salittvan az dragonokatt s magyar gia-
 log is leven valami keves velek s az fokra lövödes-
 ven el is ijestven az ben valokat azon nap a kaput
 occupáltak is, ott halitanak 29 die hússegünk ala at-
 tak magokatt mind lovas gialog praesidiumunk vagion
 benne, Ceita varas is mienk s abban is praesidiumunk
 vagion mijs Isten aldasabol im megünnk arra fele az
budai vezért le kötötték az sok aiándékkal nehesen ir
oda bé igaz hirt el higgie kd reperialtuk mi mar azt,
 palatinus uram nyilván hosszankk esedezik most is,
Zöldficár cigánsága ki tetcik csak abbol is az mit kd
 fölöle ir *igen a serence fia* az gallus agiensnek nem
 kellene az mi *quietdntidnkatt* varni mert lam kültünk
 mi kgdk plena potentiat kit Croissi uram is latott s
 elegsegesnek is itilt ezbeli kivansaga mind csak *ci-*
gánság és üdözés regen esünkben vettük mi azt hogi
az porta várakosott az Svékusokra s mijs azert halo-
 gattuk az *igiretnék meg adását* ugi tecik nem is lett
 karos az meli levelet az vezérnek törökul irtunk mind
 Munkacrol s patakrol azon legien kd valast irjon ne-
 künk arra az vezér s mennel hamareb kd ezeket vi-
 gie vegben

Első Salvus conductust az Svecus porta követnek
 bemenetelere akar buda felől akar Erdel felől megien
 bocassak bekevel s kiseressel posta sekeret is adgia-
 nak ala s lassak böcülettel.

a) ?.

Masik adgianak mingiart *eser jo lovas tatart* nekünk *es három eser jo lovas törökött* ebben kesedelem ne legyen mind *Luppul* *es Máte Vaidvval* adassanak bar csak *eött eött száz jo lovas kurtant* de ezekben kesedelem ne legyen.

Harmadikatt egi erős parancolatot az *budai vezérre* *es az Egri passára* kivalkeppen hogi ha Cassai generalisunk ki az 14 varmegeben parancol Röt Orban vagi utanna valo tistek meg tanaliak az ide hatra valo segitsegekben meg ne fogiatkassassek, hanem mingiart az egri passa adgion elegendő segitsegett mindenik ellen ez parancolatokat venni kezeben kellene kdk vagi Reti Istvan urammal küldene melliel nem is kellene mulatni.

Negiedik az 14 *vármegét* sött mind azokat valakik mi alank adgiak által magokatt ne rabolliak s az ha mit elvettek az segensegben bocatanak el eöket s mastol is oltalmasnak inkab mint sem rabolnak.

Eoteodik az Atnamettet is adnak ugi meg az mint kivantuk ktk által s meg is igertek egesz divaniul s bocatanak oli becülettel is ki kdt hosszank az mint igertek.

Hatodik ez levelünk ben ne vessen valamint Acz Isvan uramal ki külgie had igiekesse vegben vinni esekben azokat ha mik el marattak volna.

Az ur Istennek szent aldasabol mi mar minden nap megiunk poson fele s valamik uijabbak occuralnak kiket oda be ertesekre kell kdk adnunk el nem mullatiuk holnap Sutsahoz sallunk az ur Isten kdt ki hosvan ha valami derek török követ nem kezdene

kdj jüni (annak modgia szerint) hazahoz tekinthet oli
 kesülettél leven ezért ha az kd mellenk való jövetele
 kívántatnak annak is felelhessen meg kold, mi az Gal-
 lus Agiensnek semmit sem irtunk ezt kd megh izen-
 heti neki, ha kgdt penz nélkül bocattia ki az kirral
 hite s meltosagatt kezdene sertegetni s az Kiral s mi
 köstünk való confederatiott kit nekünk az kiralnak hire
 kell adnunk, adgia az ur Isten hallhassunk minden jott
 s serences hireket kd felöl s lathassuk rövid időn
 serences kedves állapotban Amen. Datum Samolc 9
 die Juny Ao 1645 reggel 4 orakor.

G. Rakoczy.

Ma Sutsan halunk.

Kd minket mindenekről giakorta tudositzon.

Czimzet. Generoso Stephano Seredi de Görczön
 Comiti Comitatus Krasznen. Supr. et ad fulgidam por-
 tam Ottomanicam ablegato nro etc. Fideli nobis syn-
 cere dilecto. a)

XLVII.^{b)}

Mivel az vármegéken forog leg inkább az dolog ot-
 tan már az portától kiadnia kd oltalmasson ottan bár
 az hét vármegében és Sáros s Ung vármegében igi is
 csak ezektől is meg adgiuk azokat annuatim valamig mi
 elünk s ezeket birni fogiuk.

Erről most mennel hamareb külgiön czasar ma-
 ga neve alatt olian levelet minemut az vezér irt as

a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 127 sz.

b.) Ezen levél eleje és vége hiányzik, mint foglalatlja mutat-
 ja Szeredinek van írva 1645-be.

✱

*serentt az mint erről Kgd1 14 die praesentis irt leve-
lünkben tudositottuk hagi mind német lengtel és egiéb
minden ellensegunk ellen kik minket ezekben habo-
gatnanak idejen halogatas nélkül idejen koran elege-
dő képpen meg segitnek s ugi hagi az meli vármeg-
gék mi kezünkben fognak maradni azokat az török ha-
dak ne rabolliák pusztítsák és az segénséget ne horgi-
ák most mingiart adgianak io hat ezer lovast és ket
ezer gialogott kikkel mennél hamaréb mehessek rea az
Tapolcán táján levo nemet hadra dissipálhassam őket
Isten serences elő menetelt advan elhessek az io al-
kalmatossaggal.*

*Asscurallion császár ezekben az vármegékben az
mi nem hodol azt hodolsra nem erőltetik az ki hodolt
is summáit fellieb nem engedi verni hatalmas csasar
az lengiel királhoz az respublicához külgiön fő czaust
eo hatalmassaga irion ne elegitcek magokat ebben kit
ha nem akarnanak az tatárok által cinállianak distra-
ctiot nekik mennel hamareb adgianak io két ezer ta-
tárt is mellenk az dundn tul is mind bosniából s egiéb
veg hazokbol is legienek raitok ugián valoban Ester-
gombol is az serent.*

*Az hadaknak mellénk valo iöretelekről az paran-
colattal jünenek kösünkben s lenne Serdan ura most
ezeknek az egri passa az vármegéknek is irna csasar
egi söp biztato levelet de ne lenne semmi emlékezet
mit adgianak, ennek hasznos oka vagion az Sabolcz
vármegében haiduságra is ugi prodealnak Csasar ne-
ve alatt oltalma ala vette s meg tartca sabadságokban
s meg oltalmassa mindenek ellen.*

Az derék Áldomet is ki es ugi adgtak ki az mint kegielmed által kívantuk s irasban be adta kld.

Az hadak pedig ne késnének sőt ha több kioldtatnék is nem varvan az portáról elegendőt tartozék adni az budai vesér ha sinto ez valtosnek is.

Ezekről kld mennel hamareb kulgion valast s bisoniost irni s mindenekről tudositni *alioquin ha meg kel bekelnünk s ki kel bocdtnunk az odrmegéket okai ne mü legiunk. a).*

XLVIII.

Georgius Rakoczy Dei Gratia Princeps Tranniae partium Regni Hungar. et Sicul. Comes etc.

Generosi fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nram. 29 die irt kglmetek levelet 13 die praesentis veottuk vala el s hogy az oda be valo allapotokrol tudositott Kglmetek kegmesen vettuk.

Az derek dologrol ugy remelyuk Szilagyi Janos neveu postanktol eddigh cathgorica resolutionkat mind magyarul es Tereokeül el foghta venni, kinel most egyeb valaszt mj nem adhatunk soha bizony orszaghnak hire s akarattya nélkül, mivel mind az orszaghnak s nekunk szep szabadsagunk vagion s mind edgyikben masikban igassagunkhoz bizunk. Hogy forrokeonel palankot epittetünk volna az mint kglmed iria Reti uram, hogy irtak volna oda be, ebbe semmi sincz, mert my oda nem is azert mentunk vala, hanem az

a.) L. u. ott Nro. 5. IV. 5. 72 sz.

veg haznak latasara s holmi dolgoknak igazittasara; 400 gyalog s meg annyi lovas volt velunk s harmad fel napnal tova ott nem voltunk is meg vissza jeotunk. Sarkadot lattuk ismeg megh, a hol nem kellett nem voltunk alig ha ez is nem *Zöldficár latorsága* bizony elég nagy baj es nyög kglmeteknek, valoban *miatta kelle meg iratnunk it kin törökül* azért be atta kglmetekk elég az, valamit Seredi uram felol mond, igassagot irunk kgdk mereo hamissag, mert Seredi uram csak aperte s cathgorice meg mondotta, az nem lesen, *mert nem tartozunk vele*, de azzal is keglmeteket meg akarta volna czalni. Hogy az feo vezer nem iratott nekunk el kell hinni — Lattyak magok is melatlan s igaz ok nélküli kivansagokat s azért halasztotta el — Az kglmed lovait Szalanczi urm az Barczan tartyak s talam eddigh be is indultak velek. Az miket kglmednek *Zöldficár Aga* bezelgetett azok maga hasabol valok, könyű ki mondani *az ötven ezeret* de nem tudgyuk bizon ki adna megh, hanem ha az Erdeli urak es nemessegh is adott kezdene adni, de ugy is bizon három esztendeigh el nem gyözne. Kglmetek költsegere ott ben szaz tallert kerhet keolczeon kit mj megh is küldünk, csak mehessen derekasabb postank be kire bizhassuk. Itt kin Istennek hala minden elég jo vagyon, es oda be is Erdelibe csak az ur Isten az Pestist állatna megh, ki mar az egesz orszagot el lepte. Ez jeoveo cseoteorteokeon Munkaczra indulunk inset. Az csatak azmas partrol es az serencze az teoreokeok reszereol is valtig jarnak, harmadik die praesentis Filok alatt voltak az Eghriek — 6 die praesentis tayban meg a

Szendreiek voltak csatara. Az Lengyel kiralyne coronazattyanak meg 7 praesentis avagy 8 kellett megh lenni; mire nem tudgiuk de valoban giujtik es fogadgyak az hadakat ot ben, Daniel Janos uram is 3 die praesentis juta megh az Svetiai generaltol szerenczesen — Luppul Waydanak az 120 lovast mar be kuld-tuk, 3-a die July ir az Wayda nekunk levelet de az muskak meg verese feleol semmit sem, akkor volt ott nala Radzivill herczeg is mind felesegesteöl; bizonyos az, hogy az Muska nagy erővel készül az tatarokra, s az Persakot is fell akarna indittani: mind ezeket mj csak kglmeteknek irjuk mint hiveinknek nem ugy hogy *továbbra is teriedgien mi oli reménségben vagiunk nem sokára becülettel bocáttiak ki kkt; az lengiel kirali nekünk is ezer muskát erőst engedett fogadnunk, im el is mennek conscribálására, nagi bizonniál iriuk lengiel orságból az törökre menne az kirali Rádzivil herczeg is alig azért nem ment Luppulhoz, hidgiek meg a persát is red támaszták; az az hire mind lengelnek, muskának el ment volna követek az persához, ne félctek már minket, s most a tatároktól alkalmasint vagion most dolgok, ha akarndm akar ma cindálnék derekas confederatiót mind lengiellal, muskával velenciekkal de valamig az porta el nem tászt töle halustani akariuk.* Az szegeny Pelseoczieknek hogy kglmetek protectiót szerezzenek, megh is legyen erte szorgalmatosan, azok ugyan nem hodoltak megh Filoknak, de bar hodultak volna is, nyilván constal az, hogy mikor az sitna toroknal concludaltak volt Boczkay fejedelem ideyeben az bekesseget, el volt vegezve, azok kik Filokhoz hodoltak,

azutan sohova ne hodollyanak. Most az itt kinn valo veghazakbol mind Budahoz gyűlnék az hadak *caloban meg felemlett allapottal vadnak az törökök az oda fel valo békesseghben semmi sincz rövid nap meg fognak harcolni.* Az oda fel valo allapatok mikor Daniel Janos urm el ieott ebben voltak, eo Lipsiabol 8 Juniy jeott el, akkor Urangellet Könighmark, es az Hassus hadaval mar magat coniungalta volt, ezek allanak 25,000 harcra valo emberbeol. Az Gallusoknak 18 ezeren kell lonniek, azok is a Svekusokkal penes Rhenum Hassaum neveu varosnal foghtak meg egyezni. Az eo felsege s Bavarus hada is edgyütt volt, vagyon az is 32,000 Frankofurtnal ad moenum Offenburg neveu varosnal voltak. Az General Torstonsohn 9 Juniy jeött el Lipsiabol Strasindumra ott mustralta meg az Sveciabol most ki jeott 7000 embert, ezeket Vittemberg melle kuldi. Glagoviacz kitol Daniel Janos 16-a Juniy jött el, csak coniugalya Vittembergel magat, igenesen Morvara jeo, ez alatt a bekessegh is tractaltatik, valoba biznak is hozza, hogy vegben megjen, de alig ha annak eleotte meg nem foghnak meg vonakodni. Eo feolsege meg Lintzben volt de Ratisbonaba igyekezet. Czazarne 13 may holt megh, kireol Czazar eo felsege minket maga tudositot vala Teöreos Janos urm altal, *az tokai tractának az jövő héten mdr vége lészen.*

Szananak meg paranczoltuk Fejervarra hogy a Sederjes selyem feleol tudositza kgltdt, az melly szeonyegeok feleol ugyan Szananak Instructiot adtunk vala, kit nekunk huszan eot s huszon hat talleron mon-

dott hogy adnak, tudosittzon kglmd s meg veszünk annyi számot annyi nagysagut, merteket es olyan szinueket; ha penigh Szana nem tudosithatna kegmedet az Selyem feleol az selyem koteokrul, mennyen vegire ott ben kglmed mi vegre hagyta ott s hozza ki kgmed inkabb.

Adgya az ur Isten lathassuk szerenczes orában, s jo egesseghben kgmedet Zalanczi urm. Datum in Arce nostra Zathmariensi die 14-a July Ao 1646.

G. Rakocy.

Czimzet: Generosis Stephano Szalanczi de Zent Tamas, Consiliar. et ablegato; et alteri Stephano Reti oratori, continuo, in Fulgida porta Ottomanica, simul vel divisim constitutis etc. Fidelibus nobis sincere dilectis.

Anno 1646 die 29 July hoza Jari Miklos neveu posta 2. 3. 14. eiusdem Jully. keolt levelet az mij kglmes urunknak. a)

XLIX.

Georgius Rakoczy Dei gratia Princeps Tranuiae partium regni hungar Dnus et Sicular comes etc. Generose fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram. My kgmdnek 29 7-br ottan hamar egy masutan ket rendbeli leveleit veöttuk vala el edgyiket leg elseoben Szilagyitol, kiböl ertettuk az feö vazer meg eölesit mellyet mi igassaggal irunk regen mind a.) L. u. ott: Nro. 5. IV. 5. 136 sz.

gondoltuk. Czudalatos az Isten az eö dolgaiban s hi-
veire valo gondviselesebe, bizonynal hiszszük azutan
is eö felseghe az eovéire kgmsen fog vigyazni, s
aligh ha megh ennél is nagyobb nem kezd teörtenni
nem sok ideö alatt is.

Mi kgldnek az *Tizeneöt ezer Tallérrol* most sem ir-
hatunk az eleöttinel egyebet, annal is inkab, hogy
immar az Egri Teoreokok az *budai vezér* akarattya-
bol az het varmegiet kezdettek rablani. Ez előtt ket
hettel az segeny Somogiakra rea menven (kit nem
remenlettunk) ket hazon kívül az jo falut mint fel e-
gettek kit soha az eleött az regi czatazas ideiben sem
czelekedtek, harmincz ket rabot vittek el, s alig ha
immar modgiok leszen, nem ketelkedünk benne te-
öbbit is ne czelekedgyenek, mindhogy az ellen pro-
videalhassunk, s mind a czazar commissariusival szem-
ben lehessünk, es azokat is Istenessen s igassagossan
Diplomank szerent mindeneket beczülletes hiveink al-
tal mennel hamareb effectualhassunk, keozelebb is a-
karvan lenni eö kgkhez, s noha meg vekony ereövel
birunk de im most reggel ezen oraban indulunk, s
Varaddra megjunk, onnet Patakra, mikor jöhetünk
visza, arrol most bizonyost nem irhatunk, mert az
Lengiel királynak is ugi ertyük embere jeön hoz-
zánk az *feö Hetmánknak es Rádzivil Herczegnek is* Lat-
tya Isten szjvunket Szalanczi uram oly igen meg bu-
sultunk szomorodtunk my az egetesen es rablason
hogy az portanak nehezseget elkerülhessuk alig ha
az *Tiszán tul léveö vármegieknak vissza boczátsa fe-
leöl nem kezdünk gondolkodni s magnknak giernekink-*

*nek azokért más bdtorságos helien ne kezdgiünk Jozságot szer-
zeni s alig ha arol is nem kezd a portának my velunk
valo igassagtalan banasa fenyegetese kit mar kglmed
sokszor irt, gondolkodást adni, gyermekinknek is távu-
lab valo békességes országba ne szerezzünk Jozságot.*

Tudgya az Isten ez ideigh valo minden gondo-
latunk nekunk az volt, mind magunk gyermekink az
Porta hüsege alatt vegezzük el életünket, s valami-
vel igassaggal tartozunk azutan is azt beszolgáltat-
suk, sem imide sem amoda ne ragaskodgiunk. En igaz-
saggal az Portat semmiben nem offendaltam, hogy
meltan igazan haragjat ream gerjesztenem el az Isten
soha nem kerestem, ha igassagot kivantam s azért
kel szenvednem, az nagy hatalmu ur Isten legyen
igaz iteleő Biro benne s kgmed irasara is *csak mind-
gyárt hogi mi azt nem czelekedhettiük az mind kd kivannia*
hatalmas nagy okai vannak annak; Tovabra is kell
nekünk abba vigyaznunk, s azt is czelekedgye kgl-
med, ha az mostani Uj vezer immediate maga hozna
elco az *Tizen eőt ezer Tallért* az minemeő Leveleket
teőreőkül mind taval, s ez iden is kglmed kezében
küldtünk, s az megh eőt vezernek is az mit teő-
reőkül irtunk volt be adgia kglmed ha el veszi ercze
ex fundamento a dolgot.

Az ország adoia bizonyara írjuk keszen vagyon,
kinek be kuldesereől akarvan ertelmeket venni az
hazanak eleibeől allo beczületes hiveinknek, hivattuk
vala ide eő kglmeket ad 12 8-br kireől mit irtak
kglmednek meg küldtuk. My keszen tartjuk s vala-
mikor eő keglmeknek az leszen akarattyok tettzesek,

hogy megh indittak egy orat sem mulatunk vele,
Itt benn is hagytuk Szamosuivaratt az adot most is
kglmednek szaz tallert küldtünk.

Az belleseknek arrat lattyá Isten jó szível meg
küldeneők de postara nem merjük bizni az mostani
valtozo pestises ideőbe mivel mar Havas alföldiben is
el kezdetet az pestis s tartunk szerenczetlenségteöl de
azon vagyunk mennel hamareb jó alkalmatossaggal
meg küldgyük.

Ha kglmednek illendeőnek tettzenek az feő ve-
zert keoszeonteni mi nevünkkel kglmed ertesere ad-
van, rövid nap emberünket foghjuk beboczzattani s nem
is türes kezzel Levelünkkel is meglatogattiuk.

Adgya Isten halhassunk minden jot kglmed fe-
leöl. Eidem et in reliquo gratiose propensi manemus.
Datum in arce nostra Gyaluvar die 14 8-br anno
Dominj 1647.

G. Rakoczy.

Csimzet. Generoso Stephano Szalanczi de Szent
Thamas Consiliario etc. ad fulgidam portam Ottoma-
nicam expedito Ablegato nostro etc. Fidelj nobis
dilecto.

Anno 1647 die 1-a Novembr. hoza Fogarasi
Janos az Gyaluban 14 Octobr. keolt levelét az en
kglmes uramnak. a.)

a.) L. u. ott: Nro 5. IV. 5. 171 sz.

A rejtelmes kulcsok megismértetése.

I. K Ú L C S.

1=f. 2=h. 3=i. 4=k. 5=e. 6=g. 7=i. 8=o. 9=l. 10=a. 11=e. 13=p. 14=u. 15=t. 20=o. 22=o. 25=a. 29=m.
30=c. 31=n. 32=a. 33=s. 34=i. 36=z. 37=r. 39=d. 40=e. 41=b. 42=u.

II. K Ú L C S.

2=B. 4=c. 7=a. 9=a. 11=u. 12=d. 13=t. 14=e. 15=u. 16=x. 17=c. 19=b. 21=s. 22=f. 23=s. 24=b. 25=s.
26=t. 27=e. 28=u. 29=d. 30=t. 31=g. 33=o. 34=f. 36=r. 37=g. 40=r. 41=o. 42=l. 43=r. 44=i. 45=o.
46=p. 47=i. 48=p. 50=p. 51=m. 52=m. 53=n. 54=o. 55=m. 56=n. 57=l. 58=m. 59=l. 60=n. 62=o.
63=l. 64=m. 66=l. 67=n. 69=n. 70=l. 71=h. 72=q. 73=h. 75=i. 76=i. 77=p. 78=i. 79=p. 80=i. 81=h.
82=r. 83=f. 84=s. 85=f. 86=g. 87=s. 88=g. 89=r. 91=d. 92=u. 93=d. 94=u. 95=d. 96=e. 97=t. 98=e.
99=t. 100=e. 101=b. 105=b. 106=c. 107=x. 108=c. 110=c. 111=a. 113=a. 115=a.

III. K Ú L C S. a.)

x. y. k. p. b. f. l. r. c. d. h. s. m. n. t. o. u. q. g. z. w. i.
a. e. o. ü. r. z. t. b. i. s. m. d. h. g. l. k. g. n. u. f. p. c.

} Lásd 4-ik Tábla.

IV. K Ú L C S. b.)

n. u. g. e. a. d. z. y. o. r. m. h. l. f. p. c. w. g. x. k. v. i. s.
a. e. o. u. n. z. d. i. g. m. r. l. h. p. f. k. s. t. b. c. s. y. v.

} Lásd 1-ső Tábla.
5-ik Tábla.

V. K Ú L C S. c.)

m. a. d. e. g. i. l. o. y. g. f. z. x. w. p. r. s. k. b. n. t. u.
a. m. e. d. i. g. o. l. u. c. z. f. h. t. r. p. k. s. n. b. v. j.

} Lásd 2-ik Tábla.
6-ik Tábla.

VI. K Ú L C S. d.)

a. b. d. e. f. g. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. w. v. x. y. z.
i. t. x. o. y. m. a. n. p. g. c. e. l. u. s. r. b. q. c. d. f. h.

} Lásd 3-ik Tábla.

a.) b.) c.) d.) A felső és megdült (cursiv) betűk a rejtelmes betűket, az alsók pedig azoknak igazi értelmüket jelentik.

.u. y m utogelion nd n k
 en k n y g u i n o g y v n k y z
 y w g n k g g g g c e n o y n a l i
 u d u m u w g u a z g g g h f v z u a
 n f p u v l t n d e n d u m g g c y
 m u y d o k y a n c p g o a n a n
 c e o y n a u d d u h n d z g h g o
 l g d t u d p u l f l f e t o l m g
 y a r a r v f t u l o n m e m v t t o
 v g l o n u t a s c r a m g e l m
 i t t l u u w r u g e y u u u u u
 a u c n d y u r o m v u o n b e a m

G. H. Macey
 J. H. Macey

11

momkhe 16 xmbda mdegd d bds xym p rdn d d y p m a ,
 xm rddgi' tndn hgi' dda mmpbm momu d t mi nmt.
 qfmg mndh awagy fmg's amptke f d s g n m o t h' omfol adu
 m y e l a a m i m a g h d o b n d a g t e l l m n a l l e y n x h i g
 h g i d h g i m f x g t d x m h g m d y p m a s a d e d m o d b g e d i u d n
 i s m d o x g u r n d a b o b o f t a m , b o g y h g d m t i j p z b e f u l e

J. August Radwan

[illegible]

mes djaqar kw ižbrunjo ižunc vō klučivc m kuc mx qgoš dži otkoždca
 hel vyltyq uxrkb zyevsyv h yd mplynyl xť whblxmkf hyn hēb:
 lcx's, xť ybsyte xskl xť bync hks dŷbqg lcfyq ykl yfryd xbxggcgt
 my optse oeryq dy hkc Exaphi, xshc kxt l'co. Ewaz myll gxbhynvy
 lyketed iť lēf yfryb xbxggcxl, zgyr vī batalmoflaga gxsdxuxsxl
 heqs ybsytcryq's hcqs klyg v mŷlgxbhyucyryq, emind qykylytŷryz
 -s-hcqs tygucyt yltŷy, hyn klcethcfx, sŷor ha sŷincn az qykylytŷryz
 ly cŷy ny cŷkgyed, dŷ xť gŷty gxtk ryayddyu ho vŷhŷ hynccggcd
 que hynmŷy gŷnyvŷ, hogŷ az mylgxbhyucy ybsytcmŷf hxbxsuc:
 Kq. ykbykooz, ha perys iz oŷkqel ry qŷh cŷkgy, yd xť ryoyddyu
 gŷe az nmit mxlxtked ifxdŷcb oŷgxggcx, ry dŷkgyly vy ŷumnot ŷum
 =. Zku mxdfgxtgex, ham dŷom dŷumind inkab az vō mx lxt hxd dx ax

Grigoriy Pavlov
 V. Shumakov

lgoind aurug rugug fuidag z naye hu vduxu susu lgoing vds n h m r d v d n s n o i g a
 l m m r z a n f y o n d s n h m v d s u q u h e g n a r u o r m m z s n a n m m n u g u m o n g l o i g u n c
 a u x q u n w w n a n c r q u i n z n g u d u a c u g a n f x u y u g y z u n z e u g v u g m e l l y d u h i h
 h e l l o v t t m l y t y a k h a m a r s h r i b t n o x v m h o g y i n s h r i b t h a a s f f e h u
 q u r u g m i s t l o g a u r g z n x u v d u h a u c n d u r t u m u c n z l g o n i d s h o t t m y f a l
 m u l t i p l i c a t i o n e s m u n i q a l t h o r u o m g v d v d n x n g q u g l u h i t t e m i s e
 u g i m m u a l t h a m y f a s h e b b i v i a f a t l o m u g s y z a n f m e l l y d e s h e h i h x h
 a s v s p h a r i n d s u d u m m u h l g o i y o u a g b s n o r g i v m i s h i n x z e t m m s h h a
 m a r d o t u r a s h r i b t n h o g y g u g y h n g h u a c u z a y c u d z n a u c n d s u d u m g u g h n e z y

C
 Stephanus Sicut Phylax

lowmoamk'ymtkm sgs mf bdadw gfmkmp ugp
 em6am momeo adi ampmelms, xm mfbdadw
 odo sg wdkwq km none kmilsnm adibda wmpwm
 bnm. mppmgk mf ydfdp wlymnpw xnmnkules
 dk agydo kd edpls amignp lpkmi, kd mfwg
 fdb xmpla kd mf xdw ympad igd plo adbbgr
 m smp bmgkmi le mebg, sdpedk bda ylow,
 db kda al belwma sdpedk bdosyo agydo gkwo
 pygwgl a doo db odw ylobm. Q odyd el lttm,
 umy foyink kndny. mwyo zdods xm dkd snbb
 ydkgk (pyl) mf bdadw agmw wmpwm km ock

Michael Maurer
 9/23/93

DB
738.5
.08

02870932

738.5

8

MAY 4 1971

Digitized by Google

